

นิยามศัพท์

ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(ฉบับปรับปรุง ปี พ.ศ. 2567)

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

พิมพ์ครั้งแรก กันยายน พุทธศักราช 2567 (เผยแพร่ออนไลน์)

ลิขสิทธิ์ของ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมหนังสือ

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2567.

115 หน้า

ISBN (e-book) : 978-616-331-162-7

จัดทำโดย

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ <https://www.m-society.go.th/home.php>

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

คำนำ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีข้อสั่งการในการประชุมผู้บริหารสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ครั้งที่ 8/2566 เดือนตุลาคม 2566 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2566 มอบหมายให้กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการทบทวน ปรับปรุง นิยามคำศัพท์ในการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน เพื่อสื่อสารและความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์ในการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจที่มีความชัดเจนของบุคลากรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และบุคคลภายนอก อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกัน

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กมพ.) สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ประการหนึ่ง ในการเป็นศูนย์ข้อมูลทางสังคมและส่งเสริมสนับสนุนวิชาการตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้ดำเนินการทบทวนผลการศึกษาและจัดทำหนังสือเรื่อง “นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” ซึ่งจัดทำโดยกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ประกอบไปด้วยคลังคำศัพท์เดิม จำนวน 149 คำ โดยได้มีการจัดประชุมระดมความคิดเห็น และขอความร่วมมือหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระดับกรม/เทียบเท่า หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระดับกอง/เทียบเท่า และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 ในการพิจารณา ทบทวน และเสนอคำศัพท์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 258 คำ ซึ่งคณะผู้จัดทำมุ่งรวบรวมจากคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหลัก และเป็นนิยาม ความหมาย ที่มาจากถ้อยคำตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือตามเอกสารวิชาการ โดยมีหนังสือรับรองยืนยันความถูกต้องจากกรม/เทียบเท่า ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กอง/เทียบเท่า ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 เป็นสำคัญ

คณะผู้จัดทำจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า “นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” ฉบับปรับปรุง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งบุคลากรในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
อาสาสมัคร ตลอดจนภาคีเครือข่าย และผู้สนใจ ในการนำไปใช้อ้างอิงประกอบการปฏิบัติงาน
หรือการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากการให้นิยาม ความหมาย อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย
และบริบทพื้นที่ ผู้ที่นำไปใช้จึงพึงคำนึงถึงเรื่องที่เกี่ยวข้อง ให้มีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์
เชิงสร้างสรรค์ และหากมีข้อผิดพลาดประการใด คณะผู้จัดทำขอน้อมรับและนำไปปรับปรุง
ในโอกาสต่อไป

คณะผู้จัดทำ
กันยายน 2567

บทสรุปผู้บริหาร

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีข้อสั่งการในการประชุมผู้บริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ครั้งที่ 8/2566 เดือนตุลาคม 2566 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2566 มอบหมายให้กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีการทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทบทวน ปรับปรุงนิยาม คำศัพท์ในการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน เพื่อสื่อสารและความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์ในการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจที่มีความชัดเจน และของบุคลากรของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และบุคคลภายนอก อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกัน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และจัดการฐานข้อมูลทางสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการของกระทรวง โดยได้มีการจัดทำ “คำศัพท์น่ารู้เกี่ยวกับงานพัฒนาสังคม” เมื่อเดือนกันยายน 2559 เพื่อให้นิยามความหมายของคำศัพท์ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีความชัดเจน และเกิดความเข้าใจที่ตรงกันในส่วนของบุคลากรของกระทรวงฯ และบุคคลภายนอก เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อสารและการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งมีคำศัพท์ในการพัฒนาสังคม สวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 149 คำ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กมพ.) ได้มีการจัดประชุมชี้แจงการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมีหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระดับกอง/เทียบเท่า ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 เพื่อตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุง/แก้ไข หรือเสนอเพิ่มคลังคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการนี้หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระดับกอง/เทียบเท่า ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 ได้มีส่วนร่วมและมีหนังสือยืนยันความถูกต้องของข้อมูลอย่างเป็นทางการด้วยแล้ว กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จึงได้รวบรวมเป็นหนังสือ “นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” ฉบับปรับปรุง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ประกอบด้วยคำศัพท์รวมจำนวนทั้งสิ้น 258 คำ ดังนี้

1. คำศัพท์เมื่อจำแนกตามประเภทกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้
 - 1.1 ด้านเด็กและเยาวชน จำนวน 57 คำ
 - 1.2 ด้านสตรีและครอบครัว จำนวน 38 คำ
 - 1.3 ด้านพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 80 คำ
 - 1.4 ด้านผู้สูงอายุ จำนวน 6 คำ
 - 1.5 ด้านคนพิการ จำนวน 18 คำ
 - 1.6 ด้านการพัฒนาสังคมในภาพรวม จำนวน 42 คำ
 - 1.7 ด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 3 คำ
 - 1.8 ด้านชุมชน จำนวน 11 คำ
 - 1.9 ด้านรับจำนำ จำนวน 3 คำ
2. คำศัพท์เมื่อจำแนกตามบริการสิทธิสวัสดิการ ตามภารกิจของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดังนี้
 - 2.1 ภารกิจของกรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวน 22 คำ
 - 2.2 ภารกิจของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จำนวน 10 คำ
 - 2.3 ภารกิจของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 39 คำ
 - 2.4 ภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ จำนวน 6 คำ
 - 2.5 ภารกิจของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จำนวน 13 คำ
 - 2.6 ภารกิจของการเคหะแห่งชาติ จำนวน 3 คำ
 - 2.7 ภารกิจของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จำนวน 2 คำ
 - 2.8 ภารกิจของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 6 คำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	จ
ส่วนที่ 1 ที่มาและความสำคัญ	
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 วิธีการดำเนินงาน	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ส่วนที่ 2 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนทั้งหมด 258 คำ	
2.1 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านเด็กและเยาวชน จำนวน 57 คำ	
- กองทุนคุ้มครองเด็ก	7
- การกลั่นแกล้งรังแกกันบนโลกออนไลน์ (Cyber Bullying)	7
- (การ) คุ้มครอง	8
- การคุ้มครองเด็ก	8
- การคุ้มครองสวัสดิภาพ	8
- การเตรียมเด็กออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (Online Grooming)	9
- การถ่ายทอดสดการละเมิดทางเพศต่อเด็ก (Live Streaming of Child Sexual Abuse)	9
- การแบล็กเมล์ทางเพศออนไลน์ (Sextortion)	9
- การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	10
- การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ	10
- การล่วงเกินทางเพศต่อเด็ก	10
- การเลี้ยงดูโดยมิชอบ	10
- การส่งข้อความ หรือรูปภาพยั่วเย้าทางเพศ (Sexting)	11
- การสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานสงเคราะห์	11
- การสงเคราะห์เด็กภายในครอบครัว	11
- คนไร้รากเหง้า	12
- คนไร้รากเหง้าตามกฎหมายทะเบียนราษฎร	12
- ครอบครัวเครือญาติอุปถัมภ์ (Kinship Care)	13
- ครอบครัวทดแทน	13
- ครอบครัวบุญธรรม	13
- ครอบครัวอุปถัมภ์ (Foster family)	13
- ครอบครัวอุปถัมภ์ระยะยาว	13
- ครอบครัวอุปถัมภ์ระยะสั้น	14
- ความรุนแรง	14
นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
	จ

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
- โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	14
- เงินในการสงเคราะห์	14
- เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน	15
- เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	15
- เด็ก (Child)	15
- เด็กกำพร้า (Orphan)	15
- เด็กถูกทอดทิ้ง	15
- เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์	16
- เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	16
- เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์	16
- เด็กที่มีผู้ปกครองตกในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู หรือทำการที่เกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพเด็ก	17
- เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด (Children at risk of offence)	17
- เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก (Children in difficult circumstances)	17
- เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ตามคุณสมบัติเด็กที่จะจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์	17
- เด็กพิการ (Disabled children)	17
- เด็กเร่ร่อน (Street Children)	17
- เด็กแรกเกิด	18
- ทีมสหวิชาชีพ	18
- บริการการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ	19
- บริการการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานพัฒนาและฟื้นฟู	19
- ผู้ปกครอง	20
- พนักงานฝ่ายปกครอง	20
- เยาวชน (Youth)	20
- สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ (Welfare and Protection Home)	20
- สถานพัฒนาและฟื้นฟู (Development and Rehabilitation center)	21
- สถานรับเลี้ยงเด็ก (Children care center/ Residential care for children)	21
- สถานแรกรับ (Reception Home)	21
- สถานศึกษา	21
- สถานสงเคราะห์	21
- สภาเด็กและเยาวชน	22
- สืบเสาะและพินิจ	22
- สื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (Child Sexual Exploitation Material: CSEM)	22
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	22

2.2 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านสตรีและสถาบันครอบครัว จำนวน 38 คำ

- การค้าประเวณี	23
-----------------	----

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

- การคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ	23
- การช่วยเหลือคุ้มครองเบื้องต้น	23
- การช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคมอาจให้การช่วยเหลือ	24
- การฉกฉวยโอกาสทางเศรษฐกิจ	24
- การแบ่งงานระหว่างหญิงชาย (Sexual Division of Labor)	24
- การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ	25
- การส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีและครอบครัว	25
- การให้ความช่วยเหลือหญิงไทยในต่างประเทศ	25
- การให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือแม่เลี้ยงเดี่ยวและครอบครัว	26
- ครอบครัว	26
- ครอบครัวขยาย (extended family)	26
- ครอบครัวของหญิงไทยในต่างแดน	26
- ครอบครัวข้ามรุ่น	27
- ครอบครัวเข้มแข็ง	27
- ครอบครัวคู่รักเพศเดียวกัน	27
- ครอบครัวเดี่ยว (nuclear family)	28
- ครอบครัวที่ผู้สูงอายุอยู่ด้วยกันตามลำพัง	28
- ครอบครัวผสม	28
- ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว	28
- ครอบครัววัยรุ่น	28
- ครีวเรือน	28
- ครีวเรือนคนเดียว	29
- ครีวเรือนที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ	29
- ความเป็นธรรมทางเพศ (Gender equity)	29
- ความเป็นหญิงเป็นชาย (Gender)	29
- ความรุนแรงในครอบครัว	30
- ความเหลื่อมล้ำระหว่างหญิงและชาย (Gender Disparity)	30
- เงินอุดหนุนเงินสงเคราะห์ครอบครัว	30
- ช่องว่างระหว่างหญิงและชาย (Gender-Gap)	30
- ทารุณกรรม (Abuse)	30
- บทบาทเพศ (sex roles)	31
- บทบาทหญิงชาย (Gender roles)	31
- สตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม	31
- สถานการณ์ค้าประเวณี	31
- สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ	32
- หญิงไทยในต่างแดนที่ประสบปัญหา	32
- หญิงไทยในต่างประเทศที่ขอความช่วยเหลือผ่านเครือข่ายหญิงไทยในต่างประเทศ	32

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

2.3 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 80 คำ

- กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	33
- การขอทาน	33
- การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	33
- การจัดการรายกรณี (Case management)	34
- การจัดสวัสดิการสังคม	34
- การช่วยเหลือในรูปแบบ “Productive Welfare”	34
- การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกนิคมสร้างตนเอง	34
- การส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา	35
- กิจกรรมเพื่อสังคม (Social Enterprise)	35
- คนชาติพันธุ์	36
- คนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา	36
- คนไทยในต่างประเทศ	36
- คนเร่ร่อน	37
- คนไร้ที่พึ่ง	37
- ค่าพาหนะคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา	37
- ค่าอาหารคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา	38
- เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน	38
- เงินช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา	38
- เงินทุนประกอบอาชีพแก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์	38
- เงินสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว	38
- เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง	39
- ชนกลุ่มน้อย	39
- ชาติพันธุ์ (ethnos)	39
- ชาวเล	39
- ที่พักคนเดินทาง	39
- ธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)	39
- นิคมสร้างตนเอง	40
- บริการงานที่ดินและหนังสือสำคัญของนิคมสร้างตนเอง	40
- บริการสนับสนุนการศึกษา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเข้าร่วมโครงการพระธรรมจาริก	41
- บริการสังคม (Social services)	41
- บริการสำหรับราษฎรบนพื้นที่สูง	42
- บริการแหล่งเรียนรู้หรือถ่ายทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของราษฎร บนพื้นที่สูงในพื้นที่	42
- บริการให้ความคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	42
- บริการให้ความรู้และฝึกอบรมอาชีพ (บริการสำหรับราษฎรบนพื้นที่สูง)	43
- บริการอุปการะในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	43

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

- บุคคลซึ่งอาศัยที่สาธารณะเป็นที่พักนอนชั่วคราว	43
- บุคคลที่ประสบความเดือดร้อน	43
- บุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรแต่ยังไร้สัญชาติ	44
- บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร	44
- บุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้	44
- บุคคลไร้ที่พึ่ง ในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	45
- ผู้ติดเชื้อเอชไอวี	45
- ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ	46
- ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม	46
- ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	46
- ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต	46
- ผู้ประสบปัญหาทางสังคมคนไร้ที่พึ่ง	46
- ผู้ป่วยเอดส์	46
- ผู้ไร้ที่อยู่อาศัย (The homeless)	47
- ผู้แสดงความสามารถ	47
- พระธรรมจาริก	47
- พิพิธภัณฑสถานเรียนรู้ราษฎรบนพื้นที่สูง	47
- ภูมิปัญญา	47
- มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สำหรับสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	48
- มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สำหรับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	48
- ยากไร้	48
- ระบบสวัสดิการสังคม	48
- ราษฎรบนพื้นที่สูง	50
- แรงงานต่างด้าว	51
- โรคเอดส์	51
- วิถีชีวิต	51
- ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	51
- ศูนย์พัฒนารัฐบาลบนพื้นที่สูง	52
- ศูนย์ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมชุมชนบนพื้นที่สูง (ศสส.)	52
- สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์	52
- สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	52
- สมาชิกนิคม	53
- สมาชิกองค์กรสวัสดิการชุมชน หรือองค์กรสาธารณประโยชน์	53
- สวัสดิการถ้วนหน้า (Welfare for All)	53
- สวัสดิการสังคม (Social Welfare)	53
- สังคมสวัสดิการ (Welfare Society)	54
- หลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 9 ด้าน	54
- องค์กรพัฒนาเอกชน	54
- องค์กรภาคประชาสังคม	54
- องค์กรสวัสดิการชุมชน	55

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
- องค์การสาธารณประโยชน์	55
- อัตลักษณ์	55
- อาสาสมัคร (Volunteer)	55
- อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	55
- อาสาสมัครเพื่อสังคม	56
2.4 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านผู้สูงอายุ จำนวน 6 คำ	
- กองทุนผู้สูงอายุ	56
- การขอรับบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	56
- การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย	57
- การสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี	57
- การให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	57
- ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	57
2.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านคนพิการ จำนวน 18 คำ	
- กายอุปกรณ์สำหรับช่วยคนพิการ	58
- การกู้ยืมเงินแบบรายบุคคล	58
- การกู้ยืมแบบรายกลุ่ม	58
- การจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ	59
- การจัดบริการผู้ช่วยคนพิการ	59
- การจัดบริการล่ามภาษามือ	59
- การจัดหาคูหาครอบครัวอุปการะให้แก่คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล	61
- การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ	61
- การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ	61
- การส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ	62
- คนพิการ (Persons with Disabilities)	63
- คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล	63
- บริการกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ	63
- บัตรประจำตัวคนพิการ	64
- ผู้ช่วยคนพิการ	64
- ผู้ดูแลคนพิการ	65
- ล่ามภาษามือชุมชน	65
- การออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design)	65
2.6 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านการพัฒนาสังคมในภาพรวม จำนวน 42 คำ	
- กลุ่มครัวเรือนเปราะบาง	66

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
- การค้ามนุษย์	67
- การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)	68
- การจัดการทางสังคม (Social management)	68
- การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพ	68
- การเตือนภัย	68
- การทดสอบความยากจน (Means test)	69
- การบังคับใช้แรงงาน	69
- การบูรณาการ	69
- การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	70
- การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	70
- การพัฒนาสังคม (Social development)	70
- การวิจัยทางสังคม	71
- ขบวนการทางสังคม (Social Movement)	71
- ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)	71
- เครือข่าย (Network)	71
- เครือข่ายสังคม (Social Network)	72
- จิตอาสา	72
- นวัตกรรมทางสังคม	73
- นักสังคมสงเคราะห์	73
- ประชาสังคม	73
- ผู้จัดการรายกรณี	73
- ผู้ประสบปัญหาทางสังคม	74
- ผู้ประสบปัญหาทางสังคม กรณีฉุกเฉิน	74
- ผู้เสียหาย	74
- แผนปฏิบัติการด้าน ...	75
- แผนปฏิบัติการด้านพัฒนาสังคมจังหวัด พ.ศ. 2567 - 2570	75
- แผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ.) และแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ.)	75
- พื้นที่ปฏิบัติการทางสังคม	76
- แพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ระบบสมุดพกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์ (MSO-LOGBOOK))	76
- ภาคิเครือข่าย	76
- แรงงานต่างด้าว หลบหนีเข้าเมือง	76
- แรงงานนอกระบบ (Informal Workers)	76
- ลี้ภัย (seek asylum)	77
- วิสาหกิจเพื่อสังคม	77
- ศูนย์ช่วยเหลือสังคม : สายด่วน 1300	77
- ศูนย์บริการวิชาการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการสังคมในระดับพื้นที่	78
- ศูนย์เร่งรัดจัดการสวัสดิภาพประชาชน (ศรส.)	78
(Human Security Emergency Management Center : HuSEC)	
- สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	78

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
- เส้นความยากจน	78
- ห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยและจัดทำข้อเสนอ	79
- องค์การอาชญากรรม	79

2.7 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านที่อยู่อาศัย ด้านชุมชน และด้านรับจํานํา จำนวน 17 คำ

ด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 3 คำ	80
- โครงการที่อยู่อาศัย โครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย	80
- โครงการที่อยู่อาศัย บ้านเคหะสุขประชา	80
- โครงการบ้านเอื้ออาทร	81
ด้านชุมชน จำนวน 11 คำ	81
- เครือข่ายองค์กรชุมชน	81
- โครงการบ้านพอเพียงชนบท	81
- โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่รื้อ	82
- ชุมชน (Community)	82
- ชุมชนท้องถิ่น จัดการตนเอง	82
- บ้านมั่นคง	83
- สภาองค์กรชุมชน	83
- สวัสดิการชุมชน	83
- องค์กรชุมชน	84
- องค์กรภาคประชาชน	84
- องค์กรสวัสดิการสังคม	84
ด้านรับจํานํา จำนวน 3 คำ	85
- การให้บริการรับจํานําของสถานธนานุเคราะห์	85
- โรงรับจํานํา	85
- สถานธนานุเคราะห์	85

2.8 รายชื่อนิยามศัพท์ที่สอดคล้องกับคู่มือรายการบริการสิทธิสวัสดิการ เพื่อการตรวจสอบสิทธิและสวัสดิการ ภายใต้โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบตรวจสอบคุณสมบัติตามกลุ่มเป้าหมายที่มีสิทธิ์รับความช่วยเหลือจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- รายชื่อนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน	86
- รายชื่อนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	87
- รายชื่อนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	88
- รายชื่อนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ	90
- รายชื่อนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	90

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
- รายชื่อนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของการเคหะแห่งชาติ	91
- รายชื่อนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)	91
- รายชื่อนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของสำนักงานปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	92
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	
รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
- หนังสือถึงหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	97
- รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านเด็กและเยาวชน	99
- รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านสตรีและสถาบันครอบครัว	99
- รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	100
- รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านผู้สูงอายุ	101
- รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านคนพิการ	101
- รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านการพัฒนาสังคมในภาพรวม	102
- รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านที่อยู่อาศัย ด้านชุมชน และด้านรับจำนำ	106
ดัชนีรายชื่อคำศัพท์	108
คณะผู้จัดทำ	115

ส่วนที่ 1 ที่มาและความสำคัญ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีโครงสร้างประกอบด้วย 7 ส่วนราชการ ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี (สร.) สำนักงานปลัดกระทรวง (สป.) กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (พส.) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) มี 2 รัฐวิสาหกิจ ได้แก่ การเคหะแห่งชาติ (กคช.) สำนักงานธนานุเคราะห์ (สธค.) มี 1 องค์การมหาชน คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีกฎหมายหลักในการปฏิบัติราชการ จำนวน 24 ฉบับ ดังต่อไปนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจเกี่ยวกับเป็นศูนย์กลางการบริหาร ของกระทรวงในการพัฒนายุทธศาสตร์และแปลงนโยบายของกระทรวงเป็นแผนปฏิบัติงาน จัดสรรทรัพยากร และรับผิดชอบการบริหารราชการทั่วไปของกระทรวง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวง โดยมีกฎหมายในภารกิจ จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2560 พ.ศ. 2562

กรมกิจการเด็กและเยาวชน มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว โดยการกำหนดนโยบาย มาตรการ กลไก ส่งเสริมและสนับสนุนภาครัฐและภาคเอกชนติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามนโยบาย และมาตรการที่กำหนด เพื่อให้เด็กและเยาวชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคง ในการดำรงชีวิต โดยมีกฎหมายในภารกิจ จำนวน 7 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
3. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560
4. พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมเด็ก พ.ศ. 2555
5. พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558
6. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558
7. พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

กรมกิจการผู้สูงอายุ มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการและการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนารูปแบบงานด้านสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมและตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางสังคม กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พันธกรณี และความตกลงระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ โดยมีกฎหมายในภารกิจ จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพสตรีการส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างเพศ การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสตรีผู้แสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด และบุคคลในครอบครัว การสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันครอบครัว การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว การตรวจสอบ การชดเชยและเยียวยาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพผู้ประสบปัญหาจากการค้าประเวณี โดยมีกฎหมายในภารกิจ จำนวน 6 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539
2. พระราชบัญญัติการฉ้อโกง พ.ศ. 2545
3. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
4. พระราชบัญญัติค่าน้ำหนักนามหญิง พ.ศ. 2551
5. พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558
6. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและครอบครัว พ.ศ. 2562

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมทั้งดำเนินการด้านการคุ้มครอง การส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการของคนพิการ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคแก่คนพิการ การตรวจสอบการได้รับสิทธิประโยชน์ของคนพิการ การจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ การให้คำแนะนำและช่วยเหลือคนพิการให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก สวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นได้ตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล โดยมีกฎหมายในภารกิจ จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีภารกิจในการพัฒนาสังคม การจัดสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ และการให้บริการสวัสดิการสังคมแก่คนไร้ที่พึ่ง ผู้ทำการขอทาน สมาชิกนิคมสร้างตนเอง ราษฎรบนพื้นที่สูง และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมโดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการจัดกิจกรรมตามโครงการพิเศษ โดยมีกฎหมายในภารกิจ จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550
2. พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550
3. พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556

4. พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557

5. พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559

การเคหะแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัย รวมทั้งจัดให้มีระบบ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวก แก่ผู้อยู่อาศัย ทำนุบำรุง ปรับปรุง และพัฒนาผู้อยู่อาศัยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชนที่ประสงค์จะมีเคหะของตนเอง หรือผู้ที่ประสงค์จะร่วมดำเนินกิจกรรมกับการเคหะแห่งชาติในการจัดให้มีเคหะเพื่อให้ประชาชนเช่า เช่าซื้อ หรือซื้อ และประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ การก่อสร้าง อาคารหรือจัดหาที่ดิน การปรับปรุง รื้อ หรือย้าย แหล่งเสื่อมโทรม เพื่อให้มีสภาพการอยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมที่ดีขึ้น โดยมีกฎหมายในการกิจ จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการเคหะแห่งชาติ พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีอำนาจหน้าที่ประสานงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้เข้าถึงความต้องการของชุมชน ศึกษา วิจัย ส่งเสริม และรับรองสถานภาพ การเป็นองค์กรชุมชนเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชน จัดให้มีการฝึกอบรม การสัมมนา หรือการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ แก่องค์กรชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ ทางด้านการเงินแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชน เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาที่อยู่อาศัย การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น กำหนดข้อบังคับการอุดหนุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดประชุมในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับตำบลของสภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นเงินอุดหนุนทั่วไปตามควรแก่กรณี ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งและพัฒนากิจการของสภาองค์กรชุมชนตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 โดยมีกฎหมายในการกิจ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551

2. พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562

สำนักงานธนารักษ์ มีฐานะเป็นองค์การประเภทที่ วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินขององค์การ พ.ศ. 2495 ออกตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 และมีวัตถุประสงค์ ประกอบกิจการรับจำนำ ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม ซึ่งทรัพย์สินต่าง ๆ รวมทั้งการถือสิทธิ์ครอบครองที่ดินสิ่งปลูกสร้างและทรัพย์สินอื่น ๆ อันจำเป็นหรือยังประโยชน์แก่การจัดตั้ง หรือการบริหารงานสำนักงานธนารักษ์ การกู้ยืมเงินเพื่อกิจการของสำนักงานธนารักษ์ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ดำเนินการธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกันหรือเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นด้านความมั่นคง ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาค และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ด้านการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ด้านการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ด้านพลังทางสังคม ด้านความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ด้านการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ และด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมายความว่าด้านไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เดิโตได้อย่างยั่งยืน ด้านไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลงและคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม ด้านไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบสนองต่อโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต และด้านไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ประชาชนและกรอบการดำเนินงาน การขับเคลื่อนงานผ่านอนุสัญญา พันธกรณี และเป้าหมายที่เป็นสากล อาทิ

3.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะต้องบรรลุภายในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งเป้าหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่

- (1) เป้าหมายที่ 1 จัดความยากจน เป้าหมายที่ 5 สร้างความเท่าเทียมทางเพศสตรี และเด็กหญิงทุกคน
- (2) เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน
- (3) เป้าหมายที่ 11 สร้างเมืองและการตั้งถิ่นฐานที่ปลอดภัย
- (4) เป้าหมายที่ 16 สังคมสงบ ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และ

3.2 แผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน 2025 ซึ่งกระทรวงฯ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ในองค์กรอาเซียนเฉพาะสาขาด้านสตรี ด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนา ด้านเยาวชน และด้านสิทธิสตรีและเด็ก ขณะเดียวกันยังทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนในองค์กรอาเซียนเฉพาะสาขานอกเหนือจากสาขาข้างต้น อาทิ การศึกษา สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) คือ **“ประชาชนเข้าถึงโอกาส และการคุ้มครองทางสังคม มีความมั่นคงในชีวิต”** กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนไว้ใน 4 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 พัฒนาศักยภาพคนและสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวอย่างยั่งยืน

เรื่องที่ 2 สร้างโอกาสและยกระดับการคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนทุกช่วงวัย

เรื่องที่ 3 พัฒนาทุนทางสังคม สร้างการมีส่วนร่วม เสริมเศรษฐกิจฐานรากสู่การเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

เรื่องที่ 4 มุ่งพัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะและผลสัมฤทธิ์สูงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งในเป้าหมายของเรื่องที่ 4 มีเป้าหมาย คือ องค์กร พม. ก้าวสู่องค์กรยุคดิจิทัลมีผลสัมฤทธิ์สูง และบุคลากรมีทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนงานในศตวรรษที่ 21 โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ

(1) ปรับเปลี่ยนองค์กร พม. สู่องค์กรยุคดิจิทัล โดยการพัฒนาและบูรณาการข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย รวมถึงการพัฒนากระบวนการและบริการที่สะดวกเข้าถึงง่ายด้วยดิจิทัล และพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร

(2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร การปรับโครงสร้างให้มีความยืดหยุ่นตลอดจน การพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ประกาศต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง รวมถึง การสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร

(3) มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะบุคลากร ในการทำงานในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 ทั้งการปลูกฝัง บุคลากรให้มีกรอบแนวคิด (Mindset) ในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองมุ่งประโยชน์ส่วนร่วม รวมถึง การปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงาน

(4) สื่อสารสังคมสร้างภาพลักษณ์องค์กรทั้งในเชิงนโยบายและการขับเคลื่อนภารกิจ เพื่อสร้างการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายและภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การสื่อสารนิยามความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงต้องมีความชัดเจน ถูกต้อง และเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน รวมทั้งลดการตีความหมายของนิยามศัพท์ที่แตกต่างกัน ทั้งในส่วนของบุคลากรของกระทรวงฯ และบุคคลภายนอกซึ่งเป็นภาคีเครือข่ายและประชาชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดทำแผนงานโครงการ การปฏิบัติงานร่วมกัน และการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งกระทรวงฯ มีการจัดทำนิยามคำศัพท์อย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2559 ได้จัดทำ “คำศัพท์นำรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาสังคม” ซึ่งเป็นการรวบรวมคำศัพท์ที่ครอบคลุมงานด้านการพัฒนาสังคม สวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีความหมายเชิงนามธรรมและการตีความต่างกันตามวัตถุประสงค์การใช้งาน จำนวน 149 คำศัพท์ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและบทบาทหน้าที่ตามภารกิจที่เพิ่มมากขึ้น ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายอนุทิน ชาญวีรกูล) ได้มีข้อสั่งการในการประชุมผู้บริหารสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ครั้งที่ 8/2566 เดือนตุลาคม 2566 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2566 มอบหมายให้กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีการทบทวนและกำหนดนิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อทบทวน และปรับปรุงนิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้เป็นปัจจุบัน สามารถสื่อสารให้เกิดความชัดเจน ถูกต้องและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันของบุคลากรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และบุคคลภายนอก

1.3 วิธีการดำเนินงาน

การทบทวนและปรับปรุงนิยามคำศัพท์เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ โดย

1.3.1 ศึกษาข้อมูลจากเล่ม “คำศัพท์นำรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาสังคม” ซึ่งจัดทำเมื่อปี พ.ศ. 2559 โดยกองวิชาการ (กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ซึ่งเป็นการรวบรวมคำศัพท์ที่ครอบคลุมงานด้านการพัฒนาสังคม สวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีความหมายเชิงนามธรรมและการตีความต่างกันตามวัตถุประสงค์การใช้งาน จำนวน 149 คำศัพท์ และคู่มือรายบริการสวัสดิการเพื่อการตรวจสอบสิทธิสวัสดิการของ พม.จำนวน 67 บริการ ที่เป็นบริการถึงประชาชนโดยตรง ภายใต้โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบตรวจสอบคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายที่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นพื้นฐานตั้งต้นในการทบทวนและปรับปรุงนิยามคำศัพท์

1.3.2 มีหนังสือแจ้งให้กรม/เทียบเท่าในสังกัดกระทรวงฯ กอง/เทียบเท่าในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงฯ รวมถึงสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 ให้มีการทบทวน ปรับปรุงนิยามคำศัพท์เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงาน พร้อมมีการประชุมออนไลน์ซักซ้อมการทบทวนปรับปรุงนิยามคำศัพท์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

1.3.3 มีหนังสือแจ้งให้กรม/เทียบเท่าในสังกัดกระทรวงฯ กอง/เทียบเท่าในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงฯ รวมถึงสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 11 ยืนยันนิยามคำศัพท์อีกรอบ เมื่อกองมาตรฐานฯ ได้มีการรวบรวม สรุปประมวล และจัดทำเป็นเอกสารรูปแบบแล้ว

1.3.4 มีหนังสือเสนอปลัดกระทรวงฯ ให้ความเห็นชอบ ก่อนแจ้งเวียนประชาสัมพันธ์ให้กรม/เทียบเท่าในสังกัดกระทรวงฯ กอง/เทียบเท่าในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงฯ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด รวมถึงบุคคลภายนอกได้ทราบและใช้ประโยชน์

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีนิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทั้งในเชิงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และภารกิจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ให้บุคลากรของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และภาคีเครือข่าย รวมทั้งประชาชนมีความเข้าใจในการสื่อสารนิยามคำศัพท์ที่ตรงกัน ถูกต้อง และชัดเจน อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดทำแผนงานโครงการ การปฏิบัติงานร่วมกันและการให้บริการแก่ประชาชน

1.4.2 บุคลากรกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภาคีเครือข่าย และผู้ที่สนใจสามารถนำคำศัพท์ ตลอดจนนิยาม ไปใช้อ้างอิงในการปฏิบัติงานหรือเอกสารวิชาการตามความเหมาะสม

ส่วนที่ 2

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนรวม 258 คำ

2.1 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ตามภารกิจด้านเด็กและเยาวชน จำนวน 57 คำ

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
1	กองทุนคุ้มครองเด็ก	กองทุนคุ้มครองเด็ก ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุน ใช้จ่ายในการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริม ควบคู่ไปกับการคุ้มครองเด็ก รวมทั้งครอบครัวและครอบครัวอุปถัมภ์ ของเด็ก	พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 68)
2	การกลั่นแกล้งรังแก กันบนโลกออนไลน์ (Cyber Bullying)	การโพสต์คำ พาดจาใส่ร้าย ให้ร้าย หรือพูดทำร้าย ผ่านแชท หรือโพสต์หน้าโซเชียลมีเดีย ของผู้ถูกกระทำ การนำความลับ หรือภาพลับของเพื่อนมาเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคม ออนไลน์ มีการแชร์ต่อกันไปอย่างกว้างขวาง หรือการใส่ร้าย บ้ายสี การคุกคามทางเพศแบบออนไลน์ ซึ่งการกระทำ เหล่านี้ เป็นการรังแกของเด็กและเยาวชนในยุคไฮเทค เป็นกรณีพิพาทระหว่างเด็กกับเด็กด้วยกัน โดยใช้เครื่องมือ สื่อสารอย่างโทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์เชื่อมต่อ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม แชท หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ ในการรังแกและ กลั่นแกล้งกัน โดยสามารถทำได้ 24 ชั่วโมง การกระทำ ที่เข้าข่าย Cyberbullying จะเกิดจากเจตนาที่มุ่งร้าย ให้อับอาย เจ็บใจ และเสียใจ ดังนั้น การกลั่นแกล้งกัน บนโลกออนไลน์จึงมักจะเป็นการกระทำซ้ำ ๆ ไม่ใช่เพียง ครั้งเดียวแล้วเลิก	แผนปฏิบัติการระดับ ภูมิภาค ว่าด้วย การคุ้มครองเด็ก จากการแสวงหา ผลประโยชน์ ในสื่อ ออนไลน์ในอาเซียน (Regional Plan of Action for Protection of Children from All Forms of Online Exploitation and Abuse in ASEAN: RPA COEA) เป็นแผนปฏิบัติการ ที่ได้รับการเสนอ ในการประชุมสุดยอด อาเซียน ในเดือน

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
			พฤศจิกายน ปี 2562 ณ ประเทศไทยและ ได้รับการรับรอง ในการประชุมสุดยอด อาเซียน ในเดือน ตุลาคม ปี 2564
3	(การ) คุ้มครอง	ก. ป้องกันรักษา, ระวังรักษา, ปกป้องรักษา	พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554
4	การคุ้มครองเด็ก	การจัดให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา หรือสถานที่อื่นใด ที่เด็ก ต้องพึ่งพาอาศัยและเป็นสมาชิกผู้หนึ่งโดยต้องสามารถ ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็ก ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ และต้องสามารถปกป้องคุ้มครองเด็ก มิให้ตกอยู่ใน ภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจหรือ พัฒนาการ ให้เด็กเกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง และสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม	เอกสาร “คู่มือปฏิบัติ และข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและ ช่วยเหลือเด็กในภาวะ เสี่ยงและเป็นผู้เสียหาย จากการละเมิด ละเลย ทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง” กรมกิจการเด็กและ เยาวชน (หน้า 13)
5	การคุ้มครอง สวัสดิภาพ	กระบวนการจัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคล ในครอบครัวใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายต่อเด็ก และเพื่อไม่ให้เกิดการทำผิดหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด เด็กที่ควรได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูก ทารุณกรรม เด็กที่เสี่ยงกระทำความผิด เด็กที่อยู่ในสภาพ ที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนด ในกฎกระทรวงการคุ้มครองสวัสดิภาพ รัฐอาจมีความจำเป็น ต้องแยกตัวเด็กออกจากครอบครัว เพื่อความปลอดภัย ของเด็ก ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ปกครอง และการปฏิบัติใด ๆ จะกระทำอย่างรอบคอบ โดยเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นที่ตั้ง	พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (หมวด 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
6	การเตรียมเด็กออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (Online Grooming)	กระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก โดยการสื่อสารกับเด็กผ่านอินเทอร์เน็ต หรือเทคโนโลยีดิจิทัลอื่น ๆ หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้วยเจตนาเพื่อล่อลวง ควบคุมหรือยุยงให้เด็กร่วมกิจกรรมทางเพศ โดยอาจมีการเดินทางมาพบเด็ก หรือชักจูงให้เด็กออกมาพบ เพื่อลวงละเมิดทางเพศจริง ๆ หรือการลวงละเมิดทางเพศเด็กผ่านทางเว็บแคม ผู้ลวงละเมิดมักค้นหาเด็กที่อยู่ในภาวะเปราะบาง เช่น ปัญหาเรื่องความมั่นใจในตนเอง เด็กที่โดดเดี่ยว 6 ขั้นตอนของการ Grooming 1) เลือกเหยื่อ 2) สร้างความไว้วางใจ 3) เติมเต็มความต้องการ 4) แยกเด็กออกมา 5) สร้างสัมพันธ์กับเด็ก 6) ควบคุมเด็ก	แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาค ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาผลประโยชน์ในสื่อออนไลน์ในอาเซียน
7	การถ่ายทอดสดการละเมิดทางเพศต่อเด็ก (Live Streaming of Child Sexual Abuse)	เกิดขึ้นเมื่อเด็กถูกบังคับ หรือล่อลวงให้ร่วมกิจกรรมทางเพศ หรือแสดงท่าทางยั่วยวนทางเพศ และกิจกรรมทางเพศนั้นก็ถูกถ่ายทอดสด หรือ "รับชมสด" ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยบุคคลอื่นที่อยู่ห่างไกล ผู้ที่เข้ามาชม และหรือขอให้มีการแสดงการลวงละเมิดทางเพศเด็ก มักเป็นคนที่สั่งให้ทำทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก คอยบงการว่าจะให้ทำอะไร และจ่ายเงินเข้ามาดูการถ่ายทอดสดดังกล่าว	แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาค ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาผลประโยชน์ในสื่อออนไลน์ในอาเซียน
8	การแบล็คเมล์ทางเพศออนไลน์ (Sextortion)	กระบวนการที่เด็กถูกบังคับข่มขู่ในโลกออนไลน์ เพื่อให้สนองความต้องการทางเพศ ให้เงินและสิ่งของอื่น หรือให้ผลิตสื่อทางเพศ ส่วนใหญ่มักเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจ (ที่รับรู้ได้) ระหว่างผู้กระทำความผิดกับเด็กที่เป็นผู้เสียหาย ทำให้ผู้กระทำความผิด สามารถข่มขู่หรือบังคับให้เด็กตกลงตามข้อเรียกร้อง เช่น ส่งภาพโป๊เปลือยเพิ่มขึ้น ล่วงละเมิดทางเพศ หรือด้านการเงิน บางกรณีการทารุณกรรมเลยเถิดจนเกินจะควบคุม จนทำให้ผู้เสียหายพยายามที่จะทำร้ายหรือปลิดชีวิตตนเอง เนื่องจากเป็นทางเดียวที่จะหนีจากวังวนนั้นได้	แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาค ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาผลประโยชน์ในสื่อออนไลน์ในอาเซียน

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
9	การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	การจัดหาครอบครัวทดแทนถาวรให้กับเด็กเพื่อให้เด็กมีชีวิตครอบครัวตามสิทธิพื้นฐานที่ควรจะได้รับ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดำเนินการและดูแลโดยศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2520 ตามมติคณะรัฐมนตรี 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 เพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย การดำเนินการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจึงต้องคำนึงถึงด้านสังคมและด้านกฎหมาย	เอกสาร “ครอบครัวบุญธรรม” กรมกิจการเด็กและเยาวชน (หน้า 2)
10	การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ	การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศซึ่งเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย โดยหน่วยงานซึ่งมีอำนาจของประเทศดังกล่าว ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลของประเทศดังกล่าว ให้ดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศได้ และการรับบุตรบุญธรรมนั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน	กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522
11	การล่วงเกินทางเพศต่อเด็ก	การสัมผัสร่างกายเด็กเพื่อสนองความใคร่ หรือกระทำอนาจาร หรือกระทำชำเราเด็ก หรือแสดงอาการหรือกล่าววาจาชักจูง ชักชวน ครอบงำ ล่อลวง หรือบังคับ ให้เด็กเข้าร่วมในกิจกรรมทางเพศที่ผิดกฎหมายหรือที่เป็นอันตรายต่อร่างกายจิตใจและพัฒนาการ ไม่ว่าจะกระทำต่อหน้าเด็กหรือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก ใช้ให้เด็กค้าประเวณีหรือบีบบังคับ ให้เด็กตอบสนองความใคร่ของตนด้านอื่นใด	รายงานสรุปผล การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ... ข้อ 4. (1) “การล่วงเกินทางเพศต่อเด็ก” (หน้า 3)
12	การเลี้ยงดูโดยมิชอบ	การไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน หรือพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก หรือส่งผลให้เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
13	การส่งข้อความหรือรูปภาพยั่วทางเพศ (Sexting)	มาจากคำว่า Sex + Texting หมายถึง การที่เด็กหรือวัยรุ่นสร้าง แบ่งปัน และส่งต่อภาพที่ชวนให้นึกถึงภาพเปลือยหรือเกือบเปลือย ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ และหรืออินเทอร์เน็ต ส่วนมากเด็กมักส่งภาพหรือวิดีโอให้แฟนหรือเพื่อนที่ตนเองไว้ใจ การส่งข้อความหรือสื่อลามกทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นปัญหาเนื่องจากเด็ก ๆ มักไม่เข้าใจถึงผลที่อาจตามมาจากพฤติกรรมเหล่านั้นและไม่ปกปิดข้อมูลที่ระบุตัวตน ทั้งนี้ ทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะเปราะบาง และเสี่ยงที่จะกลายเป็นผู้เสียหายจากการขู่กรรโชกทางเพศ (sexual extortion) การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (cyber bullying) และบางครั้งภาพของพวกเขาอาจถูกคัดลอก หรือนำไปใช้ในการสะสมสื่อการละเมิดทางเพศต่อเด็ก/ แสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก	แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาค ว่าด้วย การคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาผลประโยชน์ ในสื่อออนไลน์ในอาเซียน
14	การสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานสงเคราะห์	การอุปการะเลี้ยงดู สงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน อายุแรกเกิด - 18 ปี เป็นสวัสดิการที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เยาวชน อย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีพัฒนาการตามช่วงวัย เต็มที่เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งกรมกิจการเด็กและเยาวชนได้ให้ความสำคัญกับการกิจในการดูแลกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือเป็นผู้ประสบกับปัญหาสังคมที่เป็นเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน ขอดทาน เด็กประพฤติดนไม่เหมาะสม เด็กถูกทารุณกรรม ถูกใช้แรงงาน เด็กยากจน เหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจเด็กจำนวนมากขาดแคลนปัจจัยสี่ เข้าไม่ถึงการศึกษาและอื่น ๆ จนทำให้เด็กไม่สามารถมีพัฒนาการได้ตามช่วงวัย	คู่มือการปฏิบัติงานของสถานรองรับเด็ก หน่วยงาน กองส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว กรมกิจการเด็กและ เยาวชน
15	การสงเคราะห์เด็กภายในครอบครัว	เป็นครอบครัวที่บิดามารดา หรือเฉพาะบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ที่มีเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ หรือที่อยู่ในระหว่างการศึกษาอายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย และเป็นครอบครัวยากจนขาดแคลน ประสบปัญหาความเดือดร้อน ซึ่งเกี่ยวเนื่องถึงตัวเด็กโดยเฉพาะอันเป็นการกระทบ กระเทือนต่อสวัสดิภาพของเด็ก โดยเข้าหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1) กำพร้า อนุภค ซึ่งมีผู้ปกครอง 2) พิกการทางร่างกาย สมองและปัญญา หรือจิตใจ 3) บิดา มารดา หรือเฉพาะบิดา มารดา	ระบบสวัสดิการเด็กและครอบครัว กรมกิจการเด็กและ เยาวชน “เงื่อนไขและ คุณสมบัติการรับ สวัสดิการเงินสงเคราะห์ เด็กในครอบครัวยากจน”

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		หรือผู้ปกครอง ประสบภาวะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ถูกจำคุก กักขัง พิการ และทุพพลภาพ ป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ ไม่สามารถประกอบ อาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ 4) เด็กเกิดนอกสมรส	
16	คนไร้รากเหง้า	คนที่ไม่ปรากฏบุพการี หรือบุพการีทอดทิ้งตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร	ยุทธศาสตร์การ จัดการปัญหาสถานะ และสิทธิของบุคคล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 เอกสาร “คนไร้ รากเหง้า : ที่มาและ ความหมาย” (หน้า 1) อ้างอิงในเว็บไซต์ : https://www.dopa.trang.go.th/data-center/doc_download/a_160519_091148.pdf
17	คนไร้รากเหง้า ตามกฎหมาย ทะเบียนราษฎร	คนไร้รากเหง้าตามกฎหมายทะเบียนราษฎร แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1) เด็กแรกเกิดและเด็กไร้เดียงสาถูกทอดทิ้ง ตาม ม.19 แห่ง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ซึ่งติดตามหาตัวบิดามารดาและญาติ ร่วมสายโลหิตของบิดามารดาไม่พบ 2) เด็กเร่ร่อน เด็กไม่ปรากฏบุพการี หรือบุพการี ตาม ม.19/1 แห่ง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ซึ่งติดตามหาตัว บิดามารดาและญาติร่วมสายโลหิตไม่พบ 3) บุคคลที่พลัดพรากจากครอบครัวเป็นเวลานาน ไม่สามารถแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามข้อ 57 หรือข้อ 58 หรือไม่สามารถเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามข้อ 97 ข้อ 98 และข้อ 103 ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วย การจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	ยุทธศาสตร์การ จัดการปัญหาสถานะ และสิทธิของบุคคล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 เอกสาร “คนไร้ รากเหง้า : ที่มาและ ความหมาย” (หน้า 1) อ้างอิงในเว็บไซต์ : https://www.dopa.trang.go.th/data-center/doc_download/a_160519_091148.pdf

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		4) บุคคลที่ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา 19/2 วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม หรือยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล กลุ่มคนไร้รากเหง้า	
18	ครอบครัวเครือญาติ อุปถัมภ์ (Kinship Care)	การเลี้ยงดูเด็กในสภาพแวดล้อมแบบครอบครัว โดยครอบครัวขยาย หรือโดยเพื่อนสนิทของครอบครัว ซึ่งเป็นบุคคลที่เด็กรู้จัก และมีทั้งที่ได้รับการสนับสนุน และไม่ได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์	แนวปฏิบัติด้าน การเลี้ยงดูทดแทน สำหรับเด็ก Guidelines for the Alternative Care of Children (หน้า 15)
19	ครอบครัวทดแทน	บุคคลที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร รวมถึงครอบครัวญาติ ผู้อุปถัมภ์กาฬาลงกรณ์ตามกฎหมายอิสลาม และครอบครัวบุญธรรมตามกฎหมาย ว่าด้วย การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	การรับฟังความคิดเห็น เกี่ยวกับ ร่างพระราช บัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ... ข้อ 4. (1) “ครอบครัวทดแทน” (หน้า 2)
20	ครอบครัวบุญธรรม	ครอบครัวทดแทนถาวรที่เป็นบิดามารดาตามกฎหมาย ซึ่งได้จดทะเบียนบุตรบุญธรรมแล้ว	ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ หมวด 4 บุตรบุญธรรม มาตรา 1598/19 - 1598/37
21	ครอบครัวอุปถัมภ์ (Foster family)	บุคคลที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร	พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
22	ครอบครัวอุปถัมภ์ ระยะยาว	ครอบครัวที่รับเด็กไปอุปการะ และปกครองดูแล โดยไม่กำหนดระยะเวลา	คู่มือการปฏิบัติงาน ครอบครัวทดแทน กรมกิจการเด็กและ เยาวชน

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
23	ครอบครัวอุปถัมภ์ระยะสั้น	ครอบครัวที่รับเด็กไปอุปการะ และปกครองดูแลในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จนกว่าจะจัดหาครอบครัวถาวรให้แก่เด็กหรือเด็กสามารถกลับสู่ครอบครัวเดิมได้	คู่มือการปฏิบัติงานครอบครัวทดแทนกรมกิจการเด็กและเยาวชน
24	ความรุนแรง	การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลย การแสวงประโยชน์ การล่วงเกินทางเพศ การใช้เด็กให้กระทำ หรือประพฤตินในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ หรือขัดต่อกฎหมายศีลธรรมอันดี รวมถึงการกระทำโดยมิชอบทุกรูปแบบ ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม	การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ... ข้อ 4. (1) “ความรุนแรง” (หน้า 3)
25	โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	นโยบายสำคัญระดับชาติตามแผนบูรณาการการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต เป็นการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคม โดยการจัดสวัสดิการเงินอุดหนุนให้แก่เด็กแรกเกิด ในครัวเรือนยากจนหรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน เป็นมาตรการให้บิดา มารดาหรือ ผู้ปกครองนำเด็กเข้าสู่ระบบบริการของรัฐ เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย รวมทั้งเป็นหลักประกันให้เด็กได้รับสิทธิด้านการอยู่รอดและการพัฒนาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	เอกสาร “โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด” กรมกิจการเด็กและเยาวชน
26	เงินในการสงเคราะห์	เงินในการสงเคราะห์ ประกอบด้วย 1) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ 2) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี 3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้ 4) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ 5) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุน หรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิติกรรมอื่น 6) เงินที่รับจากเงินประกันของผู้ปกครอง ที่ผิดพันธันต์ตามมาตรา 39 7) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 69)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
27	เงินสงเคราะห์เด็ก ในครอบครัวยากจน	เป็นการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เป็นรายครั้ง แก่เด็กและครอบครัวของเด็กที่ประสบปัญหา ความเดือดร้อนทั่วราชอาณาจักร โดยมุ่งเสริมสร้างความมั่นคง ในครอบครัวให้ครอบครัวของเด็กสามารถเลี้ยงเด็กได้เอง ตามควรแก่สภาพ ไม่ต้องแยกเด็กออกจากครอบครัว โดยไม่จำเป็น	ระบบสวัสดิการเด็ก และครอบครัว กรมกิจการเด็กและ เยาวชน
28	เงินอุดหนุน เพื่อการเลี้ยงดู เด็กแรกเกิด	เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นการจัด สวัสดิการให้กับเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี เดือนละ 600 บาท ที่อยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อครัวเรือน ไม่เกิน 100,000 บาท	คู่มือการปฏิบัติงาน โครงการเงินอุดหนุน เพื่อการเลี้ยงดูเด็ก แรกเกิด ตามระเบียบ กรมกิจการเด็กและ เยาวชน ว่าด้วย การจ่ายเงินอุดหนุน เพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรก เกิด พ.ศ. 2565
29	เด็ก (Child)	บุคคลที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึง ผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ เด็กแห่งสหประชาชาติ และพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 (มาตรา 4) พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
30	เด็กกำพร้า (Orphan)	เด็กที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดา มารดา หรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้	พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
31	เด็กถูกทอดทิ้ง	เด็กที่มารดาคลอดทิ้งไว้ในโรงพยาบาล หรือตาม สถานที่ต่าง ๆ รวมไปถึงเด็กที่พ่อแม่ปล่อยทิ้งไว้ ให้มีชีวิตอยู่ลำพัง หรือกับบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับการเลี้ยงดู จากพ่อแม่ ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากปัญหาการหย่าร้าง หรือครอบครัวแตกแยก มีสภาพชีวิตอยู่ท่ามกลางความสับสน	เอกสาร “คำศัพท์น่ารู้ เกี่ยวกับงานพัฒนา สังคม” สำนักงานปลัด กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		ขาดความรักความอบอุ่น ตลอดจนถึงเด็กที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูอันเนื่อง มาจากสาเหตุอื่น	ของมนุษย์ กันยายน 2559 (หน้า 51)
32	เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์	เด็กที่เกิดโดยกรรมวิธีใด ๆ ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ที่นำอสุจิและไข่ออกจากร่างกายมนุษย์ เพื่อให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่เป็นไปตามธรรมชาติ รวมทั้งการผสมเทียม	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 (มาตรา 3)
33	เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูกทารุณกรรม เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด และเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 40)
34	เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์	เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ 1) เด็กเร่ร่อน หรือเด็กกำพร้า 2) เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง ณ ที่ใดที่หนึ่ง 3) เด็กที่ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ด้วยเหตุผลใด ๆ เช่น ถูกจำคุก กักขัง พิกار ทุพพลภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง ยากจน เป็นผู้เยาว์ หย่า ถูกทิ้งร้าง เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท 4) เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพ ไม่เหมาะสมอันอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกายหรือจิตใจของเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล 5) เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ถูกทารุณกรรมหรือตกอยู่ในภาวะอื่นใดอันอาจเป็นเหตุให้เด็กมีความประพฤติ เสื่อมเสียในทางศีลธรรมอันดี หรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ 6) เด็กพิกار 7) เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก 8) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 32)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
35	เด็กที่มีผู้ปกครองตกในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดูหรือทำการที่เกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพเด็ก	มาตรา 28 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ในกรณีผู้ปกครองไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน เพื่อพัฒนาเด็กไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือผู้ปกครองกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ หรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก หรือให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก หรือป้องกันอันตรายหรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการให้การสงเคราะห์ หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 28)
36	เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด (Children at risk of offence)	เด็กที่ประพฤติดนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพ หรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิด กฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อม หรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
37	เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก (Children in difficult circumstances)	เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน หรือบิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัย หรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
38	เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ตามคุณสมบัติเด็กที่จะจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์	เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง หรือเด็กที่บิดามารดาไม่สามารถให้การอุปการะเลี้ยงดูได้ด้วยสาเหตุถูกจำคุก กักขัง พิการ ทุพพลภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท จนเป็นสาเหตุให้เด็กได้รับความยากลำบาก ในการดำรงชีวิต และไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยลำพัง	ร่าง ระเบียบกรมกิจการเด็กและเยาวชน ว่าด้วย วิธีการให้การสงเคราะห์เด็ก พ.ศ. ... (อยู่ระหว่างการยกร่างกฎหมายใหม่)
39	เด็กพิการ (Disabled children)	เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอง สติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ว่าความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลัง	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
40	เด็กเร่ร่อน (Street Children)	เด็กที่ไม่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ไม่เลี้ยงดู หรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้ จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อน	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		ไปในที่ต่าง ๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อน จนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน	
41	เด็กแรกเกิด	เด็กแรกเกิดที่มีสัญชาติไทย ที่เกิดตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2558 เป็นต้นไป จนมีอายุครบ 6 ปี อยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้น้อย สมาชิกครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 100,000 บาท ต่อคนต่อปี ไม่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของหน่วยงานรัฐ หรือเอกชน	คู่มือการปฏิบัติงาน โครงการเงินอุดหนุน เพื่อการเลี้ยงดูเด็ก แรกเกิด ตามระเบียบ กรมกิจการเด็กและ เยาวชน ว่าด้วย การจ่ายเงินอุดหนุน เพื่อการเลี้ยงดูเด็ก แรกเกิด พ.ศ. 2565
42	ทีมสหวิชาชีพ	สหวิชาชีพในสถานรองรับเด็ก หมายถึง กลุ่มบุคคล ผู้ปฏิบัติงานในสถานรองรับเด็ก ที่ได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ มีความรู้ ทักษะ และความสามารถ เฉพาะด้านที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งแก้ไข ปัญหาร่วมกันอย่างมีระบบ และเป็นกระบวนการ โดยอยู่ บนพื้นฐานของเป้าหมาย และวัตถุประสงค์เดียวกัน ในการปฏิบัติงาน โดยจะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อย่างต่อเนื่องเพื่อการประเมินสภาพการณ์ของปัญหา และมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งกระบวนการ ทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary) หมายถึง กลุ่มบุคคล/หน่วยงาน ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีทักษะ และความสามารถเฉพาะด้าน ที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อระดม ความคิดเห็นและกำหนดแนวทางการทำงานโดยอาศัย พื้นฐานความรู้ทักษะ และความสามารถพิเศษของแต่ละ สาขาวิชาในการทำงานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เพื่อมุ่งแก้ไข ปัญหาอย่างมีระบบและเป็นกระบวนการ โดยอยู่บน พื้นฐานของเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันในการ ปฏิบัติงาน ทั้งนี้จะมีการติดต่อสื่อสารและแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ อย่างต่อเนื่อง เพื่อการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ	คู่มือการปฏิบัติงาน ของสถานรองรับเด็ก หน่วยงาน กองส่งเสริมการพัฒนา และสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว กรมกิจการเด็กและ เยาวชน คู่มือทีมสหวิชาชีพ เพื่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง คณะอนุ กรรมการสหวิชาชีพ เพื่อการคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง หน่วยงาน กรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ (หน้า 1) อ้างอิงในเว็บไซต์ :

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		กลุ่มบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือมีความรู้ ทักษะและความสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาร่วมกัน อย่างมีระบบและเป็นกระบวนการ โดยอยู่บนพื้นฐานของเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาสังคม นักจิตวิทยา ครูฝึกอาชีพ และการศึกษา ผู้ดูแลผู้เสียหาย พยาบาล แพทย์ จิตแพทย์ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ พนักงานตรวจแรงงาน ล่ามแปลภาษา เป็นต้น	คู่มือการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ STANDARD OF PRACTICE OF PRACTITIONERS IN WELFARE PROTECTION CENTER FOR VICTIMS OF TRAFFICKING IN PERSONS (หน้า 6)
43	บริการการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ	สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ให้การอุปการะเด็กชาย – หญิง อายุ 6 – 18 ปี ที่มีปัญหาความประพฤติเด็กที่ประพฤตินั้นไม่เหมาะสม และเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม โดยให้บริการปัจจัยสี่ ให้การอุปการะเลี้ยงดู การศึกษาอบรมและฝึกอาชีพเพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางสังคมและจิตใจ มีหน่วยงานให้บริการ 2 แห่ง ได้แก่ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กระยอง จังหวัดระยอง (เด็กชาย – หญิง) และสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น (เด็กชาย)	คู่มือการปฏิบัติงานของสถานรองรับเด็ก กองส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน
44	บริการการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานพัฒนาและฟื้นฟู	สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็ก เป็นสถานรองรับเด็กชาย – หญิง อายุ 6 – 18 ปี ที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นกรณีพิเศษ ที่เกิดจากการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือถูกกระทำทารุณทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เพศ การปล่อยปละละเลย และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจำเป็นต้องได้รับการบำบัด รักษา ฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการศึกษา แนะแนว และการฝึกอาชีพตามความเห็นของแพทย์และทีมสหวิชาชีพ มีหน่วยงานให้บริการ 4 แห่ง ได้แก่	คู่มือการปฏิบัติงานของสถานรองรับเด็ก กองส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		<u>สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กชาย จำนวน 2 แห่ง</u> 1) สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดหนองคาย กลุ่มเป้าหมายครอบคลุมภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี กลุ่มเป้าหมายครอบคลุมภาคกลางและภาคใต้ <u>สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กหญิง จำนวน 2 แห่ง</u> 1) สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมายครอบคลุมภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มเป้าหมายครอบคลุมภาคกลางและภาคใต้	
45	ผู้ปกครอง	บิดามารดาของเด็กไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่ก็ตาม ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่น ซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งได้กอดำอยู่ด้วย	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
46	พนักงานฝ่ายปกครอง	ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขตในเขตกรุงเทพมหานคร หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ แล้วแต่กรณี	การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ... ข้อ 4. (1) “พนักงานฝ่ายปกครอง” (หน้า 3)
47	เยาวชน (Youth)	บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 (มาตรา 4)
48	สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ (Welfare and Protection Home)	สถานที่ให้การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ เพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
49	สถานพัฒนา และฟื้นฟู (Development and Rehabilitation center)	สถานที่ โรงเรียน สถาบัน หรือศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อให้ การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนการศึกษา แขนง และการฝึก อบรมอาชีพแก่เด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ หรือ คุ้มครองสวัสดิภาพเป็นกรณีพิเศษ	พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
50	สถานรับเลี้ยงเด็ก (Children care center/ Residential care for children)	สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปี บริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการ สถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาล หรือ โรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน	พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
51	สถานแรกรับ (Reception Home)	สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะ และพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางใน การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก แต่ละราย สถานที่ที่ทางราชการจัดให้มีขึ้น หรือสถานที่ที่มูลนิธิ สมาคม หรือสถาบันอื่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อรับผู้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพไว้เป็น การชั่วคราว เพื่อพิจารณาวิธีการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ให้เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล	พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4) พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี พ.ศ.2539 (มาตรา 4)
52	สถานศึกษา	สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สถานศึกษา หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือ ของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัด การศึกษา	พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 4)
53	สถานสงเคราะห์	สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่จำต้อง ได้รับการสงเคราะห์ ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ 6 คน ขึ้นไป	พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
54	สภาเด็กและเยาวชน	ประกอบด้วย สภาเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ สภาเด็กและเยาวชนเขต สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 (ส่วนที่ 1 สภาเด็กและเยาวชน)
55	สืบเสาะและพินิจ	การค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลและนำมาวิเคราะห์วินิจฉัยตามหลักวิชาการทางสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย และหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและครอบครัวของบุคคลนั้น	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)
56	สื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (Child Sexual Exploitation Material: CSEM)	สื่อที่แสดงการละเมิดทางเพศเด็กในทุกรูปแบบที่แสดงให้เห็นการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก หรือกิจกรรมทางเพศที่กระทำต่อเด็ก รวมทั้งสื่อที่แสดงภาพเปลือย หรือกึ่งเปลือยของเด็ก เพื่อจุดประสงค์ในเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นหลัก สื่อประเภทนี้รวมถึง "ภาพลามกอนาจารเด็กเสมือนจริง" (virtual child pornography) ด้วย แม้จะไม่ได้ทำอันตรายต่อเด็กจริง แต่ก่อให้เกิดผลทางลบต่อเด็ก เพราะ 1) อาจถูกนำไปใช้ในกระบวนการเตรียมเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ 2) ทำให้ตลาดค้าสื่อการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กดำรงอยู่ต่อไปได้ และ 3) ทำให้เกิดวัฒนธรรมความชินชาและไม่แยแส (culture of tolerance) ต่อการนำเด็กมาล่วงละเมิดผ่านสื่อออนไลน์และเป็นการบ่มเพาะอุปสงค์ในการละเมิดทางเพศต่อเด็ก	แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาค ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาผลประโยชน์ในสื่อออนไลน์ในอาเซียน
57	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายจัดตั้งขึ้น	พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (มาตรา 3)

2.2 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ตามภารกิจด้านสตรีและสถาบันครอบครัวจำนวน 38 คำศัพท์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
1	การค้าประเวณี	การยอมรับการกระทำชำเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 (มาตรา 4)
2	การคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ	การอบรมฟื้นฟูจิตใจ การบำบัดรักษาโรค การฝึกอบรม และการพัฒนาอาชีพ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 (มาตรา 4)
3	การช่วยเหลือคุ้มครองเบื้องต้น	การให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ โดยชี้แจงให้ผู้ถูกกระทำฯ ทราบถึงสิทธิในการได้รับความคุ้มครอง เพื่อกำหนดมาตรการหรือวิธีการ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว เบื้องต้น โดยเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฯ ทราบการกระทำความรุนแรง จึงเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้นเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้ง รวมทั้งจัด ให้ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ และขอรับคำปรึกษาแนะนำจาก จิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณี ที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ ตามประมวลกฎหมาย พิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยหรือ มีโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเองให้พนักงาน เจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 (มาตรา 6)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
4	การช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม อาจให้การช่วยเหลือ	การช่วยเหลือให้ดำเนินการตามหลักการสังคมสงเคราะห์ โดยเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของผู้ยื่นคำขอรับการช่วยเหลือแต่ละราย ทั้งนี้ ให้นักสังคมสงเคราะห์หรือนักพัฒนาสังคมเป็นผู้ดำเนินการศึกษาพิจารณา ตรวจสอบข้อเท็จจริง วินิจฉัยปัญหา และติดตามผล ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวอาจเรียกหลักฐานประกอบการพิจารณาตามควรแก่กรณีก่อนเสนอความเห็นเพื่ออนุมัติ และการอนุมัติเบิกจ่ายเงินหรือสิ่งของในการช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม ให้เสนอต่ออธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้อนุมัติในการช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม อาจให้การช่วยเหลือตามรายการดังต่อไปนี้ (1) ให้การช่วยเหลือเป็นค่าเครื่องอุปโภคบริโภคและหรือค่าใช้จ่ายในการครองชีพตามความจำเป็น (2) ให้การช่วยเหลือเป็นค่ารักษาพยาบาล เช่น ค่ายา ค่าอุปกรณ์การรักษา ค่าอาหารตามสถานพยาบาลของทางราชการสั่ง รวมถึงค่าพาหนะ และค่าอาหารระหว่างติดต่อรักษาพยาบาลเท่าที่จำเป็น เว้นแต่ในกรณีได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น (3) ค่าซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเท่าที่จำเป็น (4) ให้การช่วยเหลือเป็นเงินทุนประกอบอาชีพ รวมถึงการรวมกลุ่มอาชีพ (5) กรณีอื่น ๆ เท่าที่จำเป็นตามที่อธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายอนุมัติเป็นการเฉพาะราย	ระเบียบกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวว่าด้วยการช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม พ.ศ. 2560 (ข้อ 7 ข้อ 8 และข้อ 10)
5	การฉกฉวยโอกาส	กิจการที่บุคคลหลายคนตกลงเข้าร่วมกันเพื่อทำการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในการจัดการศพ หรือจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่ตกลงเข้าร่วมกันนั้นซึ่งถึงแก่ความตาย และมีได้ประสงค์จะหากำไรหรือรายได้เพื่อแบ่งปันกัน	พระราชบัญญัติการฉกฉวยโอกาส พ.ศ. 2545 (มาตรา 4)
6	การแบ่งงานระหว่างหญิงชาย (Sexual Division of Labor)	การแบ่งงานและความรับผิดชอบของผู้ชายและผู้หญิง โดยคำนึงถึงบทบาทหญิงชาย ทั้งงานการผลิต งานในบ้านและงานเพื่อชุมชน ขั้นตอนแรกจะทำให้ สามารถประมาณลักษณะ ปริมาณ และขอบเขตของงานของผู้หญิงและผู้ชายได้ อาจจะมีการไม่ให้ความสำคัญ	พจนานุกรม ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย หน่วยงานกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		แก่คุณค่าและการมีส่วนร่วมของผู้หญิง หากปราศจากข้อมูลที่เพียงพอในเรื่องความยืดหยุ่นของเวลาและแรงงานที่ผู้หญิงมี และอาจเกิดข้อผิดพลาดได้อีกด้วยความแตกต่างระหว่างงานของผู้ชายและผู้หญิง อาจเป็นสาเหตุของความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่น แต่ก็อาจเป็นพื้นฐานของความร่วมมือกันด้วย	(ลำดับที่ 13)
7	การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ	การกระทำหรือไม่กระทำการใด อันเป็นการแบ่งแยกกีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด	พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.2558 (มาตรา 3)
8	การส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีและครอบครัว	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว มีภารกิจในการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้ประสบปัญหาจากการค้าประเวณี และพัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีและครอบครัวที่ประสบปัญหาสังคม การคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว การสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันครอบครัว ควบคู่กับการจัดสวัสดิการสังคม โดยขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาศักยภาพสตรีและครอบครัว ในการส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาอาชีพแก่สตรีและครอบครัวตามความถนัดและความต้องการสามารถมีอาชีพ หรือมีทางเลือกในการประกอบอาชีพ มีรายได้มั่นคงและเพียงพอสำหรับการดูแลตนเองและครอบครัว	โครงการพัฒนาทักษะอาชีพแก่ครัวเรือนเปราะบางสู่ความยั่งยืน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
9	การให้ความช่วยเหลือหญิงไทยในต่างประเทศ	การให้ความช่วยเหลือผู้หญิงไทยในต่างประเทศที่ได้เข้ามาขอรับการช่วยเหลือผ่านเครือข่ายอาสาสมัครหญิงไทยในต่างประเทศ และผ่านศูนย์ส่งเสริมและประสานการพัฒนาสังคมไทยในต่างประเทศ (ศส.ตปท.)	ประกาศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ภารกิจการพัฒนาสังคมไทยในต่างประเทศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกาศ ณ วันที่ 29 มกราคม 2561

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
10	การให้คำปรึกษา แนะนำ และ ให้ความช่วยเหลือ แม่เลี้ยงเดี่ยว และครอบครัว	เป็นรูปแบบการให้บริการเบื้องต้น โดยเป็นการแนะนำ สิทธิสวัสดิการ ให้คำปรึกษาแนะนำตามสภาพปัญหา ข้อเท็จจริงของผู้ใช้บริการ การสร้างโอกาสและทางเลือก ในการจัดบริการที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของศูนย์ บริการแม่เลี้ยงเดี่ยวและครอบครัวทั้ง 12 แห่ง เช่น ติดต่อด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์ familyline facebook ศูนย์บริการแม่เลี้ยงเดี่ยวและครอบครัว	คู่มือการจัดสวัสดิการ ศูนย์บริการแม่เลี้ยง เดี่ยวและครอบครัว กรมกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว
11	ครอบครัว	บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภริยา หรือมีความผูกพันทางสายโลหิต หรือทางกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องกันเป็นเครือญาติ ซึ่งสมาชิกในครอบครัว ต่างมีบทบาทหน้าที่ต่อกันและมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน กลุ่มบุคคลที่ผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกันทำหน้าที่ เป็นสถาบันหลัก ฐานรากสำคัญต่อการดำรงชีวิต ครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบและหลากหลาย ลักษณะนอกเหนือจากครอบครัวที่ครบถ้วนทั้งบิดา มารดาและบุตร	แผนปฏิบัติการ ด้านครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 หน่วยงาน กรมกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว (หน้า 12) ข้อกำหนดคณะ กรรมการส่งเสริมการจัด สวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การกำหนดบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการ สวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 15)
12	ครอบครัวขยาย (extended family)	ครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สามรุ่นขึ้นไป หรือครอบครัวเดี่ยวสองครอบครัวขึ้นไปที่มีความผูกพัน ทางสายโลหิต หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ซึ่ง มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันและอาศัยอยู่ในบ้านหรือ บริเวณเดียวกัน ทั้งนี้ครอบครัวตามโครงสร้างดังกล่าว อาจมีบางครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความต้องการ การช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนที่แตกต่างกัน	แผนปฏิบัติการ ด้านครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 หน่วยงาน กรมกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว (หน้า 13)
13	ครอบครัว ของหญิงไทย ในต่างแดน	บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภริยา หรือมีความผูกพันทางสายโลหิตหรือทางกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องกันเป็นเครือญาติ ซึ่งสมาชิกในครอบครัว	ประกาศกระทรวง การพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		ต่างมีบทบาทหน้าที่ต่อกันและมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันของผู้หญิงไทยที่ได้ย้ายถิ่นฐานไปทำงานหรือไปสมรสกับชาวต่างชาติและได้พำนักอยู่ในต่างประเทศ (หมายเหตุ : อ่างนิยามครอบครัว)	เรื่อง ภารกิจการพัฒนาสังคมไทยในต่างประเทศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศ ณ วันที่ 29 มกราคม 2561
14	ครอบครัวข้ามรุ่น	ครอบครัวที่มี ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่กับหลานตามลำพัง	แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (หน้า 13)
15	ครอบครัวเข้มแข็ง	บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีจุดหมาย มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งจะเกื้อกูลสังคม และครอบครัวปรับตัวได้ในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ไม่สั่นคลอนกับปัญหาหรืออุปสรรค เมื่อเผชิญปัญหา ก็สามารถร่วมกันแก้ไขจนลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้กำหนดองค์ประกอบความเข้มแข็งของครอบครัว 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพ ด้านการบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ด้านการพึ่งตนเอง ความพอเพียง ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านเทคโนโลยีสื่อสาร และการเรียนรู้ ด้านทุนทางสังคม และด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก	แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (หน้า 12)
16	ครอบครัวคู่รักเพศเดียวกัน	ครอบครัวที่มีบุคคลเพศเดียวกันใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา	แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (หน้า 13)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
17	ครอบครัวเดี่ยว (nuclear family)	ครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลที่ใช้ชีวิตร่วมกัน ฉันสามีภริยาอาจมีหรือไม่มีบุตร พ่อหรือแม่อยู่กับบุตร หรือพี่น้องหรือญาติไม่เกินสองรุ่นใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน	แผนปฏิบัติการ ด้านครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว (หน้า 13)
18	ครอบครัว ที่ผู้สูงอายุ อยู่ด้วยกันตามลำพัง	ครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ตั้งแต่สองคนขึ้นไป อยู่ร่วมกันโดยไม่มีสมาชิกช่วงวัยอื่น อาศัยอยู่ด้วย	แผนปฏิบัติการด้าน ครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว (หน้า 13)
19	ครอบครัวผสม	ครอบครัวที่ชายหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย มีบุตรติดมาและได้สมรสหรืออยู่กินกันฉันสามีภริยา เป็นครอบครัวใหม่ และบุตรนั้นอาศัยอยู่ด้วยกัน	แผนปฏิบัติการด้าน ครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว (หน้า 14)
20	ครอบครัวพ่อ หรือแม่เลี้ยงเดี่ยว	ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติ ภาวะโดยลำพัง	แผนปฏิบัติการด้าน ครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว (หน้า 13)
21	ครอบครัววัยรุ่น	ครอบครัวที่ชายและหญิงมีอายุต่ำกว่า 20 ปี ใช้ชีวิต ร่วมกันฉันสามีภริยา	แผนปฏิบัติการด้าน ครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว (หน้า 14)
22	ครัวเรือน	หน่วยการอยู่อาศัย (Unit of Residence) ของบุคคล หรือกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันและกินอยู่ร่วมกันในสถานที่ เดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือทางเครือญาติ โดยบุคคลเหล่านั้นจัดหาหรือใช้ สิ่งอุปโภคบริโภคอันจำเป็นแก่การครองชีพร่วมกัน	แผนปฏิบัติการด้าน ครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว (หน้า 14)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
23	ครัวเรือนคนเดียว	ครัวเรือนที่บุคคลอาศัยอยู่คนเดียวตั้งแต่สามเดือนขึ้นไป	แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (หน้า 14)
24	ครัวเรือนที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ	หมายถึง ครัวเรือนที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป อาศัยอยู่ร่วมกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยา ไม่มีความผูกพันทางสายโลหิต และไม่มีความเกี่ยวดองเป็นเครือญาติ แต่มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน	แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (หน้า 14)
25	ความเป็นธรรมทางเพศ (Gender Equity)	สถานะ สิทธิ และความรับผิดชอบที่เหมือนกันของผู้หญิงและผู้ชาย (ที่มา : Gender Equity, Concepts and Tools for development. CEDPA, 1996) การเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ หมายถึง การที่คนบางคน อยู่ในสถานที่ที่สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนอื่น ดังนั้นในการพิจารณามาตรการเพื่อลดข้อเสียเปรียบ ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เราจึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบถึงอุปสรรคซ่อนเร้นที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม โดยเน้นการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม ไม่ใช่เพียงแค่ความเท่าเทียมกันทางโอกาส (ที่มา : Canadian Council for International Cooperation MATCH International Center, 1997)	พจนานุกรม ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (ลำดับที่ 6)
26	ความเป็นหญิงเป็นชาย (Gender)	ลักษณะต่าง ๆ ของผู้ชายและผู้หญิงที่สร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา และมีความหลากหลายทั้งภายในวัฒนธรรมเดียวกันและต่างวัฒนธรรม บทบาทหญิงชายเป็นตัวแปรทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ใช้ในการวิเคราะห์บทบาทความรับผิดชอบ ข้อจำกัด และโอกาสของมนุษย์	พจนานุกรม ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย หน่วยงาน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (ลำดับที่ 3)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
27	ความรุนแรงในครอบครัว	การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนา ในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือ สุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำ อย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 (มาตรา 3)
28	ความเหลื่อมล้ำระหว่างหญิงและชาย (Gender Disparity)	ความแตกต่างในการเข้าถึงการบริการ ทรัพยากร ความแตกต่างของสถานภาพ และความเหลื่อมล้ำทางอำนาจระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ซึ่งโดยปกติแล้วผู้ชายจะได้รับโอกาสมากกว่า เป็นกลไกเชิงสถาบันที่หล่อหลอมทางกฎหมาย และธรรมเนียมปฏิบัติในสังคม	พจนานุกรม ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย หน่วยงานกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (ลำดับที่ 23)
29	เงินอุดหนุนเงินสงเคราะห์ครอบครัว	การให้ความช่วยเหลือแก่สตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม ตามระเบียบกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ว่าด้วย การช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม พ.ศ. 2560	ระเบียบกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ว่าด้วย การช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม พ.ศ. 2560
30	ช่องว่างระหว่างหญิงและชาย (Gender-Gap)	ความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย และเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย ในด้านการเข้าถึงและใช้ทรัพยากร การเข้าถึงการศึกษา สุขภาพอนามัย การได้รับบริการต่าง ๆ และการมีอำนาจในสิทธิพลเมือง	พจนานุกรม ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย หน่วยงานกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (ลำดับที่ 22)
31	ทารุณกรรม (Abuse)	การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
32	บทบาทเพศ (Sex Roles)	เป็นบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย อันเป็นผลมาจากความแตกต่างทางชีวภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดของแต่ละเพศ เป็นบทบาทเฉพาะที่ไม่สามารถแลกเปลี่ยนทดแทนกันได้	พจนานุกรม ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย หน่วยงานกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (ลำดับที่ 2)
33	บทบาทหญิงชาย (Gender roles)	กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายและตำแหน่งทางสังคมของผู้ชายและผู้หญิง บทบาทเหล่านี้จะช่วยในการพิจารณาการได้รับโอกาสและเข้าถึงทรัพยากรของผู้ชายและผู้หญิง โดยขึ้นอยู่กับลักษณะความเป็นหญิงเป็นชายของแต่ละสังคมและวัฒนธรรมกำหนด ในขณะที่บทบาทความเป็นหญิงเป็นชายจะสร้างความคาดหวังและข้อจำกัดบางอย่างต่อทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แต่บทบาทเหล่านี้ก็จะคงไว้ซึ่งสถานะที่ต่ำกว่าของผู้หญิงในสังคม บทบาทหญิงชาย มักจะเป็นภาพสะท้อนที่เป็นชั่วคราวข้ามจึงมีผลทำให้บางคนเข้าใจว่าการแบ่งบทบาท เป็นสิ่งที่มีมาแต่กำเนิด และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ อย่างไรก็ตามในขณะที่เพศของเราเปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่บทบาทชายหญิงนั้นเกิดจากการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา	พจนานุกรม ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย หน่วยงานกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (ลำดับที่ 4)
34	สตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม	สตรีหรือครอบครัวผู้มีรายได้น้อย และประสบปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดจากสาเหตุหัวหน้าครอบครัวถึงแก่ความตาย ถูกทอดทิ้ง ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เป็นคนสาบสูญ ต้องโทษจำคุกและถูกจำคุก เจ็บป่วยร้ายแรงจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ผู้พ้นโทษที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ผู้ค้าประเวณี ผู้ประสบภัยพิบัติซึ่งไม่อาจคาดหมายได้ ผู้ประสบภาวะยากลำบากในการดำรงชีพ หรือผู้ประสบปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขโดยฉับพลันทันทีเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาสังคมด้านอื่นตามมา	ระเบียบกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ว่าด้วย การช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม พ.ศ. 2560 (ข้อ 4)
35	สถานการณ์ค้าประเวณี	สถานที่ที่จัดไว้เพื่อการค้าประเวณีหรือยอมให้มีการค้าประเวณี และให้หมายความรวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการติดต่อ หรือจัดหาบุคคลอื่นเพื่อกระทำการค้าประเวณีด้วย	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 (มาตรา 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
36	สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ	สถานที่ที่ทางราชการจัดให้มีขึ้น หรือสถานที่ที่มูลนิธิ สมาคม หรือสถาบันอื่นจัดตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพ และพัฒนาอาชีพแก่ผู้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ตามพระราชบัญญัตินี้	พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี พ.ศ. 2539 (มาตรา 4)
37	หญิงไทย ในต่างแดน ที่ประสบปัญหา	ผู้หญิงไทย ที่ได้ย้ายถิ่นฐานไปทำงานหรือไปสมรสกับ ชาวต่างชาติและได้พำนักอยู่ในต่างประเทศหรือย้าย คืนถิ่นกลับมาพำนักในประเทศไทย ประสบปัญหา หรือได้รับความเดือดร้อนต่าง ๆ	ประกาศกระทรวง การพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ภารกิจการพัฒนา สังคมไทยใน ต่างประเทศของ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ ประกาศ ณ วันที่ 29 มกราคม 2561
38	หญิงไทย ในต่างประเทศ ที่ขอความช่วยเหลือ ผ่านเครือข่าย หญิงไทย ในต่างประเทศ	หญิงไทยในต่างประเทศที่แจ้งปัญหา หรือความเดือดร้อน ต่าง ๆ ไปยังเครือข่ายอาสาสมัครหญิงไทยในต่างประเทศ และเครือข่ายฯ ได้ประสานส่งมายังกลไกการช่วยเหลือ ของกระทรวง พม.	ประกาศกระทรวง การพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ภารกิจการพัฒนา สังคมไทยในต่างประเทศ ของกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ ประกาศ ณ วันที่ 29 มกราคม 2561

2.3 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ตามภารกิจด้านพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 80 คำศัพท์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
1	กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	ข้อ 7 กองทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และข้อ 8 กองทุน ประกอบด้วย (1) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ (2) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี (3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้ (4) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ (5) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิติกรรมอื่น (6) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน	ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารกองทุน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2562 (หมวด 1)
2	การขอลา	การกระทำได้โดยหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ถือว่า เป็นการขอลา 1. การขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการขอด้วยวาจา ข้อความ หรือการแสดงกิริยาอาการใด 2. การกระทำด้วยวิธีการใดให้ผู้อื่นเกิดความสงสาร และส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้ การแสดงความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรีหรือการแสดงอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากผู้ชมหรือผู้ฟัง การขอเงินหรือทรัพย์สินกันฐานญาติมิตร หรือการเรียไ้ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไ้ ไม่ถือว่าเป็นการขอลาตามพระราชบัญญัตินี้	พระราชบัญญัติควบคุมการขอลา พ.ศ. 2559 (มาตรา 13)
3	การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	การจัดสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำและมีที่พักอาศัย	พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 (มาตรา 3)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		และการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง	
4	การจัดการรายกรณี (Case management)	เป็นกระบวนการจัดการที่สำคัญที่ทำให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่เป็นประโยชน์สูงสุดหรือดีที่สุด โดยดำเนินการตั้งแต่การประเมิน วางแผน ดำเนินการ ประสานงาน การติดตามกำกับงาน และประเมินทางเลือกที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่เหมาะสม	คู่มือการจัดการรายกรณี (Case Management :CM) โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน
5	การจัดสวัสดิการสังคม	การจัดบริการสวัสดิการสังคมตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด	พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (มาตรา 3)
6	การช่วยเหลือในรูปแบบ “Productive Welfare”	เป็นการจัดสวัสดิการที่เน้นการพัฒนาผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้สามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยเน้นการใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการรายกรณี (Case Management) การผสมผสานเครือข่ายชุมชนและทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการสังคมที่ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น รวมถึงการเสริมพลัง (Empowerment) ผู้รับบริการให้ช่วยเหลือตนเองจนสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งตนเองได้	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ
7	การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกนิคมสร้างตนเอง	งานนิคมสร้างตนเองดำเนินการในลักษณะพัฒนาชนบทสมบูรณ์แบบ เน้นให้สมาชิกนิคมมีส่วนร่วม โดยร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามผล โดยการพัฒนา นิคมสร้างตนเอง ประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกและปลอดภัยให้แก่ชุมชน ได้แก่ การสร้างถนนเชื่อมต่อติดต่อระหว่างหมู่บ้านภายในนิคม และถนนติดต่อชุมชนภายนอก การจัดหาแหล่งน้ำ บริโภคใช้สอยและจัดสร้างระบบชลประทานขนาดเล็ก หรือการพัฒนาแหล่งน้ำต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีการขยายเขตไฟฟ้าเข้าสู่ฝั่งจัดสรรและหมู่บ้านเดิม และจัดบริการ สาธารณะอื่น ๆ เช่น โรงเรียน สถานือนามัยตำบล สถานีตำรวจ ตลาด และย่านการค้าของชุมชนในนิคม	ร้อยเรื่องราวลำชาชนงานนิคมฯ, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2558)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		2) การพัฒนาอาชีพครอบครัว 3) การพัฒนาสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ครอบครัวและชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี หรือได้รับการตอบสนองความต้องการตามสิทธิขั้นพื้นฐาน ได้แก่ มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง จัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมกิจกรรมด้านอาชีพและรายได้ สนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษา สาธารณสุข ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มด้านสวัสดิการสังคม ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจ และอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี สร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนและพัฒนาสาธารณประโยชน์	
8	การส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา	การดำเนินการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้มีคุณธรรม เสียสละเพื่อส่วนรวม และพึ่งพาตนเอง สนับสนุนการรวมกลุ่มที่หลากหลายโดยสมัครใจ ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรด้านประชาสังคม สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรด้านประชาสังคม ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายประชาสังคม ส่งเสริมอาสาสมัครเพื่อสังคม และส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม ตลอดจนพัฒนาระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรด้านประชาสังคม อาสาสมัครเพื่อสังคม และองค์กรธุรกิจที่ดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ	ระเบียบ สำนักรายการรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา พ.ศ. 2551 (ข้อ 3)
9	กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)	การที่ภาคเอกชน ซึ่งเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ได้ประกอบกิจการหรือดำเนินการโดยมีเป้าหมายอย่างชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม หรือสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และมีรายรับจากการขาย การผลิตสินค้า หรือการให้บริการ ซึ่งมีได้มุ่งสร้างกำไรสูงสุดต่อผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการหรือการดำเนินการ รวมทั้งมีลักษณะพิเศษดังต่อไปนี้ 1. มีกระบวนการผลิต การดำเนินกิจการ หรือการดำเนินการในส่วนของผลิตภัณฑ์ หรือบริการ	ระเบียบ สำนักรายการรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 (ข้อ 3)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		ซึ่งมิได้ ก่อให้เกิดผลเสียในระยะยาวต่อสุขภาวะสังคม และสิ่งแวดล้อม 2. มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ 3. มีศักยภาพที่จะมีความยั่งยืนทางการเงินได้ด้วยตนเอง 4. ผลกำไรส่วนใหญ่จากการประกอบกิจการหรือการดำเนินการ ถูกนำไปขยายผลเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนสังคมหรือสิ่งแวดล้อม คืบผลประโยชน์ให้แก่สังคม 5. สามารถมีรูปแบบองค์กรที่หลากหลาย 6. มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี	
10	คนชาติพันธุ์	คนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น คนที่มีเชื้อสายไทย หรือคนที่ไม่ใช่เชื้อสายไทย ซึ่งจะมีประเทศต้นทางของตนรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมายหรือไม่ ก็ได้	ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายผู้รับสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 42)
11	คนไทยตกทุกข์ได้ยาก ในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพราะเหตุที่ยากจน เจ็บป่วย ชรา พิกัด ไร้ที่พึ่ง ไร้อาชีพ ประสบภัยพิบัติ หรือตกอยู่ในภาวะอื่นใด อันอาจเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อสังคมหรือตนเอง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือศีลธรรม	ระเบียบกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม พ.ศ. 2543 (ข้อ 4)
12	คนไทย ในต่างประเทศ	คนไทยที่มีเชื้อชาติไทย หรือสัญชาติไทยที่พำนักอยู่ในต่างประเทศ ทั้งคนไทยที่มีการย้ายถิ่นที่อยู่ คนไทยที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ได้แก่ ไปทำงาน ศึกษา ท่องเที่ยว กลุ่มที่เป็นบุตรบุญธรรม และอื่น ๆ และคนไทยที่อยู่ต่างประเทศโดยผิดกฎหมายที่ประสบภาวะที่ยากลำบากในต่างประเทศ ได้แก่ คนไทยที่เผชิญสภาวะอาทิ คนไทยที่แต่งงานไปอยู่ต่างประเทศ และถูกทอดทิ้ง ผู้ไปขายบริการทางเพศ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หญิงไทยที่ถูกชักพาไปแต่งงาน ผู้ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ	ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายผู้รับสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 45)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		คนไทยถูกดำเนินคดีในต่างประเทศ แรงงานถูกหลอกไปทำงานแรงงานเข้าเมืองถูกกฎหมายแต่ไม่ได้รับการปฏิบัติตามสัญญาจ้างคนไทยที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ เช่น สงคราม ภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ คนไทยที่ประสบปัญหาการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม คนไทยที่ถูกนำพาหรือลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย รวมทั้งคนไทยที่อยู่ในสถานะเสี่ยง อาทิ เด็กสองวัฒนธรรม คนไทยที่มีลูกติด ผู้ไปทำงานต่างประเทศ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย	
13	คนเร่ร่อน	บุคคลสัญชาติไทยที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิม ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม มาอยู่ในที่สาธารณะ หรือ บุคคลที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิมมาตั้งครอบครัว หรือ มาใช้ชีวิตแบบครอบครัวใหม่ในที่สาธารณะและทั้งสองกลุ่มอาจจะย้ายที่พักไปเรื่อย ๆ หรืออาศัยอยู่ที่ใดที่หนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อดำรงชีวิตประจำวัน ในที่สาธารณะนั้น ๆ ผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักเป็นแหล่งกินอยู่หลับนอนในที่สาธารณะ ซึ่งในที่นี้ จะหมายความรวมถึง คนไร้ที่พึ่ง คนไร้บ้าน	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกาศ ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ.2559 ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายผู้รับสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 28)
14	คนไร้ที่พึ่ง	บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และให้รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด	พระราชบัญญัติ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 (มาตรา 3)
15	ค่าพาหนะ คนไทยตกทุกข์ได้ยาก ในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	เป็นค่าโดยสารในการเดินทาง เพื่อส่งตัวผู้ตกทุกข์ได้ยาก กลับภูมิลำเนาเดิม ให้จ่ายโดยคำนึงถึงการประหยัด ในอัตราต่ำสุด ตามนัยแห่งพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ	ประกาศ กรมประชาสัมพันธ์ ลงวันที่ 24 เมษายน 2543 เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตรา ค่าใช้จ่ายช่วยเหลือ

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
			ผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศ กลับภูมิลำเนาเดิม (ข้อ 2)
16	ค่าอาหาร คนไทยตกทุกข์ ได้ยาก ในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	เป็นค่าอาหารระหว่างรอรับการสงเคราะห์ และระหว่างการเดินทางกลับภูมิลำเนา ให้เหมาจ่าย ในอัตราวันละไม่เกิน 100 บาทต่อคน	ประกาศ กรมประชาสงเคราะห์ ลงวันที่ 24 เมษายน 2543 เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตรา ค่าใช้จ่ายช่วยเหลือ ผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศ กลับภูมิลำเนาเดิม (ข้อ 1)
17	เครือข่ายองค์กร สวัสดิการชุมชน	องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวขององค์กรสวัสดิการชุมชน มากกว่าหนึ่งองค์กร เพื่อร่วมมือ ประสานงาน และเชื่อมโยง ในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรสวัสดิการชุมชน ในทุกระดับ	พระราชบัญญัติส่งเสริม การจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (มาตรา 3)
18	เงินช่วยเหลือ คนไทยตกทุกข์ ได้ยาก ในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	เงินสงเคราะห์สำหรับช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า	ประกาศกรมประชาสงเคราะห์ ลงวันที่ 24 เมษายน 2543 เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตรา ค่าใช้จ่ายช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ ได้ยากในประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม
19	เงินทุนประกอบ อาชีพแก่สตรี ที่ได้รับผลกระทบ จากปัญหาเอดส์	เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นทุนสำหรับประกอบอาชีพ ให้แก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์ โดยให้ความช่วยเหลือรายละ 5,000 บาท	หนังสือการเบิกจ่ายเงิน ค่าใช้จ่ายโครงการณรงค์ เพื่อป้องกันโรคเอดส์ (กค 0526.7/8140 ลงวันที่ 29 มกราคม 2539)
20	เงินสงเคราะห์ ผู้ติดเชื้อเอดส์ และครอบครัว	เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว ของผู้ติดเชื้อเอดส์ โดยให้ความช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ ในอัตราไม่เกินครั้งละ 2,000 บาท และช่วยติดต่อกัน ได้ไม่เกิน 3 ครั้งต่อครอบครัว	หนังสือการเบิกจ่ายเงิน ค่าใช้จ่ายโครงการณรงค์ เพื่อป้องกันโรคเอดส์ (กค 0526.7/17336 ลงวันที่ 26 เมษายน 2539)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
21	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง	เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัวผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน โดยให้ความช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ วงเงินช่วยเหลือไม่เกินครั้งละ 3,000 บาท และช่วยติดต่อกันได้ไม่เกิน 3 ครั้งต่อครอบครัวต่อปีงบประมาณ	ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552
22	ชนกลุ่มน้อย	น. ชนต่างเผ่าหรือต่างเชื้อชาติที่อยู่อาศัยรวมกันกับชนเผ่าอื่น หรือเชื้อชาติอื่นที่มีจำนวนมากกว่า	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554
23	ชาติพันธุ์ (ethnos)	กลุ่มที่มีพันธะเกี่ยวข้องกัน และที่แสดงเอกลักษณ์ออกมาโดยการผูกพันลักษณะการของเชื้อชาติ และสัญชาติเข้าด้วยกัน	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554
24	ชาวเล	มี 2 ความหมาย 1. ชวน้ำ 2. คนที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล มีอาชีพประมง	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554
25	ที่พักคนเดินทาง	ที่พักคนเดินทาง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ให้บริการที่พักแบบมีค่าใช้จ่ายสำหรับบุคคล หรือคณะบุคคลที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดและแสดงความจำนงขอเข้าพักชั่วคราว หรือคณะนักเรียน หรือเยาวชนที่เดินทางมาจากต่างจังหวัด เพื่อเข้ามาทัศนศึกษา แข่งขันกีฬา หรือร่วมกิจกรรมในกรุงเทพมหานคร และผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน บุคคลที่ทำงานทำในกรุงเทพมหานคร และช่วยเหลือตนเองได้ไม่เป็นโรคติดต่อ	ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วย ที่พักคนเดินทาง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พ.ศ. 2547 (ข้อ 6)
26	ธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)	การดำเนินกิจกรรมขององค์กรธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มบุคคล ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน หรือองค์กรเอกชนอื่นที่ดำเนินกิจกรรมด้านประชาสังคม	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมประชาสังคม เพื่อการพัฒนา พ.ศ. 2551 (ข้อ 3)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
27	นิคมสร้างตนเอง	นิคมสร้างตนเองได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 การจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ในระยะแรกมีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อช่วยเหลือราษฎรยากจนที่ขาดแคลนที่ดินทำกิน และเพื่อแก้ไขปัญหาการอพยพเข้ามาหางานทำในเมืองจนเกิดปัญหาสังคมเมือง แต่หลังจากได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจซึ่งปรากฏรูปแบบชัดเจน เมื่อมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 เป็นต้นมา การจัดนิคมสร้างตนเองได้ถูกนำมาใช้เป็นกลไกหรือเครื่องมือของรัฐในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครอง และความมั่นคงของชาติ โดยการพัฒนาโครงสร้างฐานเป็นทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและอำนวยความสะดวกในการเข้าพัฒนาชนบท ปัจจุบันมีนิคมสร้างตนเองทั้งหมด 43 แห่ง ครอบคลุม 36 จังหวัด	ร้อยเรื่องราวล่าชานงานนิคมฯ, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2558)
28	บริการงานที่ดินและหนังสือสำคัญของนิคมสร้างตนเอง	ตามวัตถุประสงค์ของการจัดนิคมสร้างตนเอง นอกจากจะเน้นการจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรแล้วยังจะต้องดำเนินการให้สมาชิกนิคมได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเอง และเป็นมรดกตกทอดไปยังลูกหลาน ซึ่งตามมาตรา 11 และ 12 แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ได้กำหนดเงื่อนไขหลักเกณฑ์ว่า “เมื่อสมาชิกนิคมได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว และได้เป็นสมาชิกนิคมมาเป็นเวลาเกินกว่า 5 ปี ทั้งได้ชำระเงินช่วยทุนที่รัฐบาลได้ลงไปและชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของนิคมให้แก่ทางราชการเรียบร้อยแล้ว ให้ออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.3) ให้แก่ผู้นั้น ซึ่งผู้ได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์แล้ว จะไปขอให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินนั้นตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ แต่ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน ผู้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์จะโอนที่ดินให้ยังผู้อื่นไม่ได้ นอกจากการตกทอดโดยทางมรดก”	พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 (มาตรา 4) ร้อยเรื่องราวล่าชานงานนิคมฯ, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2558)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
29	บริการสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยเข้าร่วมโครงการพระธรรมจาริก	สนับสนุนให้ราษฎรบนพื้นที่สูงในพื้นที่ดำเนินงานของพระธรรมจาริก ได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสอนหนังสือ หรือเพิ่มทักษะความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยสอดแทรกหลักธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งได้ดำเนินงานในชุมชนพื้นที่สูงที่เป็นถิ่นทุรกันดาร ในบริเวณพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก บางส่วน ครอบคลุมกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาทิ กะเหรี่ยง ม้ง เย้า มูเซอ ลีซู อีเก้อ ลัวะ ถิ่น ขมุ และมลาปรี เป็นต้น	โครงการพระธรรมจาริก
30	บริการสังคม (Social services)	มาตรการหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมไทย เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐและเอกชนที่มีต่อประชาชนเพื่อเสริมสร้างชีวิตความเป็นอยู่และสวัสดิภาพ ของประชาชน แต่การเข้าสู่สังคมสวัสดิการในปี พ.ศ. 2560 ในที่นี้หมายถึง การจัดบริการ สวัสดิการสังคมโดยรัฐที่เน้นหลักการความเสมอภาค (ความครอบคลุม) ความเท่าเทียม (ทั่วถึง) ความเป็นธรรมทางสังคม (เข้าถึงบริการได้จริง) วัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1. การศึกษา ขยายโอกาสเรียนฟรีจาก 12 ปี เป็น 15 ปี สิทธิทางการศึกษาของคนพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย บริการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา 2. การสาธารณสุข การบริการสุขภาพประชาชน ใน 3 ระบบ ได้แก่ ระบบสวัสดิการข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ระบบการประกันสังคมภายใต้สิทธิประโยชน์การรักษาพยาบาลนอกเวลาการทำงานของผู้ประกันตน และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 3. สิ่งอำนวยความสะดวก จัดบริการอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ และผู้สูงอายุ 4. ที่อยู่อาศัย โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการบ้านมั่นคง	แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
31	บริการสำหรับ ราษฎรบนพื้นที่สูง	การพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรบนพื้นที่สูง โดยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม 7 ด้านให้กับราษฎร บนพื้นที่สูง สนับสนุนให้ราษฎรบนพื้นที่สูงมีทางเลือก ด้านอาชีพ และเพิ่มรายได้ มีเป้าหมายให้ราษฎร บนพื้นที่สูง ได้รับการคุ้มครองตามสิทธิและสวัสดิการ ขั้นพื้นฐาน	แผนปฏิบัติการพัฒนา ราษฎรบนพื้นที่สูง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)
32	บริการแหล่งเรียนรู้ หรือถ่ายทอด ภูมิปัญญา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม ของราษฎร บนพื้นที่สูงในพื้นที่	ศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูง (ศรส.) มุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชนบนพื้นที่สูง ให้ผ่านเกณฑ์การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ การเป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้เชิงภูมิปัญญา ท้องถิ่นในชุมชน และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพบุคคลในชุมชน โดยการสร้างโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้ในกลุ่ม ราษฎรบนพื้นที่สูงทุกช่วงวัย และการสร้างคณะกรรมการ ศูนย์เรียนรู้ฯ ที่มีความรู้ในการบริหารจัดการกิจกรรม และการส่งเสริมสวัสดิการได้โดยชุมชน	โครงการส่งเสริม การจัดสวัสดิการสังคมชุมชน บนพื้นที่สูง
33	บริการ ให้ความคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	การจัดบริการทางสังคม กำหนดให้มีการจัดสวัสดิการ สังคมที่คนไร้ที่พึ่ง พึ่งมี พึ่งได้ รวมทั้งปัจจัย 4 อันจะ ทำให้ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ 1. จัดให้มีบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคง ทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของคน ไร้ที่พึ่งให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งพาตนเองได้ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิและศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ 2. การจัดบริการสวัสดิการสังคม ต้องคำนึงถึงลักษณะ หรือรูปแบบและวิธีการในการดำเนินการตามความเหมาะสม ของสภาพปัญหาความต้องการของคนไร้ที่พึ่งที่ควรได้รับ การป้องกันแก้ไขทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว 3. ส่งเสริม สนับสนุน ให้คนไร้ที่พึ่งสามารถเข้าถึง ปัจจัย 4 ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต 4. สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน มีส่วนร่วมเป็นผู้ดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม ให้แก่คนไร้ที่พึ่ง	ประกาศคณะกรรมการ คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ.2559

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
34	บริการให้ความรู้ และฝึกอบรมอาชีพ (บริการสำหรับ ราษฎรบนพื้นที่สูง)	พัฒนาทักษะอาชีพ ส่งเสริมและต่อยอดผลผลิต และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อันมุ่งเน้นให้เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดการเรียนรู้ ทางวัฒนธรรมและประเพณี โดยไม่ก้าวก้าวความเชื่อ ของชุมชน และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เพื่อเสริม สร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย อย่างยั่งยืน	แผนปฏิบัติการ ด้านการส่งเสริมการอยู่ ร่วมกัน ภายใต้สังคม พหุวัฒนธรรมในประเทศไทย (พ.ศ. 2566 – 2570)
35	บริการอุปการะ ในสถานคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	1. การจัดสวัสดิการสังคม 2. การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ 3. การรักษาพยาบาล 4. การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ 5. การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม 6. การพัฒนาคุณภาพชีวิต 7. การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำ 8. การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีที่พักอาศัย 9. การป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ต่อคนไร้ที่พึ่ง	ประกาศคณะกรรมการ คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559
36	บุคคลซึ่งอาศัย ที่สาธารณะ เป็นที่พักนอน ชั่วคราว	บุคคลสัญชาติไทยที่มาทำภารกิจบางอย่างและไม่มี ที่อยู่อาศัย ไม่มีเงินเช่าที่พัก	ประกาศคณะกรรมการ คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559
37	บุคคลที่ประสบ ความเดือดร้อน	บุคคลสัญชาติไทยที่มีความยากลำบากในการดำรงชีพ เนื่องจากเหตุหัวหน้าครอบครัวหรือบุคคลที่เป็นหลัก ในครอบครัว (ก) ตาย (ข) ทอดทิ้งสาบสูญหรือต้องโทษจำคุก (ค) ประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยร้ายแรงจนไม่สามารถ ประกอบอาชีพได้ (ง) ไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ด้วยเหตุอื่นใด	ประกาศคณะกรรมการ คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
38	บุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรแต่ยังไร้สัญชาติ	บุคคลที่ถูกบันทึกทางทะเบียนราษฎรของรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่ไม่ได้รับการรับรองในฐานะคนสัญชาติโดยรัฐนั้น หรือรัฐอื่นใด ที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559
39	บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร	คนไร้รัฐซึ่งอาจจะเป็นคนที่เกิดในประเทศไทย หรือ นอกประเทศไทยก็ได้ แต่มีเหตุทำให้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร ทั้งของประเทศต้นทาง และของประเทศไทยที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559
40	บุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้	1. บุคคลที่ประสบความเดือดร้อน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มีความยากลำบากในการดำรงชีพ เนื่องจากเหตุหัวหน้าครอบครัวหรือบุคคลที่เป็นหลักในครอบครัว (ก) ตาย (ข) ทอดทิ้ง สาบสูญ หรือต้องโทษจำคุก (ค) ประสบอุบัติเหตุ หรือเจ็บป่วยร้ายแรงไม่สามารถประกอบอาชีพได้ (ง) ไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ด้วยเหตุอื่นใด 2. คนเร่ร่อน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิมไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม มาอยู่ในที่สาธารณะ หรือบุคคลที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิมมาตั้งครอบครัวหรือมาใช้ชีวิตแบบครอบครัวใหม่ในที่สาธารณะ และทั้งสองกลุ่มอาจจะย้ายที่พักไปเรื่อย ๆ หรืออาศัยอยู่ที่ใดที่หนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อดำรงชีวิตประจำวันในที่สาธารณะนั้น ๆ 3. บุคคลซึ่งอาศัยที่สาธารณะเป็นที่พักนอนชั่วคราว หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มาทำภารกิจบางอย่าง และไม่มีที่พักอาศัยไม่มีเงินเช่าที่พัก 4. บุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรแต่ยังไร้สัญชาติ หมายถึง บุคคลที่ถูกบันทึกทางทะเบียนราษฎรของรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่ไม่ได้รับการรับรองในฐานะคนสัญชาติโดยรัฐนั้นหรือรัฐอื่นใด ที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดประเภท หรือลักษณะของบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		5. บุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร หมายถึง คนไร้รัฐ ซึ่งอาจจะเป็นคนที่เกิดในประเทศไทยหรือนอกประเทศไทยก็ได้ แต่มีเหตุทำให้ตกหล่นจากทะเบียนราษฎรทั้งของประเทศต้นทางและของประเทศไทยที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ	
41	บุคคลไร้ที่พึ่ง ในสถานคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	1. คนไร้ที่พึ่งซึ่งจะเข้าพักอาศัยในสถานที่ ซึ่งสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้ต้องจัดทำข้อตกลงเข้าร่วมการอบรมเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การประกอบอาชีพและการทำงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกำหนดในกรณีเห็นสมควร สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจจัดให้คนไร้ที่พึ่งจัดทำข้อตกลงในการขอรับการคุ้มครองอื่นก็ได้ ในกรณีที่คนไร้ที่พึ่งผู้ใดปฏิเสธการจัดทำข้อตกลงหรือฝ่าฝืนข้อตกลง ให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิเสธการจัดทำข้อตกลงหรือฝ่าฝืนข้อตกลงร่วมกับคนไร้ที่พึ่งผู้นั้น ทั้งนี้ หากคนไร้ที่พึ่งยังคงปฏิเสธการจัดทำข้อตกลงหรือฝ่าฝืนข้อตกลงดังกล่าว สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจดัดให้การคุ้มครองบางประการแก่คนไร้ที่พึ่งผู้นั้นได้ 2. ในระหว่างเข้าร่วมการฝึกอาชีพและการเริ่มต้นการประกอบอาชีพคนไร้ที่พึ่งอาจได้รับเงินช่วยเหลือในการยังชีพตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด 3. สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือสถานที่ที่รับคนไร้ที่พึ่งไว้ทำงานต้องปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของคนไร้ที่พึ่ง เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามที่กฎหมายกำหนด	พรบ. การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 (มาตรา 24 มาตรา 25 และมาตรา 26)
42	ผู้ติดเชื้อเอชไอวี	ผู้ที่ได้รับเชื้อเอชไอวี ซึ่งเป็นไวรัสชนิดหนึ่งเข้าสู่ร่างกาย และได้ไปทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาว ที่ทำหน้าที่ป้องกันร่างกายจากเชื้อโรค จึงไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ	ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายผู้รับสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 35)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
43	ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ	บุคคลที่มีรสนิยมทางเพศ หรือมีความพึงพอใจทางเพศ หรือมีลักษณะการแสดงออกทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ รักเพศเดียวกัน รักสองเพศ คนข้ามเพศ คนที่มีลักษณะเพศทางชีววิทยาไม่ชัดเจน และกลุ่มคนที่มีลักษณะทางเพศที่อาจทำให้ได้รับผลกระทบทางสังคม	ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การกำหนดบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ผู้รับสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 51)
44	ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม	ผู้ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งแยกตามช่วงเวลา คือ ก่อนการพิจารณาคดีของศาล เช่น ผู้เสียหาย และเหยื่อในคดีอาญา คดีแพ่ง คดีปกครอง ผู้ต้องหา พยาน ระหว่างการดำเนินคดีของศาล เช่น โจทก์ จำเลย ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี และหลังคำพิพากษาของศาล เช่น ผู้ต้องราชทัณฑ์ ผู้ถูกคุมประพฤติ ผู้ต้องกักขัง เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา	ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การกำหนดบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ผู้รับสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 46)
45	ผู้ประกอบการวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพที่ต้องใช้ความรู้ และทักษะทางสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาของบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน หรือชุมชน เพื่อให้กระทำหน้าที่ทางสังคม และดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข	พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 (มาตรา 3)
46	ผู้ประกอบการวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต	บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตจากสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 (มาตรา 3)
47	ผู้ประสบปัญหาทางสังคมคนไร้ที่พึ่ง	บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และให้รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและ ไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด	พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 (มาตรา 3)
48	ผู้ป่วยเอดส์	ผู้ที่ได้รับเชื้อเอชไอวีแล้วระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือภูมิคุ้มกันบกพร่อง ทำให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาสต่าง ๆ เช่น วัณโรค ปอดอักเสบ และเยื่อหุ้มสมองอักเสบจากเชื้อรา	ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การกำหนดบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ผู้รับสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 36)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
49	ผู้ไร้ที่อยู่อาศัย (The homeless)	คนไร้ที่พึ่ง หมายความว่า บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และให้รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด	พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 (มาตรา 3)
50	ผู้แสดง ความสามารถ	“ผู้แสดงความสามารถ” หมายความว่า บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่แสดงความสามารถในศิลปะแขนงต่าง ๆ หรือความสามารถเฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรี หรือการแสดงอื่นใด ซึ่งทำให้ผู้ชมหรือผู้ฟังเกิดความพึงพอใจต่อการแสดงนั้น โดยส่งมอบเงินหรือทรัพย์สิน ให้เป็นการตอบแทน	ระเบียบคณะกรรมการควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 (ข้อ 3)
51	พระธรรมจาริก	“พระธรรมจาริก” คือ พระสงฆ์อาสาสมัครที่ปฏิบัติศาสนกิจในหมู่บ้าน/ชุมชนบนพื้นที่สูง ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา อบรมศีลธรรม พัฒนาจิตใจ และคุณภาพชีวิตให้แก่ราษฎรบนพื้นที่สูง รวมทั้งปฏิบัติตนในลักษณะการเป็น “นักพัฒนา” เพื่อขัดเกลาจิตใจให้คนในชุมชนมีลักษณะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การส่งเสริมให้ราษฎรบนพื้นที่สูงรวมตัวกันตั้งกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนบนพื้นที่สูง การสร้างอาชีพ และรายได้ให้แก่ชุมชนบนพื้นที่สูง	โครงการพระธรรมจาริก
52	พิพิธภัณฑ์เรียนรู้ ราษฎรบนพื้นที่สูง	เป็นพิพิธภัณฑ์ซึ่งได้รวบรวมหลักฐาน สิ่งของเครื่องใช้ ภาพถ่ายต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึง อัตลักษณ์ วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม กลุ่มราษฎรบนพื้นที่สูง จำนวน 10 ชนเผ่า คือ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน ลีซู ลาหู่ อาข่า ถิ่น ขมุ ลัวะ และมลาบรี	คู่มือนำชมพิพิธภัณฑ์เรียนรู้ราษฎรบนพื้นที่สูง
53	ภูมิปัญญา	องค์ความรู้ความสามารถและทักษะ ซึ่งเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรองร ประยุกต์ พัฒนา ถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งด้านเกษตรกรรม ศิลปกรรม และภาษา	โครงการสำคัญกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปีงบประมาณ 2561 (โครงการสนับสนุนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยว ภูมิวัฒนธรรม)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
54	มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สำหรับสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	แนวทางการประเมินการปฏิบัติงาน และใช้เป็นแนวทางการให้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งเป็นไปตาม กรอบพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2556 คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550 และระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
55	มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สำหรับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	แนวทางการประเมินการปฏิบัติงาน และใช้เป็นแนวทางการให้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งเป็นไปตาม กรอบพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2556 คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550 และระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	คู่มือมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557
56	ยากไร้	ยากจน, ขาดแคลนไปทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น คนยากไร้	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554
57	ระบบสวัสดิการสังคม	ระบบการจัดบริการทางสังคมที่มีการจัดสวัสดิการแบบพหุลักษณะ ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือขององค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณประโยชน์ และภาคส่วนอื่น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการทางสังคมที่มีองค์ประกอบ 4 เสา ได้แก่ เสาที่ 1 การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) เสาที่ 2 การประกันสังคม (Social Insurance) เสาที่ 3 การบริการสังคม (Social Services)	แผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2555 – 2559 (คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		เสาที่ 4 การสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม (Social partnership support) 1) การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) เสาที่ 1 การช่วยเหลือทางสังคม หมายถึง มาตรการหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมไทย (Social Assistance) เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยภาครัฐที่ใช้เครื่องมือการทดสอบความจำเป็นของผู้ใช้บริการ (means-test) ที่ใช้กระบวนการและขั้นตอนทางสังคม สงเคราะห์ ในการประเมินปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการ การวางแผน การดำเนินงานโดยการจัดบริการที่เหมาะสม ในลักษณะต่าง ๆ กับกลุ่มเป้าหมาย บริการลักษณะนี้ จึงเป็นบริการสงเคราะห์แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน สตรี คนพิการ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ประสบภัย ที่มีปัญหาความเดือดร้อน 2) การประกันสังคม (Social Insurance) เสาที่ 2 การประกันสังคม (Social Insurance) หมายถึง มาตรการหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมไทย เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยภาครัฐเพื่อคุ้มครองป้องกัน ประชาชนที่มีรายได้ไม่ได้รับความสะดวกเดือดร้อนเมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ เพื่อให้มีหลักประกันด้านการดำรงชีพได้ตามสมควร โดยครอบคลุมทั้งกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป 3) การบริการสังคม (Social Services) เสาที่ 3 การบริการสังคม (Social Services) หมายถึง มาตรการหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมไทย เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐและเอกชนที่มีต่อประชาชน เพื่อเสริมสร้างชีวิตความเป็นอยู่และสวัสดิภาพของประชาชน แต่การเข้าสู่สังคมสวัสดิการในปี 2560 ในที่นี้ หมายถึง การจัดบริการสวัสดิการสังคมโดยรัฐ ที่เน้นหลักการความเสมอภาค (ความครอบคลุม) ความเท่าเทียม (ทั่วถึง) ความเป็นธรรมทางสังคม (เข้าถึงบริการได้จริง) วัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน ครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1. การศึกษา ขยายโอกาสเรียนฟรีจาก 12 ปี เป็น 15 ปี สิทธิทางการศึกษาของคนพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย บริการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา	

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		2. การสาธารณสุข การบริการสุขภาพประชาชน ใน 3 ระบบ ได้แก่ ระบบสวัสดิการข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ระบบการประกันสังคมภายใต้สิทธิประโยชน์การรักษาพยาบาลนอกเวลาการทำงานของผู้ประกันตน และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 3. สิ่งอำนวยความสะดวก จัดบริการอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ และผู้สูงอายุ 4. ท້อยอาศัย โครงการพัฒนาท້อยอาศัยในชนบทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการบ้านมั่นคง 4) การสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม (Social partnership support) เสาที่ 4 การสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม (Social partnership support) หมายถึง หนึ่งในมาตรการทางสังคมของการสร้างสังคมสวัสดิการที่เป็นการดำเนินการขององค์กรชุมชน ภาคธุรกิจ เอกชน ที่เข้ามาช่วยเหลือ รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม และกิจการประกันภัยของเอกชน • การรวมกลุ่มขององค์กรชุมชนที่เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา • การดำเนินกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) • การประกันภัยของเอกชน : ประกันชีวิต ประกันวินาศภัย	
58	ราษฎรบนพื้นที่สูง	ราษฎรบนพื้นที่สูง หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง 10 ชาติพันธุ์ ประกอบด้วย 1) กะเหรี่ยงหรือเรียกว่า ปกาเกอญอ (สกอว์) โพล่ง (โปว์) ตองสั่ว (ปะโอ) บะแก (บะเว) 2) ม้ง (แม้ว) 3) เมี่ยน (เย้าอัมเมี่ยน) 4) อาข่า (อิก้อ) 5) ลาหู่ (มุเซอ) 6) ลีซู (ลีซอ) 7) ลัวะ (ละเวือะ ละว้า) 8) ถิ่น (มัลปรัย)	แผนปฏิบัติการพัฒนา ราษฎรบนพื้นที่สูง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		9) ชุม 10) มลาปรี (ตองเหลือง) ที่พักอาศัยและดำรงชีพอยู่ในพื้นที่สูงที่เป็นชุมชน ซึ่งศูนย์พัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูงได้จัดทำทำเนียบชุมชน บนพื้นที่สูงไว้แล้วรวมถึงราชภูมบนพื้นที่สูงที่อพยพเข้ามา ตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพอยู่บนพื้นที่สูงไม่ต่ำกว่า 3 ปี รวมถึงกลุ่มเป้าหมายที่กรมพัฒนาสังคม และ สวัสดิการได้กำหนดเพิ่มเติม	
59	แรงงานต่างด้าว	คนต่างด้าวที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย	ข้อกำหนดคณะกรรมการ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการ สังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การกำหนดบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลเป้าหมายผู้รับ สวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 30)
60	โรคเอดส์	โรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสเอชไอวี (HIV) แล้ว ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันบกพร่อง ทำให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาสต่าง ๆ เช่น วัณโรค ปอดอักเสบ และเยื่อหุ้มสมองอักเสบ จากเชื้อรา เป็นต้น	ข้อกำหนดคณะกรรมการ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการ สังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การกำหนดบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลเป้าหมายผู้รับ สวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 (ข้อ 34)
61	วิถีชีวิต	แนวทางการดำเนินชีวิตของราชภูมบนพื้นที่สูงตั้งแต่เกิด จนกระทั่งตาย ที่ได้รับการส่งเสริม ถ่ายทอดมายังรุ่นต่อรุ่น อันได้แก่ การกิน อยู่ หลับนอน การประกอบอาชีพ การอุปโภคบริโภค การเข้าสังคมการหาความบันเทิง การใช้เวลาว่าง การแต่งกาย การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ	โครงการสำคัญ กรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ ปีงบประมาณ 2561 (โครงการสนับสนุนอัตลักษณ์ และภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนา ที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวภูมิ วัฒนธรรม)
62	ศูนย์คุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จัดให้มีขึ้น ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของหน่วยงานของรัฐ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และส่วนราชการอื่นที่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม	ประกาศคณะกรรมการ คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		และความมั่นคงของมนุษย์กำหนด รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคลที่จัดให้มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559
63	ศูนย์พัฒนาราชกรบนพื้นที่สูง	ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของราชกรบนพื้นที่สูง ประสานความร่วมมือในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการราชกรบนพื้นที่สูงในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินงานโครงการหลวง โครงการพระธรรมจาริก หรือโครงการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย แก่ราชกรบนพื้นที่สูง สำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาราชกรบนพื้นที่สูง และแผนพัฒนาราชกรบนพื้นที่สูงระดับจังหวัด เป็นศูนย์การเรียนรู้ราชกรบนพื้นที่สูง และถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาสังคมและสวัสดิการบนพื้นที่สูงตามภูมิสังคม	กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2559
64	ศูนย์ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมชุมชนบนพื้นที่สูง (ศสส.)	ศูนย์ฯ ซึ่งมีกลไกคณะกรรมการทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ มุ่งเน้นให้ราชกรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทในการดำเนินงานด้วยตนเอง โดยจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน องค์กรสวัสดิการชุมชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ ให้มีความเข้มแข็ง ชุมชนสามารถสนับสนุนการจัดบริการสวัสดิการสังคม และเข้าถึงสวัสดิการของรัฐทั้งในด้าน การศึกษา สุขภาพ อนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป ในพื้นที่พัฒนาราชกรบนพื้นที่สูง จำนวน 16 แห่ง	พรบ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (มาตรา 3)
65	สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์	สตรีที่ติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคเอดส์, สตรีที่ต้องดูแลบุคคลในครอบครัวที่ติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคเอดส์	หนังสือการเบิกจ่ายเงิน ค่าใช้จ่ายโครงการรณรงค์เพื่อป้องกันโรคเอดส์ (กค 0526.7/8140 ลงวันที่ 29 มกราคม 2539)
66	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ที่คณะกรรมการประกาศจัดตั้ง	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
			กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559
67	สมาชิกนิคม	สมาชิกนิคมสร้างตนเอง ผู้ที่ได้รับหนังสือแสดง การทำประโยชน์ (น.ค.3) หรือหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์หรือโฉนดที่ดิน	ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ ว่าด้วยการใช้ที่ดินทำกิจการ อื่นในเขตนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2535
68	สมาชิกองค์กร สวัสดิการชุมชน หรือองค์กร สาธารณประโยชน์	บุคคลที่มาร่วมกันทำงานร่วมกันในองค์กรสวัสดิการชุมชน หรือองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อให้สามารถบรรลุ เป้าหมายที่ต้องการ	แผนปฏิบัติการราชการ ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2565 กรม พัฒนาสังคมและสวัสดิการ
69	สวัสดิการถ้วนหน้า (Welfare for All)	สวัสดิการขั้นต่ำที่ทำให้ชีวิตอยู่ได้ สมกับความเป็นมนุษย์ เป็นสวัสดิการที่รัฐมีส่วนร่วม ในการรับผิดชอบทั้งการเงินและการกำหนดกฎระเบียบ เน้นการสร้างระบบการคุ้มครองและป้องกัน (more active) ต้องเป็นแบบถ้วนหน้าจริง ๆ เมื่อมีผู้หลุดรอด จากระบบการคุ้มครอง จึงหยิบยื่นการช่วยเหลือแบบ ให้เปล่า (passive) เป็น targeting ถ้าส่วนที่เป็นถ้วนหน้า ดีพอ ส่วนที่เป็น targeting จะมีเพียงเล็กน้อยระบบ สวัสดิการจะมีอยู่ไม่ว่าเศรษฐกิจจะดีหรือไม่	แผนยุทธศาสตร์ สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2555 – 2559 คณะกรรมการส่งเสริมการจัด สวัสดิการสังคมแห่งชาติ
70	สวัสดิการสังคม (Social Welfare)	ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคง ทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งพาตนเอง ได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมเป็นธรรม และให้เป็นไปตาม มาตรฐานทั้งด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการ ยุติธรรม และการบริหารทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ	พระราชบัญญัติส่งเสริม การจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
71	สังคมสวัสดิการ (Welfare Society)	การผนึกกำลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม สร้างสรรค์สวัสดิการสังคมขึ้นในหลายรูปแบบ มีการจัดการโดยหลายสถาบัน และสร้างความร่วมมือจากหลายฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสวัสดิการอย่างกว้างขวางครอบคลุม โดยแต่ละรูปแบบและแต่ละสถาบันมีความเป็นอิสระต่อกันภายใต้ความรับผิดชอบและการดูแลของสังคมโดยรวม (การกระจายรายได้ด้วยสังคมสวัสดิการสภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	แผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2555 – 2559 (คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ)
72	หลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 9 ด้าน	1. การจัดสวัสดิการสังคม 2. การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ 3. การรักษาพยาบาล 4. การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ 5. การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม 6. การพัฒนาคุณภาพชีวิต 7. การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำ 8. การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีที่พักอาศัย 9. การป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ.2559
73	องค์กรพัฒนาเอกชน	คณะบุคคลภาคเอกชนซึ่งรวมกลุ่มกันจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน ที่มีบุคคลร่วมดำเนินงานเพื่อจัดทำกิจกรรมในการพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมโดยไม่มุ่งแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน และไม่รวมถึงการรวมกลุ่มของคณะบุคคลเพื่อดำเนินกิจกรรมเฉพาะเพื่อประโยชน์ของคณะบุคคลนั้น หรือกิจกรรมทางการเมือง และมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรเอกชน ที่รับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรภาคประชาชนที่รับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนหน่วยงานรัฐ	ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การให้เงินอุดหนุนแก่องค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อความร่วมมือด้านสังคม พ.ศ. 2566 (ข้อ 4)
74	องค์กรภาคประชาสังคม	องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะมิใช่สถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ด้านพัฒนาสังคมและไม่แสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน เช่น องค์การหรือสถานสาธารณกุศลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาชน องค์กรสาธารณประโยชน์ และพลังพลเมือง แต่ไม่รวมถึงนิติบุคคล องค์กร หรือคณะบุคคลที่จัดตั้งหรือดำเนินการ	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริม และพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. 2558 (ข้อ 3)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		โดยพรรคการเมือง หรือดำเนินกิจกรรมในลักษณะการแสวงหาอำนาจรัฐ หรือเอื้อประโยชน์ต่อพรรคการเมือง	
75	องค์กรสวัสดิการชุมชน	องค์กรภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่สมาชิกในชุมชน หรือปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	พรบ. การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 (มาตรา 3)
76	องค์กรสาธารณประโยชน์	องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	พรบ. การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557
77	อัตลักษณ์	ลักษณะเฉพาะของราษฎรบนพื้นที่สูงในแต่ละพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งมีวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา การแต่งกาย เครื่องประดับ เครื่องดนตรี เครื่องจักรสาน ที่อยู่อาศัย ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง มีความเด่นชัดและแตกต่างกันออกไปในแต่ละชนเผ่า	โครงการสำคัญกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปีงบประมาณ 2561 (โครงการสนับสนุนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยว ภูมิวัฒนธรรม)
78	อาสาสมัคร (Volunteer)	ผู้ซึ่งอาสาช่วยปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม ในองค์การสวัสดิการสังคมผู้ที่พร้อมทำงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนและสังคมส่วนรวม งานที่ทำด้วยใจและไม่ถูกบังคับ การทำงานอาสา เป็นการทำงานที่ไม่คาดหวังสิ่งตอบแทนหรือผลประโยชน์ เป็นการทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม	พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550) (มาตรา 3)
79	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	บุคคลที่ทำประโยชน์เพื่อสังคมด้วยความสมัครใจ ได้แก่ 1. อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด 2. อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	ระเบียบ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2564 (ข้อ 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		3. อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อื่น ๆ ตามที่มีประกาศกำหนด อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ใช้ชื่อย่อว่า“อพม.” มีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Social Development And Human Security Volunteer” ชื่อย่อภาษาอังกฤษ “SDHSV”	
80	อาสาสมัครเพื่อสังคม	บุคคลซึ่งอาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจเสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยไม่หวังค่าตอบแทน	ระเบียบ สำนักราชเลขาธิการว่าด้วย การส่งเสริมประชาสังคม เพื่อการพัฒนา พ.ศ. 2551 (ข้อ 3)

2.4 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ตามภารกิจด้านผู้สูงอายุ จำนวน 6 คำศัพท์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
1	กองทุนผู้สูงอายุ	กองทุนหนึ่ง ในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ) เรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่าย เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ	พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (มาตรา 33)
2	การขอรับบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	การขอเข้ารับบริการภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อรับการสงเคราะห์ คุ้มครอง พิทักษ์สิทธิพัฒนาและฟื้นฟูผู้สูงอายุด้วยบริการด้านปัจจัย 4	คู่มือแนวทางการขอรับบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
3	การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย	การเพิ่มเติม ปรับปรุง ซ่อมแซม เปลี่ยนแปลง หรือดัดแปลงที่อยู่อาศัยบางส่วนหรือทั้งหมด โดยอาศัยการออกแบบ การซ่อมแซม การก่อสร้าง การใช้เทคโนโลยี หรือวิธีการอื่นใด เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตในที่อยู่อาศัยนั้นได้โดยสะดวก เหมาะสม ปลอดภัย และสุขอนามัย	คู่มือการดำเนินโครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ประจำปีงบประมาณ 2563
4	การสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี	การช่วยเหลือเป็นเงิน ในการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี รายละเอียดสามพันบาท	คู่มือการดำเนินโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ประจำปีงบประมาณ 2566
5	การให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	การให้บริการความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ถูกทอดทิ้ง ประสบปัญหาด้านครอบครัว ด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม โดยจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเป็นค่าพาหนะเดินทาง ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม หรือค่ารักษาพยาบาลเบื้องต้น ตามความจำเป็นและเหมาะสม เป็นเงินไม่เกินวงเงินครั้งละ 3,000 บาท และจะช่วยเหลือได้ไม่เกิน 3 ครั้งต่อคนต่อปี	คู่มือการดำเนินโครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก ประจำปีงบประมาณ 2564
6	ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	ผู้สูงอายุที่ประสบความเดือดร้อน ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ถูกทอดทิ้ง ประสบปัญหาด้านครอบครัว ด้านที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม	คู่มือการดำเนินโครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก ประจำปีงบประมาณ 2564

2.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ตามภารกิจด้านคนพิการ จำนวน 18 คำศัพท์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
1	กายอุปกรณ์ สำหรับช่วยคนพิการ	อุปกรณ์ช่วยเหลือการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น รถเข็นนั่ง คนพิการ (Wheelchair) รถสามล้อโยกอุปกรณ์ช่วยเดิน หรือไม้เท้า ที่นั่งสำหรับขับถ่าย	คู่มือรายการบริการ สิทธิสวัสดิการเพื่อการ ตรวจสอบสิทธิและ สวัสดิการ สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ (หน้า 342 - 343)
2	การกู้ยืมเงิน แบบรายบุคคล	คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการยื่นคำขอเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้ขอกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพต้องเป็นคนพิการ ที่บรรลุนิติภาวะ (อายุ 20 ปีบริบูรณ์) หรือผู้ดูแลคนพิการ ตามกฎหมาย โดยมีความจำเป็นในการขอรับการสนับสนุน เงินกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ และมีความสามารถ ที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้	ระเบียบคณะกรรมการ ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ แห่งชาติ ว่าด้วยการ พิจารณาอนุมัติการ จ่ายเงินเพื่อการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพ ชีวิตคนพิการ และ การจัดทำรายงาน สถานะการเงินและ การบริหารกองทุน ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (หมวด 2 ข้อ 9)
3	การกู้ยืม แบบรายกลุ่ม	กลุ่มคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการรวมตัวกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนกัน หรือทำกิจกรรม อันชอบด้วยกฎหมาย และศีลธรรมร่วมกันหรือ ดำเนินการอื่นอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก	ระเบียบคณะกรรมการ ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ แห่งชาติ ว่าด้วยการ พิจารณาอนุมัติการ จ่ายเงินเพื่อการส่งเสริม

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีระบบบริหารจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้	และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
4	การจัด การเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม ต่อคนพิการ	การกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามวรรคหนึ่งให้หมายรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นกระทำการที่แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการโดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้คนพิการต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับเพราะเหตุแห่งความพิการด้วย	พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 (มาตรา 15)
5	การจัดบริการ ผู้ช่วยคนพิการ	การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ ให้ความช่วยเหลือคนพิการที่มีความจำเป็นต้องมีผู้ช่วยคนพิการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ซึ่งคนพิการนั้นไม่มีผู้ดูแลคนพิการ หรือผู้ดูแลคนพิการไม่สามารถดูแลคนพิการในขณะนั้นได้ โดยให้ผู้ช่วยคนพิการปฏิบัติงานเป็นรายชั่วโมงหรือรายวันก็ได้ ให้พิจารณาตามความต้องการจำเป็นของคนพิการเป็นรายกรณี และสามารถยื่นคำขอต่อเนื่องได้	ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. 2566 (หมวด 3)
6	การจัดบริการล่าม ภาษามือ	การจัดบริการล่ามภาษามือชุมชน ซึ่งเป็นล่ามภาษามือชุมชนที่ผ่านการประเมินความรู้และทักษะการเป็นล่ามภาษามือและจัดแจ้งกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและมีบัตรประจำตัว	ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วย

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		การจัดบริการล่ามภาษามือโดยล่ามภาษามือชุมชนที่ได้รับการจัดแจ้งกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ(พก.) และได้รับบัตรประจำตัวล่ามภาษามือชุมชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้บริการแปลภาษามือให้คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ในประเภทบริการ ดังนี้ การใช้บริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข การสมัครงานหรือการติดต่อประสานงานด้านการประกอบอาชีพ หรือการร้องทุกข์ การกล่าวโทษ หรือเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น การขอรับบริการสาธารณะอื่น เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐานของคนพิการ และบุคคลในครอบครัว ซึ่งต้องอยู่ในความดูแลของคนพิการ งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน การขอใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ หรือบัตรแสดงตนอื่น ๆ ตามกฎหมาย การจัดทำนิติกรรมสัญญาและขออนุมัติหรืออนุญาตต่าง ๆ การขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย การให้ปากคำต่อเจ้าพนักงานตามกฎหมาย และการไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาทต่าง ๆ รวมถึงการยื่นคำฟ้องหรือคำให้การในชั้นศาลในฐานะเป็นโจทก์ จำเลย หรือพยานบุคคล การฝึกงาน ฝึกสอน หรือการสอบวัดผล เฉพาะกรณีที่ไม่ใช่การจัดบริการในสถาบันการศึกษา และการเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือฝึกอบรม รวมทั้งเป็นผู้บรรยาย ตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ว่าด้วยบริการล่ามภาษามือ พ.ศ. 2561 ซึ่งล่ามภาษามือจะได้รับค่าตอบแทนตามอัตราที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง โดยสามารถยื่นคำขอรับบริการล่ามภาษามือได้ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทุกจังหวัด และองค์กรเอกชนหรือองค์กรด้านคนพิการ ที่เป็นหน่วยบริการล่ามภาษามือตามประกาศ พก. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาล่ามภาษามือ	บริการล่ามภาษามือ พ.ศ. 2561 (หมวด 3) และประกาศ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทน การให้บริการล่ามภาษามือ ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2566 (ข้อ 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
7	การจัดหา ครอบครัวอุปการะ ให้แก่คนพิการ ที่ไม่มีผู้ดูแล	เป็นการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล หรือมีแต่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ ให้สามารถดำรงชีวิต ในครอบครัว ชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่ต้องส่งเข้ารับการอุปการะในสถานคุ้มครอง และพัฒนาคนพิการ โดยประสานความร่วมมือ การทำงานเชิงพื้นที่ในการค้นหาคนพิการตามชุมชน ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน และสำรวจความต้องการ ของผู้ดูแลคนพิการที่อยู่ระหว่างการรอส่งคนพิการ เข้ารับการอุปการะในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ เพื่อส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแล คนพิการโดยครอบครัวและชุมชน เกิดสวัสดิการ และการคุ้มครองสวัสดิภาพคนพิการในรูปแบบ ครอบครัวอุปการะ ซึ่งมีความยั่งยืนและสร้างความ เข้มแข็งให้กับครอบครัว ชุมชน และลดการพึ่งพิงจากรัฐ	คู่มือรายการบริการ สิทธิสวัสดิการเพื่อการ ตรวจสอบสิทธิและ สวัสดิการ สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ (หน้า 361 - 365)
8	การปรับ สภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย สำหรับคนพิการ	การก่อสร้าง การเพิ่มเติม การปรับปรุง การซ่อมแซม หรือดัดแปลงที่อยู่อาศัยบางส่วน หรือทั้งหมด โดยอาศัยการออกแบบ การซ่อมแซม การก่อสร้าง การใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการอื่นใด เพื่อจัดอุปสรรค หรือจัดให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในที่อยู่อาศัยนั้น ให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม กับสภาพความพิการ รวมถึงความปลอดภัยและ สุขอนามัยของคนพิการสู่การมีสุขภาวะที่ดี	ระเบียบคณะกรรมการ ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ แห่งชาติ ว่าด้วย หลักเกณฑ์ และวิธีการ เกี่ยวกับการปรับ สภาพแวดล้อมที่อยู่ อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการ ที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ และสิทธิของผู้ดูแล คนพิการ พ.ศ. 2566 (ข้อ 4)
9	การฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการ	การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการ ให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถ ที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการ ทางกายภาพ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการ อื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาส ทำงานหรือดำรงชีวิต ในสังคม อย่างเต็มศักยภาพ	พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 (มาตรา 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
10	การส่งเสริม การจ้างงานคนพิการ	ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ในอัตราส่วนลูกจ้างที่มีใช้คนพิการทุกหนึ่งร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของหนึ่งร้อยคนถ้าเกินห้าสิบคนต้องรับเพิ่มอีกหนึ่งคน โดยให้นับจำนวนลูกจ้างให้นับทุกวันที่ 1 ตุลาคมของแต่ละปี นายจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้และหมายความรวมถึง (1) ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง (2) ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลและ ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร คนพิการ หมายถึง ผู้ซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 สถานประกอบการ หมายถึง สถานที่ซึ่งผู้ประกอบการใช้ประกอบกิจการเป็นประจำ และให้หมายความรวมถึงสถานที่ซึ่งใช้เป็นที่ผลิตหรือเก็บสินค้าเป็นประจำด้วย และมีลูกจ้าง ณ วันที่ 1 ตุลาคม ตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556 โดยรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 หรือส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามมาตรา 34 หรือส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 35 ทั้งนี้ สามารถเลือกปฏิบัติวิธีเดียวหรือหลายวิธีรวมกันก็ได้ มาตรา 33 หมายถึง นายจ้างซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดในอัตราส่วนลูกจ้างที่มีใช้คนพิการทุกหนึ่งร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน มาตรา 34 หมายถึง นายจ้างซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา 33 ให้ส่งเงิน	พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 กฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐต้องรับเข้าทำงานและจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2554 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2564 ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงานหรือจ้างเหมาบริการโดยวิธีกรณีพิเศษ ผูกงานหรือจัดให้มีอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกล่ามภาษามือ หรือให้ความช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการ

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		เข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มาตรา 35 หมายถึง นายจ้างซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ	หรือผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
11	คนพิการ (Persons with Disabilities)	บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องเรื่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกาศกำหนด	พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 (มาตรา 4)
12	คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล	คนพิการที่ไม่มีบิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติพี่น้อง หรือบุคคลในครอบครัวที่รับคนพิการไว้ดูแลหรืออุปการะเลี้ยงดู หรือมีแต่ไม่สามารถดูแลอุปการะเลี้ยงดูได้ หรือคนพิการที่ไม่ประสงค์มีผู้ดูแล เนื่องจากสามารถช่วยเหลือตนเองได้	ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. 2566 (ข้อ 4)
13	บริการกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ	บริการที่จัดให้แก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการที่ต้องการเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพหรือขยายกิจการ	ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วย

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
			การพิจารณาอนุมัติ การจ่ายเงินเพื่อการ ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ และการจัดทำรายงาน สถานะการเงินและ การบริหารกองทุน ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไข เพิ่มเติม
14	บัตรประจำตัว คนพิการ	เอกสารราชการที่กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการออกให้คนพิการตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ใช้เพื่อแสดงตน และเพื่อให้คนพิการเข้าถึง สิทธิและสวัสดิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556	พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556
15	ผู้ช่วยคนพิการ	บุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต	ระเบียบคณะกรรมการ ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ แห่งชาติ ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการ เกี่ยวกับการปรับสภาพ แวดล้อมที่อยู่อาศัย ให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการ ที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ และสิทธิของผู้ดูแล คนพิการ พ.ศ. 2566 (ข้อ 4)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
16	ผู้ดูแลคนพิการ	บิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นใด ที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการ	ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. 2566 (ข้อ 4)
17	ล่ามภาษามือชุมชน	ผู้ซึ่งที่จัดแจ้งเป็นล่ามภาษามือชุมชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นล่ามภาษามือตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ว่าด้วยบริการล่ามภาษามือ พ.ศ. 2561 มีอายุการจัดแจ้ง 3 ปี	ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ว่าด้วยบริการล่ามภาษามือ พ.ศ. 2561 (ข้อ 4) และประกาศคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาภาษามือ เรื่อง กำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประเมินความรู้และทักษะก่อนและหลังการจัดแจ้งเป็นล่ามภาษามือชุมชน ลงวันที่ 25 กันยายน 2566
18	การออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design)	เป็นแนวคิดการออกแบบสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงสิ่งของเครื่องใช้ทั่วไปในสังคม โดยมีหลักการออกแบบเพื่อการใช้งานที่สะดวกสบายปลอดภัยครอบคลุมสำหรับทุกคน และไม่ต้องมีการดัดแปลงพิเศษหรือเฉพาะเจาะจงเพื่อบุคคลกลุ่มใด	ขจิต เมตตาเมธา การออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design) – สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		กลุ่มหนึ่ง (ทิพวัลย์ ทองอาจ, 2553) เพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่ คุ่มค่าและเท่าเทียม จึงเป็นแนวคิดที่คำนึงถึงการใช้งานที่ครอบคลุมกลุ่มบุคคลทั้งคนสูงอายุ คนป่วย สตรี ตั้งครรภ์ คนแคะ เด็กเล็กที่มากับรถเข็น คนพิการ ประเภทต่าง ๆ เช่น ทางกาเห็น ทางกาได้ยิน ทางกาเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ทางสติปัญญา รวมทั้งคนที่อ่านหนังสือไม่ออก เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับบุคคลทั่วไปได้อย่างปกติสุข (APO Team, 2554)	และ เทคโนโลยี (สสวท.) (ipst.ac.th)

2.6 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ตามภารกิจด้านการพัฒนาสังคมในภาพรวม จำนวน 42 คำศัพท์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
1	กลุ่มครัวเรือนเปราะบาง	กลุ่มครัวเรือนเปราะบาง หมายถึง ครัวเรือนที่มีบุคคลเปราะบางซึ่งเป็นบุคคลในภาวะพึ่งพิงที่ต้องได้รับความช่วยเหลือและดูแลจากครอบครัว เช่น เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นต้น และ/หรือเป็นครัวเรือนที่มีรายได้น้อย (ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีไม่เกิน 100,000 บาท) ได้มีการแบ่งประเภทของระดับครัวเรือนเปราะบาง ดังนี้ 1. ครัวเรือนเปราะบาง ระดับ 3 ครัวเรือนที่มีผู้มีความพึ่งพิงมากกว่า 2 คนในครัวเรือน และเป็นครัวเรือนที่มีรายได้น้อย 2. ครัวเรือนเปราะบาง ระดับ 2 ครัวเรือนที่มีผู้มีความพึ่งพิง 1 หรือ 2 คนในครัวเรือน และเป็นครัวเรือนที่มีรายได้น้อย 3. ครัวเรือนเปราะบาง ระดับ 1 ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และ/หรือ มีปัญหาที่อยู่อาศัย	คำศัพท์ “กลุ่มครัวเรือนเปราะบาง” สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อ้างอิงในเว็บไซต์ : http://nscr.nesdc.go.th/pelcd-glossary/

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		4. ครั้วเรือนเปราะบาง ระดับ 0 ครั้วเรือนที่ไม่เป็นครั้วเรือนรายได้น้อย แต่มีผู้มีภาวะพึ่งพิงในครั้วเรือน	
2	การค้ามนุษย์	การจัดหา นำพา หรือส่งตัวบุคคลไปยังที่ใดที่หนึ่งหรือรับตัวบุคคลไว้ โดยมีการใช้กำลังบังคับข่มขู่ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ “แสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบ” จากบุคคลดังกล่าว หรือหากบุคคลหนึ่งบุคคลใดถูกบังคับหรือถูกหลอกล่อ ล่อลวง ด้วยวิธีการต่าง ๆ จนกระทั่งบุคคลนั้นต้องตก มาอยู่ในสถานการณ์ที่ตนเองจำยอมต้องยอมรับสภาพ ของการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ให้บุคคลนั้นเข้าสู่ธุรกิจทางเพศบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ บังคับให้เป็นขอทาน โดยที่บุคคลเหล่านั้น ไม่อาจปฏิเสธหรือหลบหนี จากการตกเป็นเครื่องมือ ในการสร้างรายได้ การจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือใช้อำนาจครอบงำบุคคล ด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้ กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล บุคคลนั้นเพื่อให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด ในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล มุ่งหมาย เพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการ ค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุ หรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคน ลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การตัดอวัยวะ เพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	คู่มือการปฏิบัติงาน ที่เป็นมาตรฐานสำหรับ ผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครอง สวัสดิภาพผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์ STANDARD OF PRACTICE OF PRACTITIONERS IN WELFARE PROTECTION CENTER FOR VICTIMS OF TRAFFICKING IN PERSONS (หน้า 4) พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (มาตรา 6)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
3	การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)	การรวบรวมองค์ความรู้ซึ่งอยู่อย่างกระจัดกระจาย ทั้งที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล และ/หรือ ที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านวิธี/ช่องทางต่าง ๆ มาจัดการและพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้ดังกล่าว สามารถนำความรู้ดังกล่าวนั้นไปใช้ในการปฏิบัติงาน และ/หรือ พัฒนาต่อยอดเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงาน/ผลิตภัณฑ์/บริการ หรือสร้างเป็นนวัตกรรมกระบวนการ/นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์/นวัตกรรมความรู้	คู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ (Knowledge Management Work Manual) โดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เดือนกุมภาพันธ์ ปี 2563
4	การจัดการทางสังคม (Social management)	กลไก แนวคิดการดำเนินงาน เพื่อการจัดการตนเอง/ชีวิต การจัดการครอบครัว การจัดการองค์กร/กลุ่ม การจัดการชุมชน/ท้องถิ่น การจัดการเครือข่าย การจัดการความรู้ในชุมชนที่สำคัญและเป็นประโยชน์ การดำเนินงานทางสังคมเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชน โดยกลุ่มประชาคม องค์กรชุมชน และเครือข่ายทางสังคม	ดร.เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์ และคณะ มหาวิทยาลัยมหิดล
5	การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพ	การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพจากการค้ามนุษย์ อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยคำนึงถึงหลักการสากลในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายเป็นสำคัญ	คู่มือการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ STANDARDA OF PRACTICE OF PRACTITIONERS IN WELFARE PROTECTION CENTER FOR VICTIMS OF TRAFFICKING IN PERSONS (หน้า 5)
6	การเตือนภัย	การเฝ้าระวัง ระบบและกลไกที่สร้างขึ้นเพื่อติดตามสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เพื่อใช้ในการวางแผน ควบคุม ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น หรือนำไปใช้เพื่อการดำเนินการลดปัจจัยเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ สถานการณ์ที่ต้องเฝ้าระวัง ประเด็นหรือเหตุการณ์ที่สำคัญ และสามารถบ่งชี้ถึงปัญหา หรือคาดว่าจะเกิดปัญหาหากไม่ได้แก้ไขอย่างเหมาะสม	รายงานผลการศึกษารายงานการสร้างและพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม พ.ศ. 2548 คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		“สาระสำคัญที่บ่งบอกถึงอันตราย หรือแนวโน้มของอันตรายที่อาจเกิดในอนาคตอันใกล้ การเตือนภัยดังกล่าว อาจกระทำโดยผู้มีหน้าที่โดยตรง หรือผู้พบเห็นเหตุการณ์ก็ได้ โดยการส่งข้อมูล ข่าวสาร ที่ผ่านการวิเคราะห์ หรือตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ถึงผู้มีอำนาจที่มีหน้าที่บรรเทาปัญหาโดยตรงและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสาธารณชนที่ต้องรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น”	
7	การทดสอบความยากจน (Means test)	การทดสอบความยากจนเป็นวิธีการหลักที่รัฐสวัสดิการ ใช้เพื่อตัดสินว่าผู้ขอรับความช่วยเหลือ มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์หรือไม่, เป็นวิธีที่ใช้มาแต่ดั้งเดิม จนกระทั่งปัจจุบัน โดยหลักการจะใช้การทดสอบรายได้ (Income test) และการทดสอบทรัพย์สิน (Assets test) เพื่อพิจารณาว่าผู้ขอรับความช่วยเหลือ ในรายนั้น ๆ มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์หรือไม่	รศ.ดร. สุรพล ปธานวิช มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558
8	การบังคับใช้แรงงาน	การบังคับใช้แรงงาน หมายถึง การข่มขืนใจให้ทำงานหรือบริการโดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะไม่สามารถขัดขืนได้โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ 1. ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่น 2. ขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ 3. ใช้กำลังประทุษร้าย 4. ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ 5. นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ 6. ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดข้างต้น ถ้าได้กระทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	เอกสาร "แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) เรื่อง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562” กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (หน้า 3)
9	การบูรณาการ	การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การผสมกลมกลืนกันของแผน กระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญ	คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		ของสถาบัน (Organization-wide goal) การบูรณาการที่มีประสิทธิผลเป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน (Alignment) ซึ่งการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายใน ระบบการจัดการผลการดำเนินการความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (หน้า 21)
10	การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	การดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์ เช่น การป้องกัน การคุ้มครองช่วยเหลือ การให้ที่พัก อาหาร การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การดำเนินคดี และการบังคับใช้กฎหมาย การส่งกลับและคืนสู่สังคมความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้ง การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในด้านอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กำหนด เป็นต้น	ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ว่าด้วยการจดทะเบียนองค์กรเอกชนด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2552 (มาตรา 6)
11	การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	การทำวิจัยที่ทำให้เกิดการสร้างความรู้และนำพัฒนางานประจำ และนำผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จนำไปพัฒนางานประจำให้ดีขึ้น ด้วยหลักขององค์ประกอบ ได้แก่ โจทย์วิจัย ผู้วิจัย ผลลัพธ์ของงานวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ ซึ่งงานวิจัยนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามบริบท ของแต่ละหน่วยงาน โดยการทำวิจัยไม่ต้องใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ซับซ้อน ไม่มีความจำเป็นต้องใช้สถิติขั้นสูง ผลลัพธ์จากงานวิจัยมีความชัดเจนลดภาระการทำงาน และผู้วิจัยมีความตั้งใจพัฒนางานประจำที่ตนเองทำอยู่	บทความวิชาการ เรื่อง สมรรถนะการวิจัย: การวิจัยจากงานประจำ(Routine to Research: R2R) (2565) โดย วิโรจน์ ยิ้มขลิบและคณะ ในวารสารLawarath SocialE –Journal(หน้า179)
12	การพัฒนาสังคม (Social development)	กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ดีทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม เพื่อประชาชนจะได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งด้านอาหาร ที่อยู่อาศัยการศึกษา สุขภาพอนามัย การมีงานทำ มีรายได้ที่เพียงพอในการครองชีพ ประชาชนได้รับความเสมอภาคความยุติธรรม มีคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (หน้า 88)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
13	การวิจัยทางสังคม	การศึกษาค้นคว้าหาความจริงด้วยระบบและวิธีการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับ พฤติกรรม ปรัชญาการณ หรือปฏิกิริยา ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ และสังคม เพื่อให้ทราบถึงความรู้และความจริงที่จะนำมาแก้ไขปัญหาของสังคม หรือก่อให้เกิดความรู้ใหม่	คู่มือการประเมินผลข้อเสนอ การวิจัยของหน่วยงาน ภาครัฐที่เสนอของบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ตามมติ คณะรัฐมนตรี . สำนักงานคณะกรรมการ วิจัยแห่งชาติ.
14	ขบวนการทางสังคม (Social Movement)	เป็นกลุ่มพลังทางสังคมที่มีการจัดตั้งกันอย่างเป็นระบบ เป็นองค์กรเคลื่อนไหว ซึ่งพยายามที่จะเข้าไปมีอิทธิพล ต่อสังคมและนโยบายสาธารณะต่างๆ ขบวนการเคลื่อนไหวนี้พยายามเข้าไปถ่วงดุลกับอำนาจรัฐ เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์สาธารณะ ขบวนการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องมีเป้าหมาย ในการยึดอำนาจรัฐ หรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในระบบ การเมือง อย่างพรรคการเมือง (political party) และแตกต่าง จากกลุ่มผลประโยชน์ (interest group) ตรงที่กลุ่มผลประโยชน์ยึดมั่นในผลประโยชน์ส่วนตัว ของกลุ่ม ตัวเองแต่ขบวนการเคลื่อนไหวจะใส่ใจ กับผลประโยชน์ สาธารณะมากกว่า	คำและแนวคิด ในประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดย สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ และคณะ (พฤศจิกายน 2557)
15	ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)	การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ความมั่นคง สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมี ศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวัง และมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม กันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ซึ่งอาจถือได้ว่า ความมั่นคงของมนุษย์เป็นเป้าหมายสูงสุดของการ จัดสวัสดิการสังคม นั่นเอง	แผนยุทธศาสตร์ สวัสดิการ สังคมไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2555-2559 คณะกรรมการส่งเสริมการจัด สวัสดิการสังคมแห่งชาติ (หน้า 44)
16	เครือข่าย	การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะ แลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมี การจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความ เป็นอิสระเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพ สิทธิ เชื้อชาติเชื้ออาหารซึ่งกันและกัน	แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ (หน้า 89)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
17	เครือข่ายสังคม (Social Network)	เป็นลักษณะของการประสานงานระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ในพื้นที่ประชาสังคม การมองกลุ่ม NGO องค์กรภาคประชาชน หรือขบวนการทางสังคมในลักษณะของเครือข่ายเป็นความพยายามที่จะเน้นย้ำในเรื่องของการประสานงานและการสื่อสารระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่มี “ความร่วมมือและพึ่งพาอาศัย” ในแนวระนาบ (horizontal) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับเดียวกันหรือเท่าเทียมกัน ไม่มีสายการบังคับบัญชาหรือลำดับชั้นต่ำสูงแบบแนวตั้ง (vertical) โดยลักษณะของการทำงานแบบเครือข่ายจะมีลักษณะร่วมกัน 3 ประการ คือ 1. สมาชิกกลุ่ม หรือองค์กร มีจำนวนมากและหลากหลาย ไม่ถูกจำกัดอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง 2. การรวมกลุ่มระหว่างกันมีลักษณะชั่วคราวแปรผันตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่มีร่วมกัน 3. แต่ละกลุ่มหรือองค์กรจะมีทรัพยากรที่แตกต่างกัน ความร่วมมือเป็นเครือข่ายทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและการพึ่งพาอาศัยกัน	คำและแนวคิดในประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดย สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ และคณะ (พฤศจิกายน 2557)
18	จิตอาสา	จิตอาสา (Volunteer Spirit) เป็นคำศัพท์ใหม่ที่เกิดขึ้นมาไม่นาน เป็นคำที่แยกจากคำว่า “อาสาสมัคร” โดยเลือกผสมคำว่า “จิต” กับ “อาสา” เข้าด้วยกัน เพราะงานอาสาสมัครเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาไปสู่การมีจิตวิวัฒน์ (New Consciousness) หรือจิตสำนึกใหม่ ดังนั้น “จิต” กับ “อาสาสมัคร” จึงถูกใช้ในลักษณะที่เสมือนหนึ่งเป็นคำเดียวกันดังที่ปรากฏในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีคำว่า “จิตสาธารณะ (Public Mind)” ซึ่งมีความหมายไปในทางที่คล้ายกับสองคำข้างต้น แต่ยกระดับความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของและใส่ใจดูแลรักษาในสิ่งของที่เป็นสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นสาธารณสมบัติ รวมถึงสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำ การประหยัดน้ำประปา ไฟฟ้า ฯลฯ ทั้งสามคำ คือ อาสาสมัคร จิตอาสา จิตสาธารณะ ล้วนขับเคลื่อนด้วย “จิตแห่งการให้” อันเป็นหนทางสำคัญในการทำให้ผู้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข	การส่งเสริมคุณธรรม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” สร้างคนดีสู่สังคม ศูนย์คุณธรรม (องค์กรมหาชน) (กุมภาพันธ์ 2561)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
19	นวัตกรรมทางสังคม	กิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการใหม่ ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของสังคมเป็นหลัก โดยมีการพัฒนาและเผยแพร่ผ่านองค์กรเพื่อสังคม ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เพื่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต หรือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม มีผลกระทบในระดับชุมชน หรือส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ดังนั้น นวัตกรรมสังคม จึงเป็นการนำนวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาสังคม โดยเป็นกระบวนการ เครื่องมือ การดำเนินงาน หรือสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้อสังคมนดีขึ้น และตอบโจทย์ความต้องการของสังคมโดยไม่จำกัดขอบเขต หรือความหมายในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ	คุณาวุฒิ บุญยานพคุณ, 2566. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
20	นักสังคมสงเคราะห์	ผู้ซึ่งปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่สำเร็จ การศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาสังคมสงเคราะห์ ศาสตร์หรือที่ผ่านการฝึกอบรมด้านสังคมสงเคราะห์ ตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนดหรือที่มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา	พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (มาตรา 3)
21	ประชาสังคม	กลุ่มของประชาชนซึ่งมีจิตสำนึกคุณธรรม เพื่อส่วนรวม ที่รวมตัวกันเป็นคณะบุคคล องค์กร พัฒนาเอกชน หรือองค์กรเอกชนอื่น ด้วยความสมัครใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เป็นสำคัญ	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา พ.ศ. 2551 (ข้อ 3)
22	ผู้จัดการรายกรณี	ผู้ที่ทำหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับผู้เสียหาย และประสานงานบริการที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อให้ ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายตลอดกระบวนการทั้งหมด ผู้จัดการรายกรณี ทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ หรือ ผู้ปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ เมื่อจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนการดูแลของผู้เสียหายแต่ละราย	คู่มือการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ STANDARD OF PRACTICE OF PRACTITIONERS IN

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
			WELFARE PROTECTION CENTER FOR VICTIMS OF TRAFFICKING IN PERSONS (หน้า 6)
23	ผู้ประสบปัญหาทางสังคม	ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติที่จะได้รับความช่วยเหลือ อันเนื่องมาจากประสบความเดือดร้อน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การให้ความช่วยเหลือที่กำหนดในระเบียบประกาศ หรือหลักเกณฑ์ว่าด้วยการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีท้ายระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยมาตรการทางบริหารสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2561	ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วย มาตรการบริหารสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบ ปัญหาทางสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2561 (ข้อ 4)
24	ผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน	ผู้ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน หรือเป็นที่คาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ และจะต้องได้รับการแก้ไขโดยฉับพลันทันท่วงที เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางสังคมด้านอื่นตามมา เป็นการช่วยเหลือเบื้องต้นก่อนให้การสงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟูเพื่อให้ช่วยเหลือตนเองได้	ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วย การจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2547
25	ผู้เสียหาย	บุคคลทั้งคนไทยและต่างชาติซึ่งถูกแสวงหาประโยชน์จากผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม	คู่มือการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ STANDARD OF PRACTICE OF PRACTITIONERS IN WELFARE PROTECTION CENTER FOR VICTIMS OF TRAFFICKING IN PERSONS (หน้า 5)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
26	แผนปฏิบัติการด้าน ...	เป็นแผนระดับที่ 3 จัดทำขึ้นโดยมีกฎหมายกำหนดให้จัดทำหรือกรณีไม่มีกฎหมายกำหนดให้จัดทำแผนหน่วยงานจะต้องมีเหตุจำเป็น โดยหากไม่มีแผนปฏิบัติการนั้น ๆ จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือผลกระทบวงกว้างต่อประเทศอย่างรุนแรง โดยแผนปฏิบัติการด้าน... เป็นแผนการพัฒนาเชิงประเด็น (Issue Based) ที่ไม่ใช้การดำเนินการที่มีลักษณะเป็นภารกิจปกติและมีการบูรณาการมากกว่า 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการด้าน... ทุกแผนหน่วยงานจะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยจะต้องพิจารณากลับกรองตามขั้นตอนและกระบวนการตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง กับแผนระดับที่ 3 ได้แก่ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 วันที่ 3 ธันวาคม 2562 และ วันที่ 15 ธันวาคม 2563	พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (มาตรา 13 และมาตรา 16) พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 (มาตรา 9) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (อนาคตไทยอนาคตเรา) http://nscr.nesdc.go.th
27	แผนปฏิบัติการด้านพัฒนาสังคมจังหวัด พ.ศ. 2567 - 2570	เป็นแผนระดับ 3 ซึ่งเกี่ยวกับการ "พัฒนาสังคม" ของจังหวัด ในระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2567 - 2570) และรายปี เน้นกระบวนการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม เพื่อบูรณาการนโยบาย/แผนงาน/โครงการด้านการพัฒนาสังคมของทุกหน่วยงานในพื้นที่ให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการพัฒนาสังคมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยห้วงระยะเวลาของแผนสอดคล้องกับแผนระดับ 3 ของกระทรวง พม.	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (อนาคตไทยอนาคตเรา) http://nscr.nesdc.go.th
28	แผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ.) และแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ.)	เป็นแผนระดับที่ 3 ซึ่งเป็นแผนที่มีการระบุแผนงานโครงการของส่วนราชการที่กำหนดจะดำเนินการในแต่ละปี (แผนปฏิบัติราชการรายปี) และในช่วง 5 ปี (แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี) เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเป็นกรอบในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยนำประเด็นยุทธศาสตร์และแผนงาน โครงการที่ผ่านความเห็นชอบและได้รับการจัดสรรงบประมาณมาแจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย แนวทางการปฏิบัติงาน กรอบเวลาในการดำเนินงาน หน่วยงานหลักและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน และการรายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นปีงบประมาณ	พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (มาตรา 13 และมาตรา 16) - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (อนาคตไทยอนาคตเรา) http://nscr.nesdc.go.th

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
29	พื้นที่ปฏิบัติการทางสังคม	เป็นการศึกษาสภาพปัญหา ร่วมดำเนินงานติดตามและถอดบทเรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชากรรัฐเพื่อสังคมในชุมชน โดยมี อบท. เป็นเจ้าภาพสร้างชุมชนจัดการตนเอง เริ่มที่การจัดการข้อมูลช่วยเหลือคุ้มครอง ป้องกัน นำไปสู่การจัดสวัสดิการสังคมและพัฒนาสังคมอย่างเป็นระบบ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมในแต่ละบริบทพื้นที่ ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานแก้ไขปัญหาหรือพัฒนากลุ่มเป้าหมายโดยการมีส่วนร่วมของประชากรรัฐเพื่อสังคมในชุมชน สามารถขยายผลไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น	สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9. 2564. พื้นที่ปฏิบัติการพัฒนาสังคม (Social lab).
30	แพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ระบบสมุดพกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์ (MSO-LOGBOOK))	เครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน /ครอบครัว /บุคคล ที่ใช้ภายใต้โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนที่ใช้วิธีการจัดเก็บโดยการลงพูดคุย ลงเยี่ยม ฟัง เขียน และจดข้อมูลผ่านการเก็บข้อมูลโดยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
31	ภาคีเครือข่าย	กลุ่มบุคคล องค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกัน มาร่วมกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย (ร่วมคิด/วางแผน ร่วมทำ ร่วมประเมินผล) โดยมีความสัมพันธ์แนบแน่น มีความเสมอภาคและเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (หน้า 89)
32	แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง	บุคคลสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำงาน แต่ไม่รวมถึงสมาชิกในครอบครัวของบุคคลดังกล่าว	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง พ.ศ. 2544 (ข้อ 5)
33	แรงงานนอกระบบ (Informal Workers)	ผู้ใช้แรงงานที่ทำงานโดยไม่มีสัญญาจ้างที่เป็นทางการหรือไม่มีนายจ้างตามความหมายของกฎหมายแรงงาน ไม่ได้ทำงานอยู่ในสถานประกอบการของนายจ้าง ไม่มีค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่แน่นอน หรือเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือเป็นผู้ที่ทำงานชั่วคราว แรงงานนอก	บทความวิชาการ “เรื่องการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบของประเทศไทย” โดย นนทกานต์ จันทร์อ่อน

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		ระบบ จึงเป็นแรงงานที่ไม่ได้อยู่ในกรอบความคุ้มครองของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมาย ประกันสังคม ทำให้ไม่มีหลักประกันความมั่นคงใด ๆ ในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานที่มั่นคง ค่าตอบแทนแรงงานที่เป็นธรรม สุขภาพ ความปลอดภัยในการทำงาน และความมั่นคงในการดำรงชีวิตเมื่อเข้าสู่วัยชรา	สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (หน้า 2)
34	ลี้ภัย (seek asylum)	ก. หลีกหนีภัย หลบหนีภัย เช่น ลี้ภัยการเมือง ลี้ภัยสงคราม	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554
35	วิสาหกิจเพื่อสังคม	บริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือการบริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังคมเป็นเป้าหมายหลักของกิจการ และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้	พระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 (มาตรา 3)
36	ศูนย์ช่วยเหลือสังคม : สายด่วน 1300	ส่วนราชการภายในสำนักงานปลัดกระทรวง จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ 488/2558 เรื่อง จัดตั้งส่วนราชการภายในสำนักงานปลัดกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ 1. เป็นศูนย์กลางการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบปัญหาสังคมของกระทรวงอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศโดยไม่เลือกปฏิบัติ 2. ช่วยเหลือ ประสานส่งต่อ และติดตามการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาสังคมในภาวะวิกฤต ภายใต้ระบบเชื่อมโยงกับหน่วยปฏิบัติการระดับกรมในกระทรวง 3. พัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการให้คำปรึกษาแนะนำ รวมทั้งองค์ความรู้ หลักสูตร คู่มือ และพัฒนามาตรฐานการให้คำปรึกษาแนะนำ 4. พัฒนาประสิทธิภาพพระบบรับเรื่องราวร้องทุกข์สายด่วน 1300 และการจัดทำรายงานเชิงคุณภาพ 5. สนับสนุนให้เกิดการบูรณาการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาสังคมในภาวะวิกฤตกับภาคีเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศ	คำสั่ง สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ 488/2558 เรื่อง จัดตั้งส่วนราชการภายในสำนักงานปลัดกระทรวง (ข้อ 14.)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย	
37	ศูนย์บริการวิชาการ พัฒนาสังคมและ จัดสวัสดิการสังคม ในระดับพื้นที่	การส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านวิชาการ องค์กรความรู้ ข้อมูล สารสนเทศ ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่หน่วยงาน บริการทุกกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ให้บริการ ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคเอกชน และประชาชน และเป็นศูนย์เรียนรู้ในการพัฒนาสังคม และสวัสดิการสังคมในระดับพื้นที่กลุ่มจังหวัด	สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 11 สังกัด สำนักงานปลัด กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์
38	ศูนย์เร่งรัดจัดการ สวัสดิภาพประชาชน (ครส.) (Human Security Emergency Management Center : HuSEC)	ศูนย์เร่งรัดจัดการสวัสดิภาพประชาชน (ครส.) เป็นหน่วยงานกลางในการเร่งรัด จัดการ ติดตาม การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพ ประชาชน ผู้ประสบปัญหาทางสังคมและกลุ่มเป้าหมาย ผ่านการปฏิบัติการหน่วยเคลื่อนที่เร็ว (Rapid Response Unit: RRU) โดยดำเนินการตามหลัก สหวิชาชีพ ในการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพ	ศูนย์เร่งรัดจัดการสวัสดิภาพ ประชาชน (ครส.) กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์
39	สถานคุ้มครอง สวัสดิภาพผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์	หน่วยงานหลัก ที่เป็นสถานรองรับผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้า มนุษย์ (ชาย) 4 แห่ง (จังหวัดเชียงราย ปทุมธานี ระนอง และสงขลา) - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้า มนุษย์ (หญิง) 4 แห่ง (จังหวัดพิษณุโลก นนทบุรี นครราชสีมา และ สุราษฎร์ธานี) - สถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด - และสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อช่วยเหลือคุ้มครอง ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	คู่มือการปฏิบัติงานที่เป็น มาตรฐานสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ STANDARDA OF PRACTICE OF PRACTITIONERS IN WELFARE PROTECTION CENTER FOR VICTIMS OF TRAFFICKING IN PERSONS (หน้า 5)
40	เส้นความยากจน	เป็นเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้แจกแจงคนจน และคนไม่จน โดยเส้นความยากจนนี้คำนวณขึ้นมา เป็นตัวเงินที่สะท้อนต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายของบุคคล	ความยากจนแฝงของ ครั้วเรือน พ.ศ. 2565 สำนักงานสถิติแห่งชาติ (หน้า 84)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		ในการได้มาซึ่งอาหารและสินค้าอุปโภคที่จำเป็นพื้นฐานขั้นต่ำของการดำรงชีพ เส้นความยากจน (Poverty Line) ประกอบด้วยเส้นความยากจนด้านอาหาร (Food Poverty Line: FPL) และเส้นความยากจนด้านที่ไม่ใช่อาหาร (Non-Food Poverty Line: NFPL) รวมกัน หรือ มีหน่วยเป็นบาท/คน/เดือน และเมื่อรวมเส้นความยากจนของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือนใดครัวเรือนหนึ่ง ก็จะได้เส้นความยากจนของครัวเรือนนั้น มีหน่วยเป็นบาท/ครัวเรือน/เดือน	
41	ห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมาย แผนแม่บทย่อย และจัดทำข้อเสนอ	ความหมายองค์ประกอบ (อาจรวมไปถึงกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ) ที่มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของกระบวนการการดำเนินงาน (ต้นทาง) ไปจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการการดำเนินงาน (ปลายทาง) ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยนั้น ๆ ได้ตามที่กำหนด และนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการตามแนวทางการจัดทำโครงการสำคัญ โดยจะต้องมีการทบทวนห่วงโซ่คุณค่าฯ ให้มีความครบถ้วน ครอบคลุม สอดคล้องกับสถานการณ์ และเป็นปัจจุบัน	เอกสาร “แนวทางที่ 2 : การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมาย แผนแม่บทย่อยและจัดทำข้อเสนอโครงการสำคัญ” สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
42	องค์กรอาชญากรรม	คณะบุคคลซึ่งมีการจัดโครงสร้าง โดยสมคบกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราวหนึ่ง และไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างที่ชัดเจน มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างแน่นอนหรือมีความต่อเนื่องของสมาชิกภาพหรือไม่ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือหลายฐาน ที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป หรือกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด อันมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (มาตรา 4)

2.7 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ตามภารกิจด้านที่อยู่อาศัย ด้านชุมชน และด้านรับจํานํา จํานวน 17 คำศัพท์

ด้านที่อยู่อาศัย จํานวน 3 คำศัพท์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
1	โครงการที่อยู่อาศัย โครงการสินเชื่อ เพื่อการพัฒนา ที่อยู่อาศัย สำหรับ ผู้มีรายได้น้อย	โครงการที่อยู่อาศัย โครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนา ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย เป็นโครงการประเภท เช่าซื้อ โดยดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อเสริมสร้าง โอกาสให้แก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ต้องการที่อยู่อาศัย เป็นของตนเอง แต่ติดข้อจำกัดไม่สามารถเข้าถึงแหล่ง สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินหลักได้จาก สถาบันการเงินหลักได้	ข้อบังคับการเคหะ แห่งชาติ ฉบับที่ 88 ว่าด้วยโครงการสินเชื่อ เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้น้อย (พรบ.การเคหะ แห่งชาติ พ.ศ.2537)
2	โครงการที่อยู่อาศัย บ้านเคหะสุขประชา	โครงการบ้านเช่าสำหรับผู้มีรายได้น้อย “บ้านเคหะ สุขประชา” และกลุ่มครัวเรือนเปราะบาง เป็นโครงการ ภายใต้แนวคิด “บ้านเคหะสุขประชา = บ้านพร้อมอาชีพ” จํานวน 100,000 หลัง	- สำเนาหนังสือสำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0505/19908 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2563 เรื่อง โครงการ บ้านเช่าสำหรับผู้มี รายได้น้อย - สำเนานันทิทด่วนที่สุด ที่ พม 0204/8898 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2563 เรื่อง โครงการ บ้านเช่าสำหรับผู้มี รายได้น้อย - สำเนาหนังสือด่วนที่สุด ที่ กค 0823/2202 ลงวันที่ 27 เมษายน 2564 เรื่อง แจ้งมติ คณะกรรมการนโยบาย รัฐวิสาหกิจ ครั้งที่ 2/2564

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
3	โครงการบ้านเอื้ออาทร	โครงการที่เสริมสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัยให้แก่ผู้ด้อยโอกาสกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในชุมชนเมืองที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองให้สามารถซื้อที่พำนักอาศัยได้ รวมทั้งกลุ่มข้าราชการชั้นผู้น้อยและพนักงานหน่วยงานของรัฐ โดยมีระดับรายได้ครัวเรือนละไม่เกิน 15,000 บาท (ระดับรายได้ปี 2546) และปัจจุบันปรับเป็นระดับรายได้ครัวเรือนละไม่เกิน 40,000 บาท	- สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีด่วนที่สุด ที่ นร 0504/883 ลงวันที่ 22 มกราคม 2546 - มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 14 มกราคม 2546

ด้านชุมชน จำนวน 11 คำศัพท์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
1	เครือข่ายองค์กรชุมชน	กลุ่มองค์กรชุมชนที่มีการรวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ขององค์กรชุมชนในกลุ่มนั้น	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 (มาตรา 3)
2	โครงการบ้านพอเพียงชนบท	โครงการบ้านพอเพียง เป็นโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย มีสภาพชำรุดทรุดโทรม ก่อสร้างด้วยวัสดุที่ไม่มั่นคง ที่อาจเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อให้ครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยที่มีปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยได้มีที่อยู่อาศัยที่ดีขึ้น มีความมั่นคง โดยองค์กรชุมชนและท้องถิ่นเป็นแกนหลักในการดำเนินการ ประสานการสนับสนุนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงงานพัฒนาด้านในตำบลพร้อมส่งเสริมให้เกิดแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัยหรือแผนการจัดการที่อยู่อาศัยร่วมกันในระดับชุมชนหมู่บ้าน ตำบล/เมือง ให้ครอบคลุมผู้เดือดร้อนอย่างทั่วถึงและการพัฒนาทุกมิติ	คู่มือการบริหารโครงการบ้านพอเพียง ปีงบประมาณ 2567

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
3	โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล้รื้อ	โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล้รื้อ เป็นการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนให้กลุ่มผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเร่งด่วน/เฉพาะหน้า จากกรณีภัยพิบัติเพลิงไหม้ ไล้รื้อ หรือต้องรื้อย้ายชุมชน เพื่อสร้างชุมชนใหม่ ได้รับการดูแลและได้รับโอกาสในการพัฒนา มีที่อยู่อาศัยชั่วคราวระหว่างรอการปลูกสร้างที่พักอาศัยถาวร โดยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยร่วมกันระหว่างชุมชนและท้องถิ่นในระดับเมือง/จังหวัด โดยชุมชนและท้องถิ่นเป็นแกนหลักในการพัฒนา	คู่มือการบริหารโครงการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย ปีงบประมาณ 2567
4	ชุมชน (Community)	กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนกัน หรือทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมร่วมกัน หรือดำเนินการอื่นอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีระบบบริหาร จัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้ กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างเป็นปกติและต่อเนื่อง โดยเหตุที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน หรือมีอาชีพเดียวกัน หรือประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน	พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 (มาตรา 3) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 (มาตรา 3)
5	ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง	ชุมชนท้องถิ่นมีจิตสำนึก สาธารณะ รู้เป้าหมาย เชื่อมันวิถี และพลังชุมชน มีความสามารถในการจัดการชุมชน และจัดความสัมพันธ์กับภาคี ใช้แผนการจัดการความรู้ และทุนชุมชนแก้ไขปัญหา และพัฒนาตนเองทุกด้านอย่างเป็นระบบ เพื่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน	รวมบทเรียนนวัตกรรมชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง และพื้นที่ปฏิบัติการเรียนรู้ใหม่พัฒนาคน พัฒนาชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง, กันยายน 2562 : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
6	บ้านมั่นคง	บ้านมั่นคงมีเป้าหมายในการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบททั่วประเทศ สร้างความมั่นคงในที่ดิน ที่อยู่อาศัย สนับสนุนการพัฒนา ระบบสาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อมชุมชน เศรษฐกิจ และสังคม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการจัดการร่วมกันของชุมชน โดยมีแนวทางสำคัญที่ให้แก่คนในชุมชนร่วมกันเป็นแกนหลักในการพัฒนา และบริหารจัดการชุมชนของตนเอง โดยภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและท้องถิ่นให้การสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชน บริหารจัดการด้านที่อยู่อาศัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกันของคนในชุมชน เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบทั้งชุมชนในเมืองและชนบท ทำให้ผู้มีรายได้น้อยมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและชุมชนที่เข้มแข็ง เกิดรูปธรรมและรูปแบบการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย เกิดการพัฒนาที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย	คู่มือการบริหาร โครงการสนับสนุน การพัฒนาที่อยู่อาศัย ปีงบประมาณ 2567 สถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (องค์การมหาชน)
7	สภาองค์กรชุมชน	เป็นเวทีพูดคุยของผู้แทนขององค์กรชุมชนผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยคนในชุมชนท้องถิ่น และเพื่อคนในชุมชนท้องถิ่น เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังกล่าว ประกอบด้วย - ตัวแทนของสถาบันในชุมชนท้องถิ่น เช่น วัด โรงเรียน สถานีนอมนาย เป็นต้น - ตัวแทนของกลุ่มองค์กรชุมชนต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มโรงสีรวม กลุ่มอนุรักษ์ป่า และกลุ่มกิจกรรมพัฒนาอื่น ๆ ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้รู้ภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในชุมชนท้องถิ่น เข้ามาร่วมใช้เวทีพูดคุย เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน เป็นระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นที่มีมาแต่อดีต ทั้งนี้สภาองค์กรชุมชนได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551	สถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (องค์การมหาชน) พระราชบัญญัติ สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551
8	สวัสดิการชุมชน	การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน โดยคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงในทุก ๆ ด้านที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องเกี่ยวกับ	คู่มือการดำเนินงาน โครงการสนับสนุน การจัดสวัสดิการชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		วิถีชีวิตตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในท้องถิ่นที่มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ก่อให้เกิดระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลดูแล แบ่งปัน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาการเข้าไม่ถึงสวัสดิการพื้นฐาน “สวัสดิการชุมชน” คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงในทุก ๆ ด้านที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ผู้ด้อยโอกาส เป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในท้องถิ่น ที่มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชุมชนท้องถิ่นเป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เป็นการช่วยเหลือตนเอง ช่วยกันเอง ช่วยสังคม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นของคนในชุมชน ดำเนินงานโดยคนในชุมชนและเพื่อคนในชุมชน	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
9	องค์กรชุมชน	กลุ่มคนที่มีระบบการจัดการที่สมาชิกของชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ พัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม หรือพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 (มาตรา 3)
10	องค์กรภาคประชาชน	องค์กรซึ่งรวมตัวกันของประชาชนในชุมชน โดยประชาชนจัดตั้งขึ้นเอง หรือจากการแนะนำ หรือสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน	คู่มือการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน
11	องค์การสวัสดิการสังคม	หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรสวัสดิการชุมชน	พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (มาตรา 3)

ด้านรับจํานำ จำนวน 3 คำศัพท์

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
1	การให้บริการรับจํานำของสถานธนานุเคราะห์	การให้บริการรับจํานำแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าทางการเงินแก่ประชาชน อันได้แก่ กระบวนการ รับจํานำ ส่งดอกเบี้ย ผ่อนเงินต้น เพิ่มเงินต้น และการไถ่ถอนทรัพย์สินจํานำ	คู่มือการให้บริการสำหรับประชาชนสำนักงานธนานุเคราะห์
2	โรงรับจํานำ	สถานที่รับจํานำซึ่งประกอบการรับจํานำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติธุระ แต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท และหมายความรวมถึงการรับ หรือซื้อสิ่งของโดยจ่ายเงินให้สำหรับสิ่งของนั้นเป็นปกติ ธุระ แต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท โดยมีข้อตกลงหรือเข้าใจกันโดยตรงหรือปริยายว่าจะได้ไถ่คืนในภายหลังด้วย	พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 (มาตรา 4)
3	สถานธนานุเคราะห์	โรงรับจํานำที่สำนักงานธนานุเคราะห์ ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงรับจํานำ สังกัดสำนักงานธนานุเคราะห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีทั้งหมด 45 แห่ง ดังนี้ 1) สถานธนานุเคราะห์ 1 2) สถานธนานุเคราะห์ 2 3) สถานธนานุเคราะห์ 3 4) สถานธนานุเคราะห์ 4 5) สถานธนานุเคราะห์ 5 6) สถานธนานุเคราะห์ 6 7) สถานธนานุเคราะห์ 7 8) สถานธนานุเคราะห์ 8 9) สถานธนานุเคราะห์ 9 10) สถานธนานุเคราะห์ 10 11) สถานธนานุเคราะห์ 11 12) สถานธนานุเคราะห์ 12 13) สถานธนานุเคราะห์ 13 14) สถานธนานุเคราะห์ 14 15) สถานธนานุเคราะห์ 15 16) สถานธนานุเคราะห์ 16 17) สถานธนานุเคราะห์ 17 18) สถานธนานุเคราะห์ 18 19) สถานธนานุเคราะห์ 19 20) สถานธนานุเคราะห์ 20 21) สถานธนานุเคราะห์ 21 22) สถานธนานุเคราะห์ 22 23) สถานธนานุเคราะห์ 23 24) สถานธนานุเคราะห์ 24 25) สถานธนานุเคราะห์ 25 26) สถานธนานุเคราะห์ 26 27) สถานธนานุเคราะห์ 27 28) สถานธนานุเคราะห์ 28 29) สถานธนานุเคราะห์ 29 30) สถานธนานุเคราะห์ 30 31) สถานธนานุเคราะห์ 31 32) สถานธนานุเคราะห์ 32 33) สถานธนานุเคราะห์ 33 34) สถานธนานุเคราะห์ 34	https://www.pawn.co.th/#/location

ลำดับ	คำศัพท์	ความหมาย	แหล่งที่มา
		35) สถานธนาอนุเคราะห์ 35 36) สถานธนาอนุเคราะห์ 36 37) สถานธนาอนุเคราะห์ 37 38) สถานธนาอนุเคราะห์ 38 39) สถานธนาอนุเคราะห์ 39 40) สถานธนาอนุเคราะห์ 40 41) สถานธนาอนุเคราะห์ 41 42) สถานธนาอนุเคราะห์ 42 43) สถานธนาอนุเคราะห์ 43 44) สถานธนาอนุเคราะห์ 44 45) สถานธนาอนุเคราะห์ 45	

2.8 รายชื่อนิยามศัพท์ที่สอดคล้องกับคู่มือรายการบริการสิทธิสวัสดิการ

เพื่อการตรวจสอบสิทธิและสวัสดิการ ภายใต้โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบตรวจสอบคุณสมบัติตามกลุ่มเป้าหมายที่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

บริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
1. การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ในสถานแรกรับ	1	เด็กที่มีผู้ปกครองตกในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู หรือทำการที่เกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพเด็ก (ลำดับที่ 35)	17
	2	ทีมสหวิชาชีพ (ลำดับที่ 42)	18
2. การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ในสถานสงเคราะห์	3	การสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานสงเคราะห์ (ลำดับที่ 14)	11
3. ครอบครัวบุญธรรม	4	การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ลำดับที่ 9)	10
	5	การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ (ลำดับที่ 10)	10
	6	ครอบครัวบุญธรรม (ลำดับที่ 20)	13
4. ครอบครัวอุปถัมภ์	7	ครอบครัวอุปถัมภ์ (Foster family) (ลำดับที่ 21)	13
	8	ครอบครัวอุปถัมภ์ระยะยาว (ลำดับที่ 22)	13
	9	ครอบครัวอุปถัมภ์ระยะสั้น (ลำดับที่ 23)	14
	10	เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ตามคุณสมบัติเด็กที่จะจัดหา ครอบครัวอุปถัมภ์ (ลำดับที่ 38)	17
5. เงินกองทุนคุ้มครองเด็ก	11	กองทุนคุ้มครองเด็ก (ลำดับที่ 1)	7
	12	เงินในการสงเคราะห์ (ลำดับที่ 26)	14
	13	เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ (พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก มาตรา 40) (ลำดับที่ 33)	16

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
	14	เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ (พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก มาตรา 32) (ลำดับที่ 34)	16
6. เงินสงเคราะห์เด็ก ในครอบครัวยากจน	15	การสงเคราะห์เด็กภายในครอบครัว (ลำดับที่ 15)	11
	16	เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน (ลำดับที่ 27)	15
7. เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดู เด็กแรกเกิด	17	โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (ลำดับที่ 25)	14
	18	เด็กแรกเกิด (ลำดับที่ 41)	18
8. บริการการขอหนังสือ รับรองความเป็นคน ไร้รากเหง้า	19	คนไร้รากเหง้า (ลำดับที่ 16)	12
	20	คนไร้รากเหง้าตามกฎหมายทะเบียนราษฎร (ลำดับที่ 17)	12
9. บริการการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ	21	บริการการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ (ลำดับที่ 43)	19
10. บริการการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ในสถานพัฒนาและฟื้นฟู	22	บริการการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ในสถานพัฒนาและฟื้นฟู (ลำดับที่ 44)	19

บริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ กรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
1. การคุ้มครองและพัฒนา อาชีพ ตาม พ.ร.บ.ป้องกัน และปราบปราม การค้า ประเวณี พ.ศ. 2540	1	การคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ (ลำดับที่ 2)	23
2. การส่งเสริมพัฒนาทักษะ อาชีพแก่สตรีและครอบครัว	2	การส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีและครอบครัว (ลำดับที่ 8)	25
3. การให้ความช่วยเหลือ หญิงไทยในต่างประเทศ	3	การให้ความช่วยเหลือหญิงไทยในต่างประเทศ (ลำดับที่ 9)	25
	4	ครอบครัวของหญิงไทยในต่างแดน (ลำดับที่ 13)	26
	5	หญิงไทยในต่างแดนที่ประสบปัญหา (ลำดับที่ 37)	32
	6	หญิงไทยในต่างประเทศที่ขอความช่วยเหลือผ่านเครือข่าย หญิงไทยในต่างประเทศ (ลำดับที่ 38)	32
4. การให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือแม่ เลี้ยงเดี่ยวและครอบครัว	7	การให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือแม่เลี้ยง เดี่ยวและครอบครัว (ลำดับที่ 10)	26

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ กรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
5. เงินอุดหนุนเงินสงเคราะห์ ครอบครัว	8	การช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม อาจให้การช่วยเหลือ (ลำดับที่ 4)	24
	9	เงินอุดหนุนเงินสงเคราะห์ครอบครัว (ลำดับที่ 29)	30
	10	สตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม (ลำดับที่ 34)	31

บริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
1. การคุ้มครองและพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทาน	1	การช่วยเหลือในรูปแบบ “Productive Welfare” (ลำดับที่ 6)	34
	2	สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์ (ลำดับที่ 65)	52
2. เงินทุนประกอบอาชีพ แก่สตรีที่ได้รับผลกระทบ จากปัญหาเอดส์	3	เงินทุนประกอบอาชีพแก่สตรีที่ได้รับผลกระทบ จากปัญหาเอดส์ (ลำดับที่ 19)	38
	4	คนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา (ลำดับที่ 11)	36
3. เงินสงเคราะห์คนไทย ตกทุกข์ได้ยากในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	5	เงินช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา (ลำดับที่ 18)	38
	6	ค่าพาหนะคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา (ลำดับที่ 15)	37
	7	ค่าอาหารคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา (ลำดับที่ 16)	38
	8	เงินสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว (ลำดับที่ 20)	38
4. เงินสงเคราะห์ ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว	9	โรคเอดส์ (ลำดับที่ 60)	51
	10	ที่พักคนเดินทาง (ลำดับที่ 25)	39
5. ที่พักคนเดินทาง	11	บริการงานที่ดินและหนังสือสำคัญของนิคมสร้างตนเอง (ลำดับที่ 28)	40
	12	นิคมสร้างตนเอง (ลำดับที่ 27)	40
	13	สมาชิกนิคม (ลำดับที่ 67)	53
6. บริการเงินสงเคราะห์ ผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง	14	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง (ลำดับที่ 21)	39
	15	ผู้ประสบปัญหาทางสังคมคนไร้ที่พึ่ง (ลำดับที่ 47)	46
8. บริการพัฒนาคุณภาพชีวิต สมาชิกนิคมสร้างตนเอง	16	การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกนิคมสร้างตนเอง (ลำดับที่ 7)	34

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
9. บริการพิพินิจเรียนรู้ ราษฎรบนพื้นที่สูง	17	พิพินิจเรียนรู้ราษฎรบนพื้นที่สูง (ลำดับที่ 52)	47
10. บริการสนับสนุน การศึกษา และการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา โดยเข้าร่วม โครงการพระธรรมจาริก	18	บริการสนับสนุนการศึกษา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเข้าร่วมโครงการพระธรรมจาริก (ลำดับที่ 29)	41
	19	พระธรรมจาริก (ลำดับที่ 51)	47
11. บริการแหล่งเรียนรู้หรือ ถ่ายทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม ของราษฎรบนพื้นที่สูงในพื้นที่	20	บริการแหล่งเรียนรู้หรือถ่ายทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของราษฎรบนพื้นที่สูงในพื้นที่ (ลำดับที่ 32)	42
	21	ภูมิปัญญา (ลำดับที่ 53)	47
	22	วิถีชีวิต (ลำดับที่ 61)	51
	23	อัตลักษณ์ (ลำดับที่ 77)	55
12. บริการให้ความคุ้มครอง คนไร้ที่พึ่ง	24	บริการให้ความคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ลำดับที่ 33)	42
	25	หลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 9 ด้าน (ลำดับที่ 72)	54
	26	บุคคลที่ประสบความเดือดร้อน (ลำดับที่ 37)	43
	27	คนเร่ร่อน (ลำดับที่ 13)	37
	28	บุคคลซึ่งอาศัยที่สาธารณะเป็นที่พักนอนชั่วคราว (ลำดับที่ 36)	43
	29	บุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรแต่ยังไร้สัญชาติ (ลำดับที่ 38)	44
	30	บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร (ลำดับที่ 39)	44
	31	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ลำดับที่ 66)	52
	32	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ลำดับที่ 62)	51
13. บริการให้ความรู้และ ฝึกอบรมอาชีพ (บริการ สำหรับราษฎรบนพื้นที่สูง)	33	บริการให้ความรู้และฝึกอบรมอาชีพ (บริการสำหรับราษฎรบนพื้นที่สูง) (ลำดับที่ 34)	43
14. บริการอุปการะ ในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	34	บริการอุปการะในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ลำดับที่ 35)	43
	35	บุคคลไร้ที่พึ่ง ในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (ลำดับที่ 41)	45
15. สนับสนุนการจัด สวัสดิการสังคมในพื้นที่ (บริการสำหรับราษฎร บนพื้นที่สูง)	36	บริการสำหรับราษฎรบนพื้นที่สูง (ลำดับที่ 31)	42
	37	ราษฎรบนพื้นที่สูง (ลำดับที่ 58)	50
	38	ศูนย์พัฒนาราชราษฎรบนพื้นที่สูง (ลำดับที่ 63)	52
	39	ศูนย์ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมชุมชนบนพื้นที่สูง (คสส.) (ลำดับที่ 64)	52

บริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ กรมกิจการผู้สูงอายุ	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
1. การขอรับบริการ ในศูนย์พัฒนาการ จัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	1	การขอรับบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ (ลำดับที่ 2)	56
2. การปรับสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก ของผู้สูงอายุให้เหมาะสม และปลอดภัย	2	การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย (ลำดับที่ 3)	57
3. การสงเคราะห์ ในการจัดการศพตามประเพณี	3	การสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี (ลำดับที่ 4)	57
4. การให้บริการ กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ จากกองทุนผู้สูงอายุ	4	กองทุนผู้สูงอายุ (ลำดับที่ 1)	56
5. การให้บริการสงเคราะห์ ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	5	การให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก (ลำดับที่ 5)	57
6. ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	6	ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก (ลำดับที่ 6)	57

บริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ กรมส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
1. กายอุปกรณ์สำหรับ ช่วยคนพิการ	1	กายอุปกรณ์สำหรับช่วยคนพิการ (ลำดับที่ 1)	58
2. การจัดการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ	2	การจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ (ลำดับที่ 4)	59
3. การจัดบริการ ผู้ช่วยคนพิการ	3	การจัดบริการผู้ช่วยคนพิการ (ลำดับที่ 5)	59
	4	ผู้ช่วยคนพิการ (ลำดับที่ 15)	64
4. การจัดบริการ ล่ามภาษามือ	5	การจัดบริการล่ามภาษามือ (ลำดับที่ 6)	59
	6	ล่ามภาษามือชุมชน (ลำดับที่ 17)	65
5. การจัดหาครอบครัว อุปการะให้แก่คนพิการ ที่ไม่มีผู้ดูแล	7	การจัดหาครอบครัวอุปการะให้แก่คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล (ลำดับที่ 7)	61
6. การปรับสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ	8	การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ (ลำดับที่ 8)	61

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ กรมส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
7. การส่งเสริมการจ้างงาน คนพิการ	9	การส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ (ลำดับที่ 10)	62
8. งานออกบัตรประจำตัว คนพิการ	10	บัตรประจำตัวคนพิการ (ลำดับที่ 14)	64
9. บริการกู้ยืมเงินทุนประกอบ อาชีพสำหรับคนพิการและ ผู้ดูแลคนพิการ	11	การกู้ยืมเงินแบบรายบุคคล (ลำดับที่ 2)	58
	12	การกู้ยืมแบบรายกลุ่ม (ลำดับที่ 3)	58
	13	บริการกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับคน พิการและผู้ดูแลคนพิการ (ลำดับที่ 13)	63

บริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของการเคหะแห่งชาติ

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ การเคหะแห่งชาติ	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
1. โครงการที่อยู่อาศัย โครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้น้อย	1	โครงการที่อยู่อาศัยโครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนาที่อยู่ อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย (ลำดับที่ 1)	80
2. โครงการที่อยู่อาศัย บ้านเคหะสุขประชา	2	โครงการที่อยู่อาศัยบ้านเคหะสุขประชา (ลำดับที่ 2)	80
3. บริการที่อยู่อาศัย บ้านเอื้ออาทร	3	โครงการบ้านเอื้ออาทร (ลำดับที่ 3)	81

บริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
1. โครงการผู้มีรายได้น้อย ในเมืองและชนบท มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย	1	โครงการบ้านพอเพียงชนบท (ลำดับที่ 2)	81
	2	โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่ออ (ลำดับที่ 3)	82

บริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ชื่อบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ	ลำดับ	ชื่อคำศัพท์	เลขหน้า
การเคหะแห่งชาติ			
1. การรับเรื่องร้องทุกข์	1	ศูนย์ช่วยเหลือสังคม : สายด่วน 1300 (ลำดับที่ 36)	77
ร้องเรียน ให้คำปรึกษา	2	ผู้ประสบปัญหาทางสังคม (ลำดับที่ 23)	74
แนะนำ และการประสานส่งต่อ(ศูนย์ช่วยเหลือสังคม : สายด่วน 1300) (กตร.)			
2. เงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือ	3	ผู้ประสบปัญหาทางสังคม กรณีฉุกเฉิน (ลำดับที่ 24)	74
ผู้ประสบปัญหาทางสังคม กรณีฉุกเฉิน (กตร.)			
3. บริการสถานคุ้มครอง	4	สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (ลำดับที่ 39)	78
สวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (กคม.)	5	ผู้เสียหาย (ลำดับที่ 25)	74
4. แพลตฟอร์มเพื่อพัฒนา	6	แพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ระบบสมุดปกครอบครัวยุคใหม่ (MSO-LOGBOOK)) (ลำดับที่ 30)	76
คุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน			
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ศทส.)			

หมายเหตุ : สามารถสืบค้นรายละเอียดบริการ/สิทธิ/สวัสดิการ ได้ที่ : คู่มือรายการบริการสิทธิสวัสดิการ เพื่อการตรวจสอบสิทธิและสวัสดิการ ภายใต้โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบตรวจสอบคุณสมบัติตามกลุ่มเป้าหมายที่มีสิทธิ์ได้รับความช่วยเหลือจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ <https://ebooks.m-society.go.th/ebooks/detail/807> หรือสแกน QR Code

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2559. (2559, ตุลาคม 28). ราชกิจจานุเบกษา, 133(94ก)
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2560) คู่มือการปฏิบัติงานครอบครัวทดแทน. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก https://www.dcy.go.th/public/subwebsite/division/oppnews/file_download/1674442234783-566467251.pdf
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2560) คู่มือปฏิบัติและข้อตกลงร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กในภาวะเสี่ยงและเป็นผู้เสียหายจากการละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และความรุนแรง. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1645693386343-29741025.pdf
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ป.) ครอบครัวบุญธรรม. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1653286478187-8300158.pdf
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ป.) โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก <https://www.dcy.go.th/public/subwebsite/division/csg/news/1646139762288-873136063.pdf>
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ป.) ระบบสวัสดิการเด็กและครอบครัว. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก <https://welfare.dcy.go.th/>
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ป.) รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1663210830573-308615204.pdf
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562.). คู่มือการดำเนินโครงการ การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ประจำปีงบประมาณ 2563. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก https://www.dop.go.th/download/formdownload/th1593742686-832_0.pdf
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563.). คู่มือการดำเนินโครงการการให้บริการสงเคราะห์ ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก ประจำปีงบประมาณ 2564. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก https://www.dop.go.th/download/formdownload/th1605893999-835_0.pdf
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565.). คู่มือการดำเนินโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ประจำปีงบประมาณ 2566. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1672886771-1765_0.pdf
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (ม.ป.ป.). คู่มือแนวทางการขอรับบริการในศูนย์พัฒนา การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก <https://drive.google.com/file/d/1QI70i3q5nXN5WH093QSWkpv3RLvesJ3s/view>
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, ศูนย์ข้อมูลกลางด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย. (ม.ป.ป.) พจนานุกรมด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก <http://gender.go.th/template.php?vname=genderterm/idxdic.html>
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2558). ร้อยเรื่องราวเล่าขานงานนิคมฯ. กรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม (ต่อ)

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2561) คู่มือทีมสหวิชาชีพเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งคณะกรรมการสหวิชาชีพเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก <https://dsdw.go.th/Data/StandardDoc/rts4cnh4.pdf>
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2561) คู่มือทีมสหวิชาชีพเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งคณะกรรมการสหวิชาชีพเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก <https://dsdw.go.th/Data/StandardDoc/rts4cnh4.pdf>
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2560) ระเบียบกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ว่าด้วยการช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม พ.ศ. 2560 (ประกาศฉบับลงวันที่ 7 มีนาคม 2560). กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2566) แผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2566 – 2570 (ประกาศฉบับลงวันที่ 16 มีนาคม 2566). กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2554) แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 (ประกาศฉบับลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2554). กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554) แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 (ประกาศฉบับลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2554). กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547). แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2545 - 2549). กรุงเทพมหานคร
- ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เป้าหมายผู้รับสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555. (2555, ตุลาคม 4). ราชกิจจานุเบกษา, 129(173ง)
- นิรนาม. (2552) การตั้งครุฑไม้พึงประสงค์. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก <http://old.thaigoodview.com/node/50843>
- ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ภารกิจการพัฒนาสังคมไทยในต่างประเทศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561, มกราคม 29). ราชกิจจานุเบกษา, 135(45ง)
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์; 2546.
- พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557. (2557, ธันวาคม 23). ราชกิจจานุเบกษา, 131(83ก)
- พระราชบัญญัติการฉกฉกเงินสงเคราะห์ พ.ศ. 2545 (2545, พฤษภาคม 3). ราชกิจจานุเบกษา, 119(42ก)
- พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559. (2559, เมษายน 26). ราชกิจจานุเบกษา, 133(38ก)
- พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.2558 (2558, มีนาคม 13). ราชกิจจานุเบกษา, 132(18ก)
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2546, กันยายน 24). ราชกิจจานุเบกษา, 120(95ก)
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558. (2558, พฤษภาคม 1). ราชกิจจานุเบกษา, 132(38ก)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550. (2550, สิงหาคม 14).
ราชกิจจานุเบกษา, 124(41ก)
- พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550. (2550, พฤษภาคม 4). ราชกิจจานุเบกษา, 124(23ก)
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539. (2539, ตุลาคม 22). ราชกิจจานุเบกษา, 113(54ก)
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2553). (2553, กันยายน 15). ราชกิจจานุเบกษา, 127 (56ก)
- พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556. (2556, มกราคม 14). ราชกิจจานุเบกษา, 130(8ก)
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550. (2546, ตุลาคม 1). ราชกิจจานุเบกษา, 120(94ก)
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาระดับและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. (2560, มิถุนายน 13). ราชกิจจานุเบกษา, 134(63ก)
- มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร. (2541) สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ / เล่มที่ 23 / เรื่องที่ 5 ชาติพันธุ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567, จาก <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=23&chap=5&page=chap5.htm>
- ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วย หลักเกณฑ์การให้เงินอุดหนุน แก่องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อความร่วมมือด้านสังคม พ.ศ. 2566. (2566, กุมภาพันธ์ 28). ราชกิจจานุเบกษา, 140(113ง)
- ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552. (2552, พฤษภาคม 18). ราชกิจจานุเบกษา, 127(3ง)
- ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยที่พักคนเดินทาง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พ.ศ. 2547. (2548, ธันวาคม 13). ราชกิจจานุเบกษา, 122(115ง)
- ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2564 (2564, พฤษภาคม 21). ราชกิจจานุเบกษา, 138(161ง)
- ระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม พ.ศ. 2543. (2543, มีนาคม 16). ราชกิจจานุเบกษา, 117(32ง)
- ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย การบริหารกองทุน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2562. (2562, มีนาคม 18). ราชกิจจานุเบกษา, 136(94ง)
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา พ.ศ. 2551. (2551, ธันวาคม 15). ราชกิจจานุเบกษา, 125(189ง)
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. 2558. (2558, สิงหาคม 17). ราชกิจจานุเบกษา, 132(194ก)
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2554. (2554, เมษายน 29). ราชกิจจานุเบกษา, 128(55ง)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). คำศัพท์น่ารู้เกี่ยวกับงานพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร : บจก.ทูเกเตอร์ เอ็ดดูเทนเมนท์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2565). คู่มือรายการบริการสิทธิสวัสดิการเพื่อการตรวจสอบสิทธิและสวัสดิการ ภายใต้โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบตรวจสอบคุณสมบัติตามกลุ่มเป้าหมายที่มีสิทธิ์รับความช่วยเหลือจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพมหานคร
- สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ และคณะ พุทธกิจจาน. (2557). คำและแนวคิดในประชาธิปไตยใหม่. กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก

รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์

ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หนังสือถึงหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ลำดับที่	เรื่อง	QR Code
1	หนังสือ กองกลาง ที่ พม 0201/ว24029 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 เรื่อง สรุปข้อสั่งการของปลัดกระทรวงฯ ในการประชุมผู้บริหาร สป.พม. ครั้งที่ 8/2566 (ข้อสั่งการที่ 10 การกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวง พม. หน้า ที่ 3) ขอให้ กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตามภารกิจของกระทรวง พม. เพื่อลดปัญหาการพิจารณาตีความและให้การปฏิบัติงานในระดับพื้นที่สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพ	
2	2.1 หนังสือ กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม 0208/3353 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2566 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2.2 หนังสือ กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม 0208/ว13354 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2566 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ถึงหน่วยงานระดับกอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม.) 2.3 หนังสือ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2566 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ถึงหน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า และสสว. 1 - 11)	

ลำดับที่	เรื่อง	QR Code
3	3.1 หนังสือ กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม 0208/ว452 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2567 เรื่อง ขอเชิญประชุม ทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ถึงหน่วยงานระดับกอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม.) 3.2 หนังสือ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม 0208/ว451 9 กุมภาพันธ์ 2567 เรื่อง ขอเชิญประชุม ทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ถึงหน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า และสสว. 1 - 11)	
4	4.1 หนังสือ กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม 0208/711 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2567 เรื่อง รายงานผลการทบทวน และกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 4.2 หนังสือ กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม 0208/ว712 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2567 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวน และกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ถึงหน่วยงานระดับกอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม.) 4.3 หนังสือ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2567 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวน และกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ถึงหน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า และสสว. 1 - 11)	

รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยัน นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ
ด้านเด็กและเยาวชน

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยาม ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. กรม ดย. แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ กรม ดย. ที่ กยผ./1987 ลงวันที่ 19 ธ.ค. 66	
ส่งข้อมูลเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว451 ลงวันที่ 9 ก.พ. 67 เรื่อง ขอเชิญประชุมทบทวนนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่ต้องการแก้ไข ข้อมูลจัดส่งข้อมูลมาให้ กมพ. 2. วันที่ 14 ก.พ. 67 กรม ดย. มีการแก้ไขข้อมูลและ ส่งข้อมูลมาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 3)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. กรม ดย. แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ กรม ดย. ที่ กยผ./496 ลงวันที่ 19 มี.ค. 67	

รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ
ด้านสตรีและสถาบันครอบครัว

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. วันที่ 12 ธ.ค. 66 กรม สค. แจ้งผลการทบทวนข้อมูล ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ส่งข้อมูลเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว451 ลงวันที่ 9 ก.พ. 67 เรื่อง ขอเชิญประชุมทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่ต้องการแก้ไขข้อมูลจัดส่งข้อมูลมาให้ กมพ. 2. วันที่ 13 ก.พ. 67 กรม สค. มีการแก้ไขข้อมูลและส่งข้อมูลมาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 3)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. กรม สค. แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ กรม สค. ที่ พม 0503/1071 ลงวันที่ 25 มี.ค. 67	

รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. วันที่ 18 ธ.ค. 66 กรม พส. แจ้งผลการทบทวนข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ส่งข้อมูลเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว451 ลงวันที่ 9 ก.พ. 67 เรื่อง ขอเชิญประชุมทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่ต้องการแก้ไขข้อมูลจัดส่งข้อมูลมาให้ กมพ. 2. วันที่ 14 ก.พ. 67 กรม พส. มีการแก้ไขข้อมูลและส่งข้อมูลมาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 3)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. กรม พส. แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ กรม พส. ที่ พม 0604.04/4922 ลงวันที่ 28 มี.ค. 67	

รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านผู้สูงอายุ

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. กรม พส. แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ กรม พส. ที่ พม 0404/667 ลงวันที่ 24 มค 67	
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. วันที่ 13 มี.ค. 67 กรม พส. แจ้งผลการยืนยันทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	

รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านคนพิการ

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. วันที่ 7 ธ.ค. 66 กรม พก. แจ้งผลการทบทวนข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ส่งข้อมูลเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว451 ลงวันที่ 9 ก.พ. 67 เรื่อง ขอเชิญประชุมทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่ต้องการแก้ไขข้อมูลจัดส่งข้อมูลมาให้ กมพ. 2. วันที่ 13 ก.พ. 67 กรม พก. มีการแก้ไขข้อมูลและส่งข้อมูลมาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 3)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. กรม พก. แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ กรม พก. ที่ พม 0703/3471 ลงวันที่ 18 เม.ย. 67	

รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านการพัฒนาสังคมในภาพรวม

เรื่อง	หน่วยงาน กอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม.	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว13354 ลงวันที่ 17 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. หน่วยงานระดับ กอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม. แจ้งผลการทบทวนรายละเอียด ดังต่อไปนี้		
	1) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	วันที่ 19 ธ.ค. 66 แจ้งผลการทบทวนข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	2) กองกฎหมาย	วันที่ 4 ธ.ค. 66 แจ้งผลการทบทวนข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	3) กองกลาง	วันที่ 7 ธ.ค. 66 แจ้งผลการทบทวนข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	4) กองต่อต้านการค้ายมนุษย์	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ กค.พ. ที่ พม 0205/12178 ลงวันที่ 15 ธ.ค. 66	
	5) กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์	วันที่ 12 ธ.ค. 66 แจ้งผลการทบทวนข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	

เรื่อง	หน่วยงาน กอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม.	รายละเอียด	QR Code
	6) กองตรวจราชการ	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ กตร. ที่ พม 0204/819 ลงวันที่ 26 ม.ค. 67	
	7) กองการต่างประเทศ	วันที่ 18 ธ.ค. 66 แจ้งผลการทบทวน ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	8) ศูนย์เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร	วันที่ 7 ธ.ค. 66 แจ้งผลการทบทวน ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	9) ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้าน การทุจริต	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ ศปท. ที่ พม 0225/2710 ลงวันที่ 12 ธ.ค. 66	
	10) สถาบันพระประชาบดี	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ สปพ. หนังสือที่ พม 0211/2114 ลงวันที่ 14 ธ.ค. 66	
	กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรม ทางสังคม	วันที่ 22 พ.ย. 66 แจ้งผลการทบทวน ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ กยผ. ที่ พม 0209/449 ลงวันที่ 17 ม.ค. 67	
ส่งข้อมูล เพิ่มเติม (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว452 ลงวันที่ 9 ก.พ. 67 เรื่อง ขอเชิญประชุมทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่ต้องการแก้ไขข้อมูลจัดส่งข้อมูล มาให้ กมพ. 2. หน่วยงานระดับ กอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม. มีการแก้ไขข้อมูล และส่งข้อมูลหลังเสร็จสิ้นการประชุม รายละเอียด ดังต่อไปนี้		
	1) กองตรวจราชการ	วันที่ 15 ก.พ. 67 กตร. มีการแก้ไข ข้อมูลและส่งข้อมูลมาทางจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์	
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 3)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว712 ลงวันที่ 4 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. หน่วยงานระดับ กอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม. แจ้งผลการยืนยัน รายละเอียด ดังต่อไปนี้		
	1) กองกฎหมาย	วันที่ 7 มี.ค. 67 แจ้งผลการยืนยัน ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	

เรื่อง	หน่วยงาน กอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม.	รายละเอียด	QR Code
	2) กองตรวจราชการ	แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ กตร. ที่ พม 0204/20247 ลงวันที่ 5 เม.ย. 67	
	3) การต่างประเทศ	วันที่ 12 มี.ค. 67 แจ้งผลการยืนยัน ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	4) ศูนย์เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร	แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ ศทส. ที่ พม 0210/763 ลงวันที่ 10 เม.ย. 67	
	5) ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้าน การทุจริต	แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ ศปท. ที่ พม 0225/273 ลงวันที่ 6 มี.ค. 67	
	6) สถาบันพระประชาบดี	แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ สบพ. ที่ พม 0211/460 ลงวันที่ 12 มี.ค. 67	
	7) กองพัฒนานโยบาย และนวัตกรรมทางสังคม	แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ กพน. ที่ พม 0207/315 ลงวันที่ 12 มี.ค. 67	
	8) กองยุทธศาสตร์ และแผนงาน	แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ กยผ. ที่ พม 0209/2500 ลงวันที่ 5 เม.ย. 67	

เรื่อง	หน่วยงาน สำนักงานส่งเสริม และสนับสนุนวิชาการ	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตาม ภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. หน่วยงานสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ แจ้งผลการทบทวน รายละเอียด ดังต่อไปนี้		
	1) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 1	วันที่ 28 พ.ย. 66 แจ้งผลการทบทวน ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	2) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 2	วันที่ 14 ธ.ค. 66 แจ้งผลการทบทวน ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	3) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 3	วันที่ 25 ธ.ค. 66 แจ้งผลการทบทวน ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	

เรื่อง	หน่วยงาน สำนักงานส่งเสริม และสนับสนุนวิชาการ	รายละเอียด	QR Code
	4) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 4	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ สสว.4 ที่ พม 0215/10 ลงวันที่ 28 พ.ย. 66	
	5) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 5	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ สสว.5 ที่ พม 0216/15603 ลงวันที่ 12 ธ.ค. 66	
	6) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 6	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ สสว.6 ที่ พม 0217/58 ลงวันที่ 22 ธ.ค. 66	
	7) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 7	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ สสว.7 ที่ พม 0218/1778 ลงวันที่ 7 ธ.ค. 66	
	8) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 8	วันที่ 22 ธ.ค. 66 แจ้งผลการทบทวน ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	9) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 9	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ สสว.9 ที่ พม 0220/1972 ลงวันที่ 12 ธ.ค. 66	
	10) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 10	วันที่ 29 พ.ย. 66 แจ้งผลการทบทวน ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
	11) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 11	วันที่ 11 ม.ค. 66 แจ้งผลการทบทวน ข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. หน่วยงานระดับ กอง/เทียบเท่า สังกัด สป.พม. แจ้งผลการยืนยัน รายละเอียด ดังต่อไปนี้		
	1) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 1	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ สสว.1 ที่ พม 0212/1834 ลงวันที่ 9 เม.ย. 67	
	2) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 10	แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือ สสว.10 ที่ พม 0221/522 ลงวันที่ 15 มี.ค. 67	
	3) สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 11	วันที่ 14 มี.ค. 67 แจ้งผลการยืนยัน ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	

รายละเอียดหนังสือผลการทบทวน และผลการยืนยันนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจ
ด้านที่อยู่อาศัย ด้านชุมชน และด้านรับจำนำ

ด้านที่อยู่อาศัย

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. วันที่ 7 ธ.ค. 66 หน่วยงาน กคช. แจ้งผลการทบทวนข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ส่งข้อมูลเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว451 ลงวันที่ 9 ก.พ. 67 เรื่อง ขอเชิญประชุมทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่ต้องการแก้ไขข้อมูลจัดส่งข้อมูลมาให้ กมพ. 2. วันที่ 13 ก.พ. 67 หน่วยงาน กคช. มีการแก้ไขข้อมูลและส่งข้อมูลมาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 3)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. วันที่ 18 มี.ค. 67 หน่วยงาน กคช. แจ้งผลการยืนยันทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	

ด้านชุมชน

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. หน่วยงาน พอช. แจ้งผลการทบทวนตามหนังสือหน่วยงาน พอช. ที่ พม 5333/4862 ลงวันที่ 21 ธ.ค. 66	
ส่งข้อมูลเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว451 ลงวันที่	

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
	9 ก.พ. 67 เรื่อง ขอเชิญประชุมทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่ต้องการแก้ไขข้อมูลจัดส่งข้อมูลมาให้ กมพ. 2. วันที่ 13 ก.พ. 67 หน่วยงาน พอช. มีการแก้ไขข้อมูลและส่งข้อมูลมาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 3)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. หน่วยงาน พอช. แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ หน่วยงาน พอช. ที่ พม 5333/1143 ลงวันที่ 15 มี.ค. 67	

ด้านรับจำนำ

เรื่อง	รายละเอียด	QR Code
ผลการทบทวน (ครั้งที่ 1)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว19290 ลงวันที่ 23 พ.ย. 66 เรื่อง การทบทวนและกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. วันที่ 8 ธ.ค. 66 หน่วยงาน สธค. แจ้งผลการทบทวนข้อมูลทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ส่งข้อมูลเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว451 ลงวันที่ 9 ก.พ. 67 เรื่อง ขอเชิญประชุมทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่ต้องการแก้ไขข้อมูลจัดส่งข้อมูลมาให้ กมพ. 2. วันที่ 13 ก.พ. 67 หน่วยงาน สธค. มีการแก้ไขข้อมูลและส่งข้อมูลมาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	
ผลการยืนยัน (ครั้งที่ 3)	1. หนังสือ สป.พม. ที่ พม 0208/ว4634 ลงวันที่ 8 มี.ค. 67 เรื่อง การยืนยันผลการทบทวนนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2. หน่วยงาน สธค. แจ้งผลการยืนยันตามหนังสือ หน่วยงาน สธค. ที่ พม 5201/0450 ลงวันที่ 13 มี.ค. 67	

ดัชนีรายชื่อคำศัพท์

ก		การจัดการความรู้	68
		(Knowledge Management : KM)	
(การ) คู้มครอง	8	การจัดการทางสังคม	68
		(Social management)	
กลุ่มครัวเรือนเปราะบาง	66	การจัดการรายกรณี	34
		(Case management)	
กองทุนคู้มครองเด็ก	7	การจัดบริการผู้ช่วยคนพิการ	59
กองทุนผู้สูงอายุ	56	การจัดบริการล่ามภาษามือ	59
กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	33	การจัดสวัสดิการสังคม	34
กายอุปกรณ์สำหรับช่วยคนพิการ	58	การจัดหาครอบครัวยุพาภรรยา	61
		ให้แก่คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล	
การกลั่นแกล้งรังแกกันบนโลกออนไลน์	7	การช่วยเหลือคู้มครองเบื้องต้น	23
		(Cyber Bullying)	
การกั๊ยืมเงินแบบรายบุคคล	58	การช่วยเหลือในรูปแบบ “Productive Welfare”	34
การกั๊ยืมแบบรายกลุ่ม	58	การช่วยเหลือและคู้มครองสวัสดิภาพ	68
การจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม	59	การช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัว	24
		ที่ประสบปัญหาทางสังคม	
		อาจให้การช่วยเหลือ	
การขอทาน	33	การฉกฉวยทรัพย์สิน	24
การขอรับบริการในศูนย์พัฒนา	56	การเตรียมเด็กออนไลน์	9
		การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	
		เพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (Online Grooming)	
การค้าประเวณี	23	การเตือนภัย	68
การค้ามนุษย์	67	การถ่ายทอดสดการละเมิดทางเพศต่อเด็ก	9
		(Live Streaming of Child Sexual Abuse)	
การคู้มครองคนไร้ที่พึ่ง	33	การทดสอบความยากจน (Means test)	69
การคู้มครองเด็ก	8	การบังคับใช้แรงงาน	69
การคู้มครองและพัฒนาอาชีพ	23	การบูรณาการ	69
การคู้มครองสวัสดิภาพ	8	การแบ่งงานระหว่างหญิงชาย (Sexual Division of Labor)	24

การแบล็คเมล์ทางเพศออนไลน์ (Sextortion)	9	การให้ความช่วยเหลือหญิงไทยในต่างประเทศ	25
การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย	57	การให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือแม่เลี้ยงเดี่ยว และครอบครัว	26
การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย สำหรับคนพิการ	61	การให้บริการรับจำนำของสถานธนาุเคราะห์	85
การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	70	การให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ในภาวะยากลำบาก	57
การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกนิคม สร้างตนเอง	34	การออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design)	65
การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย	70	กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)	35
การพัฒนาสังคม (Social development)	70		
		ข	
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ	61	ขบวนการทางสังคม (Social Movement)	71
การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	10		
		ค	
การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ	10	คนชาติพันธุ์	36
การล่องเกินทางเพศต่อเด็ก	10	คนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	36
การเลี้ยงดูโดยมิชอบ	10	คนไทยในต่างประเทศ	36
การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ	25	คนพิการ (Persons with Disabilities)	63
การวิจัยทางสังคม	71	คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล	63
การส่งข้อความ หรือรูปภาพยั่วเย้าทางเพศ (Sexting)	11	คนเร่ร่อน	37
การสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ในสถานสงเคราะห์	11	คนไร้ที่พึ่ง	37
การสงเคราะห์เด็กภายในครอบครัว	11	คนไร้รากเหง้า	12
การส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ	62	คนไร้รากเหง้าตามกฎหมายทะเบียนราษฎร	12
การส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา	35	ครอบครัว	26
การส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรี และครอบครัว	25	ครอบครัวขยาย (extended family)	26
การสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุ ตามประเพณี	57	ครอบครัวของหญิงไทยในต่างแดน	26

ครอบครัวข้ามรุ่น	27	ความเหลื่อมล้ำระหว่างหญิงและชาย (Gender Disparity)	30
ครอบครัวเข้มแข็ง	27	ค่าพาหนะคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	37
ครอบครัวคู่รักเพศเดียวกัน	27	ค่าอาหารคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	38
ครอบครัวเครือญาติอุปถัมภ์ (Kinship Care)	13	เครือข่าย (Network)	71
ครอบครัวเดี่ยว (nuclear family)	28	เครือข่ายสังคม (Social Network)	72
ครอบครัวทดแทน	13	เครือข่ายองค์กรชุมชน	81
ครอบครัวที่ผู้สูงอายุอยู่ด้วยกันตามลำพัง	28	เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน	38
ครอบครัวบุญธรรม	13	โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	14
ครอบครัวผสม	28	โครงการที่อยู่อาศัย โครงการสินเชื่อ เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย	80
ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว	28	โครงการที่อยู่อาศัย บ้านเคหะสุขประชา	80
ครอบครัววัยรุ่น	28	โครงการบ้านพอเพียงชนบท	81
ครอบครัวอุปถัมภ์ (Foster family)	13	โครงการบ้านเอื้ออาทร	81
ครอบครัวอุปถัมภ์ระยะยาว	13	โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีไฟไหม้ ไล่อื้อ	82
ครอบครัวอุปถัมภ์ระยะสั้น	14		
ง			
ครัวเรือน	28	เงินช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยาก ในประเทศให้กลับภูมิลำเนา	38
ครัวเรือนคนเดียว	29	เงินทุนประกอบอาชีพแก่สตรี ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์	38
ครัวเรือนที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ	29	เงินในการสงเคราะห์	14
ความเป็นธรรมทางเพศ (Gender equity)	29	เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน	15
ความเป็นหญิงเป็นชาย (Gender)	29	เงินสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว	38
ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)	71	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง	39
ความรุนแรง	14	เงินอุดหนุนเงินสงเคราะห์ครอบครัว	30
ความรุนแรงในครอบครัว	30	เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	15

จ		เด็กเร่ร่อน (Street Children)	17
จิตอาสา	72	เด็กแรกเกิด	18
ข		ท	
ชนกลุ่มน้อย	39	ทารุณกรรม (Abuse)	30
ช่องว่างระหว่างหญิงและชาย (GenderGap)	30	ที่พักคนเดินทาง	39
ชาติพันธุ์ (ethnos)	39	ทีมสหวิชาชีพ	18
ชาวเล	39		
		ธ	
ชุมชน (Community)	82	ธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)	39
ชุมชนท้องถิ่น จัดการตนเอง	82		
ด		น	
เด็ก (Child)	15	นวัตกรรมทางสังคม	73
เด็กกำพร้า (Orphan)	15	นักสังคมสงเคราะห์	73
เด็กถูกทอดทิ้ง	15	นิคมสร้างตนเอง	40
เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยี	16		
ช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์		บ	
เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	16	บทบาทเพศ (sex roles)	31
เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์	16	บทบาทหญิงชาย (Gender roles)	31
เด็กที่มีผู้ปกครองตกในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู หรือทำการ	17	บริการการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพ	19
ที่เกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพเด็ก		เด็กในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ	
เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด (Children at risk of offence)	17	บริการการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพ	19
เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก (Children in difficult circumstances)	17	เด็กในสถานพัฒนาและฟื้นฟู	
เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ตามคุณสมบัติ	17	บริการกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการประกอบ	63
เด็กที่จะจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์		อาชีพสำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ	
เด็กพิการ (Disabled children)	17	บริการงานที่ดินและหนังสือสำคัญ	40
		ของนิคมสร้างตนเอง	
		บริการสนับสนุนการศึกษา และการเผยแพร่	41
		พระพุทธศาสนา โดยเข้าร่วมโครงการ	
		พระธรรมจาริก	

บริการสังคม (Social services)	41	ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ	46
บริการสำหรับราษฎรบนพื้นที่สูง	42	ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม	46
บริการแหล่งเรียนรู้หรือถ่ายทอด ภูมิปัญญา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ และ วัฒนธรรมของราษฎรบนพื้นที่สูงในพื้นที่	42	ผู้ปกครอง	20
บริการให้ความคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	42	ผู้ประกอบการวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	46
บริการให้ความรู้และฝึกอบรมอาชีพ (บริการสำหรับราษฎรบนพื้นที่สูง)	43	ผู้ประกอบการวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ รับอนุญาต	46
บริการอุปการะในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	43	ผู้ประสบปัญหาทางสังคม	74
บัตรประจำตัวคนพิการ	64	ผู้ประสบปัญหาทางสังคม กรณีฉุกเฉิน	74
บ้านมั่นคง	83	ผู้ประสบปัญหาทางสังคมคนไร้ที่พึ่ง	46
บุคคลซึ่งอาศัยที่สาธารณะเป็นที่พักนอน ชั่วคราว	43	ผู้ป่วยเอดส์	46
บุคคลที่ประสบความเดือดร้อน	43	ผู้ไร้ที่อยู่อาศัย (The homeless)	47
บุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร แต่ยังไร้สัญชาติ	44	ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก	57
บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร	44	ผู้เสียหาย	74
บุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้	44	ผู้แสดงความสามารถ	47
บุคคลไร้ที่พึ่ง ในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	45	แผนปฏิบัติการด้าน ...	75

ป

ประชาสังคม	73	แผนปฏิบัติการด้านพัฒนาสังคมจังหวัด พ.ศ. 2567 - 2570	75
------------	----	--	----

ผ

ผู้จัดการรายกรณี	73
ผู้ช่วยคนพิการ	64
ผู้ดูแลคนพิการ	65
ผู้ติดเชื้อเอชไอวี	45

พ

พนักงานฝ่ายปกครอง	20
พระธรรมจาริก	47
พิพิธภัณฑ์เรียนรู้ราษฎรบนพื้นที่สูง	47
พื้นที่ปฏิบัติการทางสังคม	76

แพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	76		
กลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน			
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง		ล	
ของมนุษย์ (ระบบสมุดพกครอบครัว		ล่ามภาษามือชุมชน	65
อิเล็กทรอนิกส์ (MSO-LOGBOOK))		ลี้ภัย (seek asylum)	77
ภ		ว	
ภาคีเครือข่าย	76	วิถีชีวิต	51
ภูมิปัญญา	47	วิสาหกิจเพื่อสังคม	77
ม		ค	
มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม	48	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	51
เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
สำหรับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม	48	ศูนย์ช่วยเหลือสังคม : สายด่วน 1300	77
เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
สำหรับสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง			
		ศูนย์บริการวิชาการพัฒนาสังคม	78
ย		และจัดสวัสดิการสังคมในระดับพื้นที่	
ยากไร้	48	ศูนย์พัฒนารายการบนพื้นที่สูง	52
เยาวชน (Youth)	20	ศูนย์เร่งรัดจัดการสวัสดิภาพประชาชน	78
		(ศรส.) (Human Security Emergency	
		Management Center : HuSEC)	
		ศูนย์ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	52
		ชุมชนบนพื้นที่สูง (ศสส.)	
ร			
ระบบสวัสดิการสังคม	48		
		ส	
รายการบนพื้นที่สูง	50	สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์	52
แรงงานต่างด้าว	51	สตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม	31
แรงงานต่างด้าว หลบหนีเข้าเมือง	76	สถานการณ์ค้าประเวณี	31
แรงงานนอกระบบ (Informal Workers)	76	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	52
โรคเอดส์	51	สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ	32
โรงรับจำนำ	85		

สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ (Welfare and Protection Home) 20

สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 78

สถานธนาุเคราะห์ 85

สถานพัฒนาและฟื้นฟู (Development and Rehabilitation center) 21

สถานรับเลี้ยงเด็ก (Children care center/ Residential care for children) 21

สถานแรกรับ (Reception Home) 21

ห

หญิงไทยในต่างแดนที่ประสบปัญหา 32

หญิงไทยในต่างประเทศที่ขอความช่วยเหลือผ่านเครือข่ายหญิงไทยในต่างประเทศ
หลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 9 ด้าน 54

ห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยและจัดทำข้อเสนอ 79

อ

สถานศึกษา 21

สถานสงเคราะห์ 21

สภาเด็กและเยาวชน 22

สภาองค์กรชุมชน 83

สมาชิกนิคม 53

สมาชิกองค์กรสวัสดิการชุมชน หรือองค์กรสาธารณประโยชน์ 53

สวัสดิการชุมชน 83

สวัสดิการถ้วนหน้า (Welfare for All) 53

สวัสดิการสังคม (Social Welfare) 53

สังคมสวัสดิการ (Welfare Society) 54

สืบเสาะและพินิจ 22

สื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (Child Sexual Exploitation Material: CSEM) 22

เส้นความยากจน 78

องค์กรชุมชน 84

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 22

องค์กรพัฒนาเอกชน 54

องค์กรภาคประชาชน 84

องค์กรภาคประชาสังคม 54

องค์กรสวัสดิการชุมชน 55

องค์กรสาธารณประโยชน์ 55

องค์กรอาชญากรรม 79

องค์การสวัสดิการสังคม 84

อัตลักษณ์ 55

อาสาสมัคร (Volunteer) 55

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 55

อาสาสมัครเพื่อสังคม 56

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายอนันต์ ดนตรี รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คณะผู้จัดทำ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1. นางณัฐสุรีย์	อนุศาสนัน	ผู้อำนวยการกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. นายไพบูลย์	นาคเจือ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์และเฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคม
3. นางจรี	บุตรสมาน	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
4. นางประภาวดี	สิงหวิชัย	ผู้อำนวยการกลุ่มการวิจัยและการพัฒนา
5. นางสาวอภิรดี	วรอุไร	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการบูรณาการงาน สสว.
6. นางสาวอรรณณ	ผดุงรัชดาภิจ	ผู้อำนวยการกลุ่มการพัฒนามาตรฐานทางสังคม
7. นางสาวสุวีณา	ทับเทศ	รักษาการผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและประสานการพัฒนาสังคมไทย
ในต่างประเทศ
8. นางสาวจานุการ	เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา	นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ
9. นางสาวกนกกร	เจริญสรพกิจ	นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ
10. นายสุเมธ	เข้าใจ	นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ
11. นางสาวรัชนิภา	จักรนิมล	บรรณารักษ์
12. นางสาวกุลปาลี	ศรภักดี	นักพัฒนาสังคม
13. นางสาวเหมือนฝัน	เสถียรศรี	นักพัฒนาสังคม
15. นางสาวพรชิตา	เป็นมั่นคง	นักวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล
16. นายสันติภาพ	ภูซัน	นักวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล
17. นางสาวอมรทรัพย์	อัศวิชกัจจาย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

และเจ้าหน้าที่สังกัด กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โทรศัพท์ 0 2202 9036

<https://dsdhss.m-society.go.th>